

Växjö
kommun

Växjö kommuns översiktsplan

Innehåll

1. Så fungerar översiktsplanen.....	6
1.1 Inledning	7
1.2 Vad är en översiktsplan?	7
1.3 Så läser du översiktsplanen.....	8
1.4 Ordlista	12
1.5 Så arbetar kommunen med översiktlig planering.....	17
2. Bakgrund.....	20
2.1 Inledning.....	21
2.2 Översiktsplanen i sitt sammanhang.....	21
2.3 Växjö kommuns vision	23
2.4 Hållbara Växjö 2030	24
2.5 Väsentligt samhällsintresse	27
3. Utvecklingsinriktning.....	30
3.1 Inledning.....	32
3.2 Innehåll	32
3.3 Sammanfattning.....	33
3.4 Kärnor.....	35
3.5 Bebyggelse.....	37
3.6 Kommunikationer.....	41
3.7 Landsbygd.....	44
3.8 Natur och friluftsliv	46
4. Mark- och vattenanvändning.....	49

4.1 Inledning.....	52
4.2 Innehåll.....	52
4.3 Sammanfattning.....	56
4.4 Bebyggelse.....	59
4.5 Grön- och blåstruktur	69
4.6 Offentlig miljö.....	72
4.7 Transportinfrastruktur	75
4.8 Landsbygd	86
4.9 Landsbygdsutveckling i strandnära lägen.....	88
4.10 Byggande på jordbruksmark.....	93
5. Riksentressen.....	98
5.1 Inledning.....	99
5.2 Innehåll.....	99
5.3 Areella näringar	101
5.4 Natur- och kulturmiljövärden.....	103
5.5 Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter.....	109
6. Hänsyn.....	119
6.1 Inledning	120
6.2 Innehåll	120
6.3 Areella näringar.....	122
6.4 Natur- och kulturmiljövård	125
6.5 Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter	133
6.6 Miljö, hälsa och säkerhet.....	146
7. Hållbarhetsbedömning.....	162

7.1 Inledning.....	163
7.2 Bedömningens innehåll och syfte.....	163
7.3 Utvecklingsinriktning.....	164
7.4 Mark- och vattenanvändning.....	164
7.5 Riksintressen	165
8. Granskningsutlåtande.....	169
8.1 Inledning.....	170
9. Bilagor	171

Detta dokument är en sammanställning av all text och alla kartor som du hittar i den digitala översiktsplanen. Det är rekommenderat att du tar till dig översiktsplanen genom den digitala plattformen då innehållet är anpassat efter den interaktiva miljö som denna erbjuder.

Du hittar den digitala översiktsplanen här: <https://arcg.is/0eDCzi2>

1. Så fungerar översiktsplanen

- Hur fungerar översiktsplanen och hur arbetar vi med den i Växjö kommun?

1.1 Inledning

I detta kapitel får du en översikt över vad en översiktsplan är, hur den används och vad lagen säger. Du får också veta hur du tolkar kartorna och hur Växjö kommuns översiktsplan är uppbyggd. Kapitlet guidar dig genom den digitala plattformen, den interaktiva kartan och de olika delarna av planen. Här finns även en ordlista samt en beskrivning av hur kommunen arbetar med översiktlig planering och hur planen har tagits fram.

1.2 Vad är en översiktsplan?

Översiktsplanen är ett av Växjö kommuns viktigaste strategiska verktyg för att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle. Med planen visar vi hur vi vill använda, utveckla och bevara mark, vatten och den byggda miljön i hela kommunen – i staden, tätorterna och på landsbygden.

Hur används översiktsplanen?

Översiktsplanen visar riktningen för kommunens framtida utveckling. Den fungerar som ett stöd för invånare, företag, politiker och myndigheter när det ska tas beslut om den fysiska miljön.

Planen hjälper oss att sätta enskilda åtgärder i ett större sammanhang, både geografiskt och över tid. Genom att se helheten kan vi samordna olika intressen och styra utvecklingen mot en hållbar och önskvärd framtid.

Översiktsplanen är inte juridiskt bindande, men den är vägledande. Den ligger till grund för beslut om detaljplaner, områdesbestämmelser, förhandsbesked och bygglov. Planen är också ett viktigt verktyg i dialogen mellan kommunen och staten om hur allmänna intressen ska hanteras.

Vad säger lagen?

Alla kommuner i Sverige ska enligt plan- och bygglagen ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. I översiktsplanen ska följande framgå:

- Den långsiktiga inriktningen för den fysiska miljön.
- Hur mark- och vattenområden ska användas.
- Hur allmänna intressen vägs mot varandra.
- Hur kommunen ska tillgodose riksintressen.
- Hur miljö kvalitetsnormerna ska följas.
- Vilka konsekvenser planen kan få.

Hur ska kartorna tolkas?

I översiktsplanen visar vi de stora sammanhangen i hur samhället används och utvecklas. Det innebär att ytor, linjer och punkter i kartmaterialet inte är exakta. Det är sambanden mellan olika funktioner som är det viktiga. Mer precisa avgränsningar och lokaliseringar gör vi i den fortsatta planeringen, till exempel i detaljplaner.

Växjö kommuns översiktsplan i korthet

Växjö kommuns översiktsplan pekar ut en långsiktig utveckling som bygger på en flerkärnig struktur. Kommunens olika delar ska utvecklas tillsammans och bilda en hållbar helhet där stad och land kompletterar varandra.

Målet är att Växjö kommun ska vara ett attraktivt och klimatsmart alternativ till storstäderna. Hela kommunen ska vara en plats där människor vill bo, leva och arbeta – med sikte på att 140 000 invånare kan leva hållbart här i framtiden.

1.3 Så läser du översiktsplanen

För att göra det enkelt att förstå hur översiktsplanen är uppbyggd och hur du hittar rätt, finns här en kort läsanvisning. Den beskriver hur den digitala plattformen fungerar, hur kartan används, hur du hittar bland kapitlen och hur du tolkar hänvisningar till kompletterande dokument som hör till översiktsplanen.

Den digitala plattformen

Växjö kommuns översiktsplan är digital och anpassad till en interaktiv miljö. Det innebär att du kan läsa texten tillsammans med kartor och bilder, klicka på olika objekt för mer information och navigera mellan olika kapitel. Den digitala plattformen underlättar att

hålla planen aktuell och att använda den som stöd i kommunens samordnade och strategiska planering.

All text och alla kartor finns även samlade i ett PDF-dokument som går att skriva ut. För att få full nytta av översiktsplanen rekommenderar vi att du använder den digitala plattformen, eftersom de interaktiva funktionerna och kopplingarna mellan text och karta gör innehållet lättare att förstå.

[Växjö kommuns översiktsplan 2025 \(PDF\).](#)

Den interaktiva kartan

Den interaktiva kartan är en viktig del av den digitala översiktsplanen. En interaktiv karta är en digital karta där du själv kan zooma, flytta dig mellan olika områden och klicka på olika ytor, linjer eller punkter för att få mer information.

När du läser ett kapitel eller under en rubrik visas automatiskt de kartlager som hör till det innehållet. Det gör det enklare att följa kommunens ställningstaganden och se hur text och karta hänger ihop.

Kartans funktioner

- **Sökruta** – I övre vänstra hörnet i kartan finns en sökruta där kan du söka efter en plats eller adress i kommunen. Denna plats eller adress kommer då zoomas in och visas i kartan.
- **Teckenförklaring** – I nedre vänstra hörnet i kartan finns en knapp för teckenförklaring. Klicka på den för att se vad de olika färgerna och symbolerna i kartan betyder.
- **Zoom** – I nedre högra hörnet i kartan finns det en knapp med ett plus- och ett minustecken. Genom att klicka på dem kan du zooma in eller ut i kartan. Om du klickar på knappen med huset återgår kartan till det ursprungliga zoom-läget där hela kommunen syns.
- **Informationsruta** – När du klickar på en yta, punkt eller linje i kartan markeras objektet med ljusblått. Samtidigt öppnas en informationsruta i nedre vänstra

hörnet i kartan. Där kan du läsa mer om objektet, till exempel hur området får användas eller vilka riktlinjer som gäller. Om flera objekt överlappar kan du växla mellan dem med pilarna längst ner i rutan.

Utforska kartan fritt

Om du vill utforska kartan mer fritt kan du gå till kapitel 9. Samlad karta. Där kan du själv välja vilka lager som ska visas och bygga en karta utifrån dina behov.

Översiktsplanens olika kapitel

Översiktsplanen är uppbyggd i tio kapitel som tillsammans ger en helhetsbild av kommunens långsiktiga utveckling. Planen är utformad för att kunna användas av många olika aktörer, från invånare och företag till politiker och tjänstepersoner.

Kapitel 3–7 utgör planens fem huvudkapitel. De innehåller kommunens ställningstagande och ska läsas tillsammans för att förstå översiktsplanens helhet. Utöver dessa finns kompletterande kapitel som ger ytterligare stöd och relevant information. Varje kapitel utgör en egen flik högst upp i den digitala plattformen.

Här nedan följer en översikt över översiktsplanens kapitel.

1. Så fungerar översiktsplanen

Förklarar vad en översiktsplan är, hur du kan läsa den och hur planprocessen går till. Kapitlet ger också vägledning om hur du hittar rätt i den digitala plattformen och innehåller en ordlista som förklarar viktiga begrepp.

2. Bakgrund

Beskriver kommunens vision och hållbarhetsarbete samt hur översiktsplanen förhåller sig till andra mål och styrdokument, både nationella, regionala och kommunala. Här förklaras också planens roll i kommunens planering av den fysiska miljön samt vad ett väsentligt samhällsintresse är och Växjö kommuns definition av det.

3. Utvecklingsinriktning

Visar kommunens långsiktiga inriktning för hur hela kommunen ska utvecklas. Kapitlet är särskilt viktigt för regional och mellankommunal samverkan och fungerar som vägledning under lång tid.

4. Mark- och vattenanvändning

Visar hur olika delar av kommunen ska användas, till exempel för bostäder, verksamheter, natur eller jordbruk. Kapitlet ger en mer detaljerad bild än utvecklingsinriktningen och ska vägleda framtida planläggning fram till att kommunen når 140 000 invånare.

5. Riksintressen

Redovisar vilka områden och funktioner i kommunen som är av nationell betydelse enligt lagstiftning, till exempel för natur, kulturmiljö eller kommunikation. Här framgår också hur kommunen planerar med hänsyn till dessa intressen.

6. Hänsyn

Visar områden med särskilda värden eller förhållanden som behöver beaktas vid fortsatt planering och bygglovsprövning. Det kan handla om naturvärden, kulturmiljöer eller risker som påverkar mark- och vattenanvändningen.

7. Hållbarhetsbedömning

Redovisar hur översiktsplanens genomförande bedöms påverka miljön, människors livsvillkor och ekonomin. Syftet är att säkerställa att planen leder mot en hållbar utveckling och att hållbarhetsaspekter integreras i planeringen.

8. Granskningsutlåtande

Visar vilka synpunkter som kom in under granskningen samt hur kommunen har hanterat dem och vilka ändringar som gjorts i planförslaget inför att planen antas. I kapitlet finns även hänvisning till samrådsredogörelsen.

9. Samlad karta

En interaktiv karta över kommunen där du själv kan välja vilka lager som visas beroende på vad du är intresserad av. I kartan finns också planeringsunderlag som inte är en del av själva översiktsplanen men som kan vara relevanta.

10. Illustration av översiktsplanen

En visuell modell av översiktsplanen i 3D för Växjö stadskärna. Den är inte en del av den formella planen men kan ge en tydligare bild av planens intentioner.

Kompletterande underlag till översiktsplanen

I översiktsplanen hänvisar vi ibland till andra dokument som ger mer detaljerad information eller fungerar som stöd i planeringen. Dessa dokument kan vara fördjupade planer, program eller utredningar som kompletterar översiktsplanen där den inte går in på detaljer.

Om ett dokument är länkat till ett visst område i kartan fungerar det som ett kunskaps- och planeringsunderlag. Om det i stället står att ett dokument ska tillämpas som en riktlinje, gäller de delar av dokumentet som berör området som en del av översiktsplanen. Det kan liknas vid en fördjupning av planen.

1.4 Ordlista

Här hittar du förklaringar av ord som återkommer i översiktsplanen.

Allmänna intressen – Sådant som är viktigt för hela samhället och som kommunen måste ta hänsyn till när den planerar mark och vatten, till exempel natur, kultur, bostäder och infrastruktur.

Areella näringar – Näringar som använder stora mark- eller vattenområden, till exempel jordbruk, skogsbruk och fiske.

Bebyggelsestruktur – Hur byggnader, gator, kvarter och andra miljöer är placerade och hänger ihop, det vill säga det mönster som bildas av bebyggelsen i ett område.

Biologisk mångfald – Variation av växter, djur och livsmiljöer i naturen.

Biotoper – Livsmiljöer för växter och djur, till exempel ängar, våtmarker eller skogar.

Brukningsvärd jordbruksmark – Mark som är särskilt lämpad för jordbruk.

Bygglov – Tillstånd från kommunen för att till exempel bygga nytt, bygga om eller använda en byggnad på ett nytt sätt.

Dagvatten – Vatten som tillfälligt rinner av från byggnader, infrastruktur och andra markytor där vattnet inte kan tränga ner, och som i bebyggda miljöer behöver tas hand om.

Demografi – Hur befolkningen är sammansatt, till exempel efter ålder, kön och utbildning.

Detaljplan – En juridiskt bindande plan från kommunen som bestämmer vad mark och vatten i ett område får användas till, och hur man får bygga där.

Efterföljande/vidare planering – Steg som följer efter översiktsplanen, till exempel planprogram, detaljplan och bygglov.

Ekosystemtjänster – Nyttor vi får från naturen, till exempel rent vatten, pollinering, skydd mot översvämningar och platser för rekreation.

Enskilda intressen – Det som är viktigt för en eller några personer, till exempel en markägare eller granne.

Exploatering – Att bygga eller utveckla ett område.

Fornlämningar – Spår av människors liv i äldre tider, till exempel gravar, boplatser eller gamla vägar.

Förhandsbesked – Ett beslut från kommunen som visar om den åtgärd du vill göra är lämplig på en plats utanför detaljplanelagt område, och som ofta inte kräver många handlingar.

Funktionsblandad bebyggelse – Ett område där det finns en blandning av bostäder, arbetsplatser, service och mötesplatser.

Förtäta – Att bygga fler bostäder eller lokaler i ett område som redan är bebyggt.

Grönstruktur – Parker, natur och andra grönområden.

Grön- och blåkil – Stora stråk av natur och vatten som går från landsbygden in mot staden.

Grön- och blåstruktur – Sambanden mellan grönområden och vatten som är viktigt för människor och natur som spridningsvägar för växt- och djurliv.

Hållbar utveckling – Utveckling som tar hänsyn till både människor, miljö och ekonomi – nu och för framtida generationer.

Ianspråktagen mark – Mark som redan används för ett visst ändamål, till exempel bebyggelse eller infrastruktur.

Infrastruktur – Vägar, järnvägar, gång- och cykelbanor samt ledningar för el, vatten och avlopp.

Kommunikationsnod – Plats där olika transportsätt möts, till exempel buss, tåg och cykel, för att bland annat underlätta pendling.

Kulturmiljö – Miljöer som visar hur människor har levt och påverkat landskapet.

Kumulativa effekter – Samlade effekter av flera olika förändringar, som tillsammans kan påverka miljön mer än var och en för sig.

Markanvändning – Hur mark används, till exempel för bostäder, kontor, jordbruk eller natur.

Miljöbalken – Svensk lag som skyddar miljön och styr hur mark, vatten och naturresurser får användas.

Miljökonsekvensbeskrivning – En utredning som visar hur ett planerat projekt kan påverka människor, natur och miljö.

Miljökvalitetsnormer – Regler för vilken kvalitet miljön ska ha, till exempel för luft och vatten.

Mobilitet – Möjligheten att resa eller transportera varor på ett smidigt sätt.

Natura 2000 – EU:s nätverk av skyddade naturområden som ska bevara särskilda arter och naturtyper.

Naturmiljö – Den natur som finns i ett område, inklusive växter, djur, skogar och vatten.

Närrekreationsområden – Gröna områden nära bostäder där människor kan promenera, leka och motionera.

Offentlig miljö – Platser som alla får använda, till exempel gator, torg och parker.

Områdesbestämmelser – Regler som kommunen beslutar för ett område som saknar detaljplan, till exempel hur marken får användas eller hur byggnader får se ut.

Plan- och bygglagen (PBL) – Svensk lag som styr hur mark och vatten får användas och hur byggande ska gå till.

Planeringsstrategi – Ett kommunalt dokument som visar hur kommunen ska hålla översiktsplanen aktuell och följa upp den.

Planprogram – Ett dokument som visar hur kommunen vill att ett område ska utvecklas, där allmänheten får möjlighet att lämna synpunkter, och som fungerar som ett förberedande steg inför en detaljplan.

Recipientens status – Bedömning av hur bra vattenkvalitet en sjö, ett vattendrag eller ett havsområde har.

Remiss – När kommunen skickar ut ett förslag så att myndigheter, föreningar och andra kan lämna synpunkter.

Riksintresse – Område som staten bedömer som särskilt viktigt för hela landet, till exempel natur, kultur eller kommunikation.

Samråd – När kommunen bjuder in invånare och andra berörda att lämna synpunkter på ett förslag.

Segregation – När olika grupper i samhället lever åtskilda, till exempel beroende på ekonomi eller bostadsområde.

Service – Kommersiell och offentlig service som inkluderar butiker, restauranger, skolor och vårdcentraler.

Sociala värden – Det som påverkar människors livsvillkor, till exempel hälsa, jämställdhet, trygghet och mötesplatser.

Strandskydd – Regler som skyddar områden närmast sjöar och vattendrag för att bevara natur och ge allmänheten tillgång till stränder.

Transmissionsnätet – De stora elledningar och elstationer som transporterar och fördelar el över långa avstånd.

Täktverksamhet – Att ta naturmaterial från marken, till exempel grus, sand eller berg.

Upplåtelseformer – Olika sätt att bo, till exempel hyresrätt, bostadsrätt eller äganderätt.

VA – Förkortning för vatten och avlopp. System för dricksvatten, spillvatten och dagvatten.

Vattenförekomst – En sjö, ett vattendrag eller ett grundvattenmagasin som följs upp enligt miljöbalken.

Väsentligt samhällsintresse – Ett projekt eller en åtgärd som är viktig för samhällets utveckling, till exempel bostäder, vägar eller skolor. Begreppet används i plan- och bygglagen och miljöbalken för att motivera att vissa skyddade intressen, som exempelvis

jordbruksmark, får tas i anspråk när nyttan för samhället är stor och det saknas rimliga alternativ.

Översiktsplan – Kommunens långsiktiga plan för hur mark och vatten ska användas och hur kommunen ska utvecklas.

1.5 Så arbetar kommunen med översiktlig planering

Kommunens process för översiktlig planering

En samlad översiktsplan

All översiktlig planering i Växjö kommun finns nu samlad i en och samma översiktsplan. Kommunen arbetar alltså inte längre med enskilda fördjupningar eller separata dokument. Det gör det tydligare hur olika delar hänger ihop och bidrar till en helhet. När någon del av planen behöver uppdateras sker det alltid som en del av hela översiktsplanen.

En kontinuerlig process

Översiktsplanen sätter ramarna för kommunens långsiktiga utveckling, med sikte på 100 000 invånare i staden och 140 000 i hela kommunen. Inom dessa ramar kan planeringen förändras när förutsättningarna gör det. Nya initiativ, projekt och omvärldsförändringar påverkar samhällsplaneringen, och därför utvecklas översiktsplanen löpande. Genom planeringsstrategin, förstudier, planer och program samt uppföljning kan vi hålla översiktsplanen aktuell och anpassa den efter rådande förhållanden och politiska ställningstaganden.

Figur. Växjö kommuns process för den översiktliga planeringen.

[Växjö kommuns arbetssätt för den översiktliga planeringen \(StoryMap\).](#)

Planprocessen enligt PBL

Processen med att ta fram en översiktsplan omfattar flera steg och är reglerad i plan- och bygglagen, som förkortas PBL. Under processen har invånare, myndigheter och andra aktörer möjlighet att lämna synpunkter och påverka planens innehåll. Detta sker vid de lagstadgade dialogtillfällena samråd och granskning. Läs mer om genomförda dialoger i kapitel 8. Granskningsutlåtande.

Arbetet med denna översiktsplan utgår från kommunens planeringsstrategi, där behovet av en uppdatering pekas ut. Uppdraget har särskilt handlat om att utveckla vägledningen för stadskärnans utveckling och för landsbygden.

Samråd stadskärnan

6 april – 31 maj 2022

Samråd för fördjupning av stadskärnan som eget uppdrag. Arbetet fördes senare in i översiktsplanen som en del av det nya arbetssättet med en samlad plan.

Samråd landsbygden

16 september – 14 oktober 2024

Samråd för hela översiktsplanen, där fokus låg på uppdateringar för landsbygden.

Granskning

31 mars – 1 juni 2025

Tillfälle där alla kan lämna synpunkter på det reviderade förslaget till ny översiktsplan.

Antagande

December 2025

Kommunfullmäktige fattar beslut om att anta översiktsplanen.

Laga kraft

Översiktsplanen får laga kraft tre veckor efter antagandet, om den inte överklagas.

2. Bakgrund

- Hur förhåller sig översiktsplanen till andra dokument och processer?

2.1 Inledning

I detta kapitel sätts översiktsplanen i sitt sammanhang. Du får veta hur planen påverkar andra planeringsprocesser i kommunen och hur den förhåller sig till kommunala, regionala och nationella mål och dokument. Kapitlet beskriver Växjö kommuns vision, hållbarhetsprogrammet *Hållbara Växjö 2030* och vad kommunen menar med väsentligt samhällsintresse.

2.2 Översiktsplanen i sitt sammanhang

Från vision till byggnation

Växjö kommun har en vision om hur vi vill att Växjö ska vara i framtiden. Den visionen är att vi tillsammans utvecklar Växjö till en fantastisk plats att bo, leva och verka i för invånare, företag och besökare – nu och i framtiden.

Vi har också ett hållbarhetsprogram, *Hållbara Växjö 2030*, som beskriver hur vi som kommun ska arbeta och agera för ett hållbart samhälle och för att uppnå de nationella och regionala miljömålen.

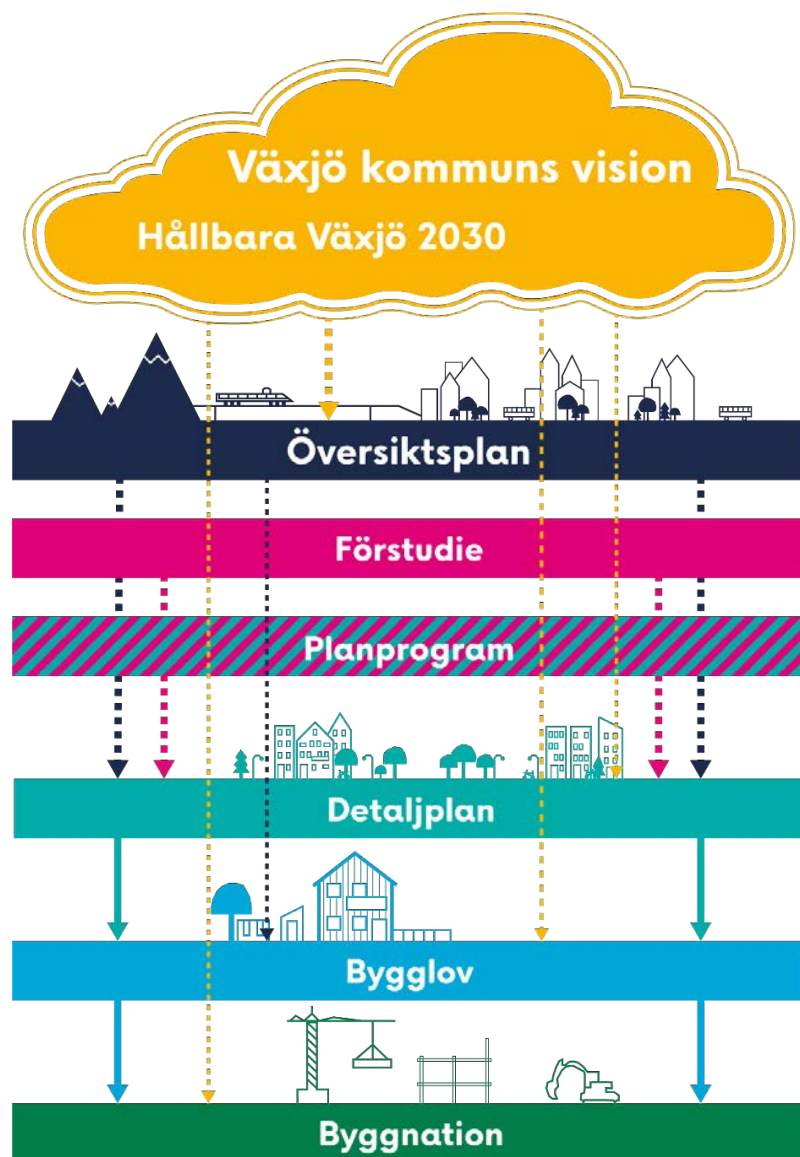
Översiktsplanen är kommunens strategiska verktyg för att styra den långsiktiga utvecklingen av staden, tätorterna och landsbygden mot vår vision och hållbarhetsprogram. Den är det första steget i kommunens huvudprocess *Utveckla och förvalta en växande och trygg stad, tätort och landsbygd*.

Genom översiktsplanen visar vi den övergripande inriktningen för all samhällsplanering och byggande. Här bestämmer vi hur vill att Växjö ska växa och utvecklas.

Översiktsplanen visar hur huvudprocessens tre riktningsmål påverkar den fysiska utvecklingen av Växjö kommun:

- **Bättre fungerande och mer miljösmart samhällsplanering.** Översiktsplanen är helt digital och bidrar till ett mer hållbart transportsystem.

- **Fler bostäder och minskad segregation bygger Växjö hållbart och hel.** Genom översiktsplanen möjliggör vi fler bostäder för att nå 140 000 invånare i kommunen och skapar blandade upplåtelseformer i alla stads- och kommundelar.
- **Samhällsplaneringen ska bidra till en ökad trygghet i vardagen.** Med sammanhängande stråk och kärnor med tät och funktionsblandad bebyggelse bidrar översiktsplanen till liv och trygghet under hela dygnet.

Figur. Växjö kommuns planeringssteg från vision till byggnation.

När vi är redo att börja förverkliga det vi har planerat i översiktsplanen gör vi detaljplaner, där vi försäkrar oss om att det som byggs verkligen är lämpligt på den tänkta platsen. Oftast gör kommunen en förstudie innan detaljplanen och ibland även ett planprogram för att underlätta arbetet med detaljplanen. Det kan behövas om området som ska byggas är stort eller mycket komplicerat att bygga.

Det är genom förstudier, planprogram och detaljplaner som översiktsplanens, och därmed visionens och hållbarhetsprogrammets, värderingar och ställningstaganden förs vidare hela vägen till bygglov och byggnation.

Genom att följa översiktsplanen förverkligar vi alltså de nationella och regionala målen, kommunens vision och hållbarhetsprogrammet. Så att det samhälle vi bygger idag bidrar till det framtida Växjö som vi strävar mot.

Nationella och regionala mål, planer och program

I översiktsplanen ska kommunen enligt plan- och bygglagen redovisa hur hänsyn tas till nationella och regionala mål, planer och program som är viktiga för en hållbar utveckling. Därför har vi gjort en sammanställning av de som är mest relevanta för översiktsplanen. I sammanställningen går vi igenom vilka mål, planer och program som är betydelsefulla och som bör påverka översiktsplanens innehåll och utformning, samt hur planen kan bidra till att de uppfylls.

[Sammanställning av nationella och regionala mål, planer och program \(PDF\).](#)

2.3 Växjö kommuns vision

En vision är ett långsiktigt mål som beskriver vad vi vill uppnå i framtiden. Växjö kommun har en övergripande vision som gäller för hela vår verksamhet och alla våra bolag. Vi har också en särskild vision för universitet och campus. Visionerna ska genomsyra allt vi gör, inte minst översiktsplanen.

Här nedanför kan du läsa båda visionerna i sin helhet.

Tillsammans utvecklar vi Växjö till en fantastisk plats att bo, leva och verka i för invånare, företag och besökare – nu och i framtiden.

- Växjö kommuns vision

Växjö ska vara en välkomnande och naturskön universitetsstad av internationell karaktär där hållbarhet, kreativitet och entreprenörskap aktivt lyfts fram. Universitetsstaden ska utvecklas med ett tydligt fokus på studenterna och campus är en plats för nytänkande och gränsöverskridande möten. Tillsammans skapar vi relationer mellan studenter, näringslivet och samhället för största möjliga utväxling för att finna varandra på framtidens arbetsplatser.

- Universitetstadsvisionen

2.4 Hållbara Växjö 2030

Hållbarhetsprogrammet är ett dokument som berättar hur kommunen och våra bolag ska arbeta för att skapa hållbara förutsättningar för alla som bor, lever och verkar i Växjö kommun.

Genom hållbarhetsprogrammet Hållbara Växjö 2030 lovar Växjö kommun att...

...ta vårt lokala och globala ansvar för människa, miljö och ekonomi. Vi som lever, bor och verkar i Växjö år 2030 orsakar som samhälle ingen negativ påverkan på klimatet. Europas grönaste stad ska år 2030 vara klimat- och miljösmart, trygg och tillitsfull, rättvis och ansvarstagande, växande och inkluderande, grön och hälsosam.

- Hållbara Växjö 2030

Översiktsplanen är en viktig del av att skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle. Det är här vi lägger stora delar av grunden för att förverkliga hållbarhetsprogrammets fem målbilder. Översiktsplanen för samman enskilda beslut och åtgärder till en helhet som leder mot en hållbar utveckling av vårt samhälle.

Hållbarhetsprogrammets fem målbilder är:

- Klimat och miljösmart
- Tryggt och tillitsfullt
- Rättvist och ansvarstagande
- Växande och inkluderande
- Grönt och hälsosamt

Här nedanför kan du läsa en kort sammanfattning av vad hållbarhetsprogrammets fem målbilder innebär.

Klimat och miljösmart

Växjö kommun ska fortsätta att vara i framkant när det kommer till innovation för klimatet och miljön. Kommunen ska vara fri från fossilt bränsle och vi ska prioritera hållbara transporter såsom gång-, cykel- och kollektivtrafik när vi planerar och bygger. Detta leder till att alla som bor, lever och verkar i vår kommun har en så liten negativ påverkan på miljön och klimatet som möjligt.

Tryggt och tillitsfullt

När vi utvecklar och bygger vårt samhälle ska samhällsservice och stöd vara tillgängligt för alla. Vi ska också skapa platser och sammanhang där människor möts, vilket skapar tillit och trygghet, både i staden och på landsbygden. Växjö kommun ska vara motståndskraftigt och redo för både klimat- och samhällsförändringar.

För att skapa trygghet och förebygga brott följer översiktsplanen rekommendationerna i BoTryggt2030.

[BoTryggt2030 \(extern länk\).](#)

Rättvist och ansvarstagande

I Växjö kommun ska ingen känna sig diskriminerad, livsvillkoren ska vara jämställda och samhället ska vara jämlikt. Vi ska planera för att det ska finnas olika boendeformer; villor och lägenhetshus, hyres- och bostadsrätter, i alla bostadsområden. Vi ska göra vårt bästa för att undvika att ta för mycket orörd mark i anspråk och vi ska visa hänsyn till

natur- och kulturmiljöer. Detta ger kommande generationer möjligheten att leva ett gott liv.

Växande och inkluderande

För att skapa en hög och samtidigt hållbar tillväxt ska vi göra Växjö kommun till en attraktiv plats för den innovativa närings- och föreningslivet. Vi ska planera för ett rikt och varierat kultur-, idrotts-, och fritidsliv. Detta skapar inkluderande miljöer som bidrar till samhörighet mellan människor.

Genom att planera för olika typer av byggande i hela kommunen, både helt nytt och som tillägg till befintliga områden, skapar vi plats för fler företag och invånare att etablera sig i vår kommun.

Grönt och hälsosamt

Vi ska skapa jämlika och jämställda förutsättningar för god fysisk och psykisk hälsa. Det gör vi genom att planera för platser som inbjuder till rörelse och ett aktivt liv. Dessa platser ska ha en varierad och tillgänglig natur med en rik biologisk mångfald både i skogarna, i odlingslandskapet, vattnet och den byggda miljön. Att bevara och värdesätta naturens ekosystem och alla de tjänster som vi får av dem gör detta möjligt.

Nio utmaningar

För att vi ska uppnå våra målbilder har vi nio utmaningar framför oss att hantera. De mest relevanta utmaningarna för översiktsplanen handlar om:

- Att skydda, vårda och utveckla den biologiska mångfalden och naturens ekosystemtjänster.
- Att prioritera och uppmuntra hållbara transporter och resande.
- Ett samhällsbyggande som tar hänsyn till alla aspekter av hållbarhet, konsumtion och produktion i en cirkulär ekonomi.
- Att bygga och planera för jämlikhet och jämställdhet.
- Att skapa trygghet och gemenskap i samhället.

Var hittar jag hållbarhetsprogrammet?

Hållbarhetsprogrammet finns på Växjö kommuns webbplats men du kan även klicka på länken här nedanför för att komma direkt till programmet.

[Hållbara Växjö 2030 \(PDF\).](#)

Översiktsplanens hållbarhetsbedömning

Hållbarhetsbedömningen som tillhör översiktsplanen visar hur översiktsplanen följer *Hållbara Växjö 2030*. På så sätt försäkras vi oss om att det vi planerar för i översiktsplanen leder mot en hållbar utveckling.

Du kan läsa mer om översiktsplanens hållbarhetsbedömning i kapitel 7. Hållbarhetsbedömning.

2.5 Väsentligt samhällsintresse

Många av de förutsättningar som översiktsplanen ska ta hänsyn till är nationellt och regionalt betydelsefulla. För att kommunen ska kunna göra avvägningar och prioriteringar mellan dessa och det som är av lokal betydelse behöver vi definiera vad som är av väsentligt samhällsintresse. Väsentligt samhällsintresse är sådana saker som är mycket viktiga för hela kommunens utveckling och som därför ska prioriteras när vi planerar och bygger.

Det finns ingen generell, lagstadgad definition av vilka intressen som är väsentliga för samhället. Men det finns några allmänt accepterade exempel:

- Behovet av bostadsförsörjning.
- Utveckling av välfungerande tekniska försörjningssystem.
- Säkerställande av viktiga rekreativa värden.
- Lokalisering av bostäder, arbetsplatser, service och transportsystem nära varandra.
- Behovet av goda, säkra och klimatsmarta transportmöjligheter.

- Säkerställande av viktiga sociala aspekter såsom arbetstillfällen, sjukvård, kultur och fritidsaktiviteter.
- Näringsverksamheter som bidrar till ekonomisk och innovationsdriven tillväxt.

Kommunen måste alltid klargöra och motivera varför vi anser att en åtgärd är ett väsentligt samhällsintresse. Definitionen av vad som är av väsentligt samhällsintresse som görs i översiktsplanen är utgångspunkten för den efterföljande planeringen.

Hur definierar Växjö kommun väsentligt samhällsintresse?

Utvecklingen av våra regionala, kommunala och lokala kärnor, landsbygdsnoder och vårt landsbygdsstråk är viktigt, med andra ord väsentligt, för att Växjö kommun ska vara en fantastisk plats att bo, leva och verka i för invånare, företag och besökare – nu och i framtiden.

I Växjö kommun definieras väsentligt samhällsintresse utifrån två principer; om ett projekt bidrar till att förverkliga utvecklingsinriktningen och behovet av bostadsförsörjning.

Utvecklingsinriktningen som presenteras i kapitel 3 är en viktig del i hur Växjö kommun ska uppnå en hållbar utveckling av kommunen som helhet. Sådant som bidrar till att förverkliga utvecklingsinriktningen är därmed mycket viktigt för kommunens utveckling, det vill säga att det är av väsentligt intresse för samhället som helhet. Därför ska vi prioritera projekt som bidrar till att uppnå utvecklingsinriktningen när vi planerar och bygger.

Vissa områden i kommunen pekar vi ut som särskilt prioriterade för bostadsbebyggelse, eftersom de är strategiskt viktiga för att främja en hållbar utveckling. Områdena är utvalda utifrån utvecklingsinriktningen och med anledning av sitt strategiska läge och funktion. Att vi bygger bostäder på dessa platser bidrar på lång sikt till att vi kan ha kvar och utveckla samhällsservice och kollektivtrafik. Samtidigt som deras strategiska läge innebär att detta kommer till nytta för så stor del av kommunen som möjligt. Med fler personer som bor i ett område desto större anledning finns det för att till exempel ha

tätare bussturer, fler förskoleplatser eller fler lokala butiker. Det gör att byggandet av bostäder i området är ett väsentligt samhällsintresse, bostäderna gör att platsen kan leva och utvecklas. Utvecklingen av dessa områden bidrar också till att främja social hållbarhet genom fler möjligheter till mötesplatser och stark gemensam lokalidentitet. Utveckling av de utpekade områdena är alltså även det ett väsentligt samhällsintresse i Växjö kommun.

Landsbygdsutveckling

Lokala kärnor, landsbygdsnoder och landsbygdsstråk är särskilt viktiga för landsbygdens utveckling. Landsbygdens utveckling är i sin tur viktig för att hela kommunens ska kunna leva.

Utvecklingen av kärnorna, noderna och stråken på landsbygden fokuserar på närheten till service, förutsättningar för hållbara transporter och mötesplatser. Att stärka detta är av väsentligt samhällsintresse för Växjö kommun. Det innebär att när vi planerar och bygger på landsbygden kommer det vara främst i dessa utpekade områden. Först och främst handlar det om enstaka bebyggelse genom förhandsbesked eller bygglov, men i vissa fall även större grupper av bebyggelse.

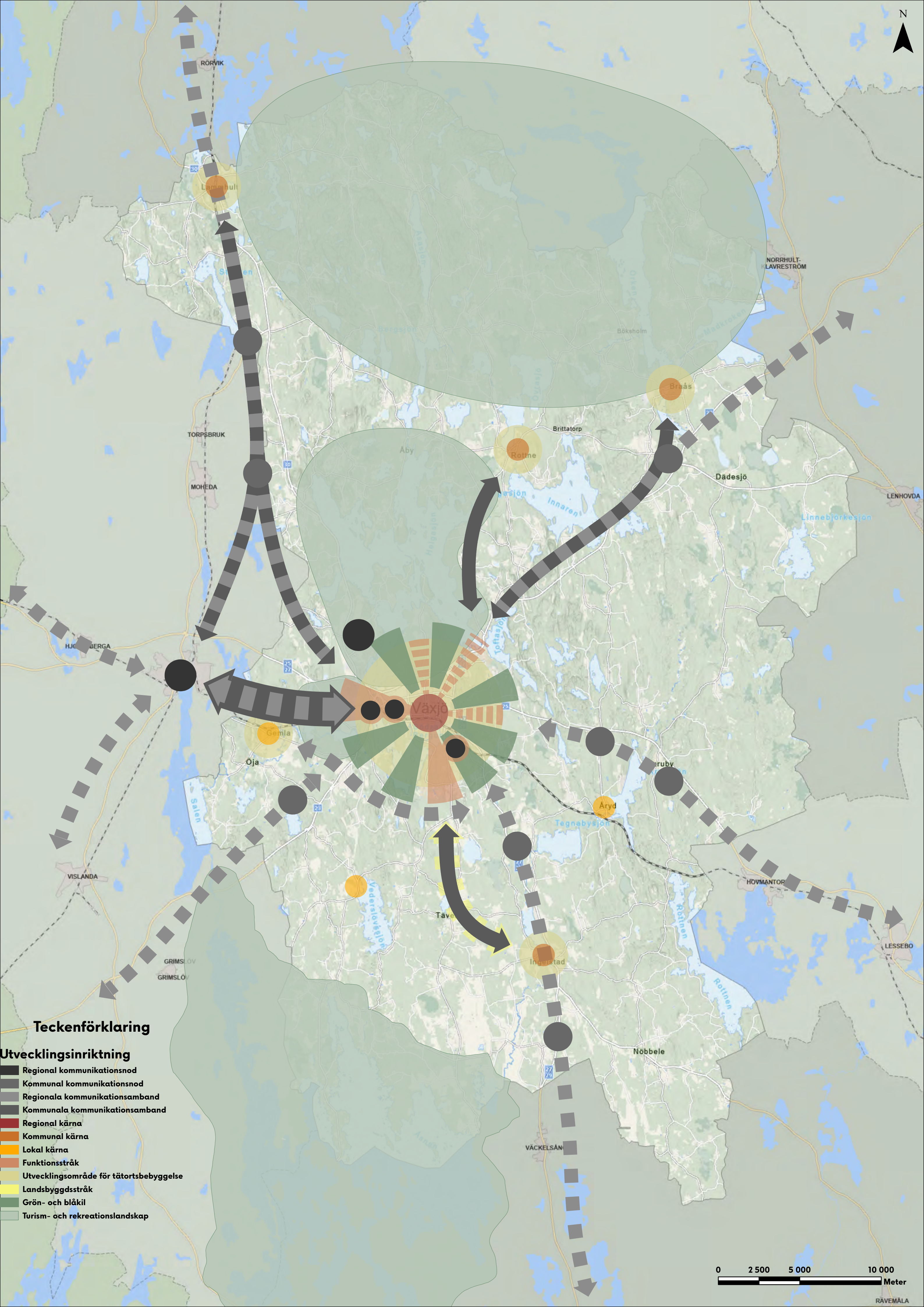
Enstaka bebyggelse inom områden prioriterade för bebyggelse kan ses som en del i att stärka underlaget för områdets strategiska funktion och det omland som kärnorna, noderna och landsbygdsstråket tillgodoser. I det lokala perspektivet är varje hus av vikt för att kunna stärka och upprätthålla serviceutbud, hållbara transporter och gemensamma mötesplatser, vilket i sig utgör väsentligt samhällsintresse.

Väsentligt samhällsintresse och områden prioriterade för bebyggelse används som grund för avvägning vid byggnation på landsbygden i allmänhet och för landsbygdsutveckling i strandnära lägen och byggande på jordbruksmark i synnerhet.

3. Utvecklingsinriktning

- Hur vill vi att Växjö kommun utvecklas i framtiden?

Teckenförklaring

Utvecklingsinriktning

- Regional kommunikationsnod
- Kommunal kommunikationsnod
- Regionala kommunikationsamband
- Kommunala kommunikationsamband
- Regional kärna
- Kommunal kärna
- Lokal kärna
- Funktionsstråk
- Utvecklingsområde för tätortsbebyggelse
- Landsbyggsstråk
- Grön- och blåkil
- Turism- och rekreationslandskap

0 2 500 10 000
Meter

3.1 Inledning

I detta kapitel beskriver vi Växjö kommuns långsiktiga vilja för den fysiska utvecklingen av kommunen. Utvecklingsinriktningen visar i stora drag hur kommunen vill använda mark, vatten och den byggda miljön i staden, tätorterna och på landsbygden. Vi pekar ut de områden, platser och stråk där kommunen särskilt vill se utveckling. Vi lyfter också fram viktiga samband och de natur- och friluftsområden som har störst värden i ett översiktligt perspektiv.

Utvecklingsinriktningen ska ge en gemensam bild av kommunens viljeinriktning och göra det lättare för olika aktörer, till exempel kommunen, myndigheter, företag och invånare, att samordna sina insatser. På så sätt kan vi tillsammans utveckla Växjö till en fantastisk plats att bo, leva och verka i för invånare, företag och besökare – idag och i framtiden.

Syftet med Växjö kommuns utvecklingsinriktning är att:

- Stärka Växjö stads roll som urban miljö och regional utvecklingsmotor.
- Främja en attraktiv och levande landsbygd.
- Utveckla ett klimatsmart transportsystem med god tillgänglighet för alla.

I översiktsplanens kommande kapitel klassas sådan utveckling som direkt och tydligt bidrar till utvecklingsinriktningens syfte som ett väsentligt samhällsintresse.

Läs mer under avsnitt 2.5 Väsentligt samhällsintresse.

3.2 Innehåll

Kommunens utvecklingsinriktning redovisas i den interaktiva kartan till höger tillsammans med beskrivningar här i textspalten. När du läser i kapitlet visas automatiskt de kartlager som hör till den rubrik du är på.

Utvecklingsinriktningen är indelad i fem huvudområden som tillsammans visar hur kommunen vill utvecklas i stora drag:

- Kärnor
- Bebyggelse
- Kommunikationer
- Landsbygd
- Natur- och friluftsliv

Efter detta avsnitt presenteras först en sammanfattning av kommunens utvecklingsinriktning. Därefter följer en utförligare beskrivning av de fem huvudområdena och kommunens viljeinriktning för varje huvudområde.

Så använder du kartan

I kartan visas utvecklingsinriktningen med hjälp av färgade ytor, punkter och linjer. När du klickar på en yta, punkt eller linje i kartan markeras objektet med ljusblått och en informationsruta öppnas i det nedre vänstra hörnet.

I informationsrutan kan du läsa mer om:

- Vilken typ av område, plats eller stråk det är och vilket huvudområde det tillhör.
- Kommunens intentioner för området, platsen eller stråket.
- När informationen senast är ändrad.

3.3 Sammanfattning

En flerkärnig struktur

Växjö kommuns långsiktiga utveckling bygger på en flerkärnig struktur. Det innebär att både staden, de större orterna och landsbygden utvecklas tillsammans och kompletterar varandra i en hållbar helhet. Översiktsplanen tar sikte på en hållbar kommun med 140 000 invånare varav 100 000 bor i staden.

Genom att satsa på flera platser skapar vi god tillgång till service, mötesplatser och andra viktiga funktioner. På så vis kan vi också erbjuda varierande bostadsmiljöer, från täta stadskvarter till småhusområden, vilket gör kommunen attraktiv för många olika behov och livssituationer.

Tät bebyggelse i stråk och kärnor

Den tätaste bebyggelsen planeras i stadens fem funktionsstråk och i kommunens fyra kärnor. Här skapas miljöer med många funktioner och målpunkter. Det ger underlag för hållbara transporter och främjar möten mellan människor, vilket i sin tur bidrar till tryggare och mer inkluderande miljöer.

Växjö stad som regional kärna

Växjö stad utvecklas längs två huvudsakliga stråk, ett västerut och ett söderut.

Utvecklingen åt norr och öster sker i andra hand och då längs med tre utpekade stråk.

Utveckling i stråken sker i form av tät bebyggelse med många funktioner som skapar en sammanhållen stadsmiljö med rörelse, mötesplatser och urbana kvaliteter. Detta stärker Växjös roll som regional kärna.

Utveckling i de större orterna

Utvecklingen i de fem större orterna – Lammhult, Rottne, Braås, Gemla och Ingelstad – kompletterar satsningarna i Växjö stad. Här byggs främst småhus, men också flerbostadshus och funktioner. Särskilt Gemla och Ingelstad utvecklas starkt med bättre kommunikationer och fler möjligheter för boende och service.

Landsbygden

Landsbygden kopplas samman med staden och orterna genom effektiva transporter. Det gör det enklare för dem som bor på landsbygden att ta del av service och mötesplatser i kommunens kärnor.

Effektiva transporter

Ett hållbart transportsystem binder samman kommunens olika delar. Genom att bygga tätare i stråk och kärnor skapar vi goda förutsättningar för klimatsmarta resor och ökad tillgänglighet för alla.

Grön- och blåstruktur

De gröna och blå strukturerna, natur- och vattenmiljöerna, bevaras och utvecklas. De ger viktiga ekosystemtjänster, stärker den biologiska mångfalden och skapar attraktiva möjligheter för friluftsliv. Samtidigt bidrar de till att möta klimatförändringarna.

3.4 Kärnor

En kärna är nödvändig för en orts identitet och för att serva den egna orten och dess omgivning. Utvecklingsinriktningen pekar ut de kärnor som är av störst betydelse för kommunens framtida utveckling.

Begrepp

Regional kärna

Kommunal kärna

Lokal kärna

En kärna har tätare bebyggelse, fler funktioner och intensivare användning än omgivningen. Området har stor betydelse för en orts, kommuns eller regions framtida utveckling, med betydande inslag av service och arbetsplatser.

Regional kärna

Kärna av regional betydelse. Kärna som har en viktig funktion även utanför Växjö kommun.

Kommunal kärna

Kärna av betydelse för en större del av kommunen genom sitt utbud av service och arbetsplatser. Kärnan avgränsas framför allt till ortens centrum och närliggande funktioner.

Lokal kärna

Serviceort för den närmaste omgivningen, framför allt när det gäller offentlig service som skola, barnomsorg och äldreomsorg.

Kommunens inriktning

Växjö kommun ska satsa på en flerkärnig struktur. Kommunen planerar för att flera platser ska erbjuda ett varierat utbud av olika funktioner och aktiviteter i syfte att skapa trygga och attraktiva platser. I kärnorna verkar vi för att det finns närhet till service samt gott om mötesplatser och gröna miljöer. Där bygger vi tätare och i många fall högre än resterande bebyggelse. Genom att planera för kärnor med en blandning av bostäder, handel, service, kontor och andra icke störande verksamheter skapar vi förutsättningar för möten mellan människor under en så stor del av dygnet som möjligt, något som i sin tur bidrar till trygga, attraktiva och säkra platser. En god kollektivtrafikering ska finnas till och från alla kärnor. Detta ger underlag för att skapa fler mötesplatser och mer funktioner som blir tillgängliga för fler. Den flerkärniga kommunen präglas av god tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsvariation.

Regional kärna - Växjö stad

I Växjö stad är det särskilt fokus på stadskärnan som vidareutvecklas som stadens och regionens kommersiella och kulturella centrum samtidigt som den bibehåller sin småskaliga charm. Stadskärnan är av regional betydelse och har funktioner som är viktiga för hela regionen. Det är därför viktigt att det till och från stadskärnan finns goda förbindelser med andra kommuner och regioner. Den har också en viktig roll för den egna kommunen och staden och ska även ha goda förbindelser med kommunens övriga kärnor och stadens funktionsstråk.

För att möjliggöra en utveckling av en attraktiv regional kärna prioriteras tre fokusområden.

- **Livskraftigt centrum** innebär en stadskärna med stor variation och många målpunkter som lockar ett brett folkliv.
- **Tillhörighet och identitet** skapas av kulturarv, sjöar och en småskalig charm i ett starkt sammanhang med en rik stadsmiljö.

- **Det goda stadslivet** erbjuds genom en mångfald av upplevelser och service i trygga och välkomnande urbana och gröna miljöer.

Stadskärnan utvecklas tillsammans med stadens fem funktionsstråk. Genom att funktionsstråken sammanstrålar i stadskärnan stärks den regionala kärnan. Genom att satsa på stadskärnan och hålla ihop stadens täta bebyggelse i stråk främjas gång- och cykeltrafiken.

Kommunala och lokala kärnor

Lammhult, Rottne, Braås och Ingelstad är, i enlighet med landsbygdsplanen, kommunala kärnor som är av betydelse för en större del av kommunen. Orternas centrala delar utvecklas till sammanhållna centrummiljöer som serverar sin del av kommunens landsbygd genom både serviceutbud och tillgång till arbetsplatser. De kommunala kärnorna blir viktiga mötesplatser med funktioner både för orten och sitt omland. En attraktiv kommunal kärna ger förutsättningar för orten och dess omland att utvecklas. Även Alvesta tätort är för stora delar utav Växjö kommun en viktig kommunal kärna.

Gemla, Åryd och Vederslöv är lokala kärnor som är av betydelse för en begränsad del utanför kärnan. Dessa är framför allt viktiga ur ett skolförsörjningsperspektiv och för de som bor på orten och i ortens direkta närhet.

3.5 Bebyggelse

Ny bebyggelse är väsentlig för att Växjö kommun ska fortsätta att växa och för att människor ska kunna bosätta sig här. Intentionen är att peka ut bebyggelse på platser som ger förutsättningar för att leva hållbart. Det som pekas ut av utvecklingsinriktningen är schematiska områden där den största bebyggelseutvecklingen kommer att ske.

Begrepp

Funktionsstråk

**Utvecklingsområde
för tätortsbebyggelse**

Landsbygdsstråk

Funktionsstråk

Ett stråk som har stads- och tätortsmässig karaktär och innehåller många olika servicefunktioner tillsammans med bostäder. Tätheten och funktionsblandningen kan variera inom stråket men det ska finnas ett tydligt samband längs hela sträckan.

Stråken är prioriterade för god uppkoppling och tillgänglighet med gång-, cykel- och kollektivtrafik. Framkomligheten för biltrafik kan vara begränsad i vissa delar av stråket.

Översiktsplanen pekar ut primära och sekundära stråk. Ett primärt funktionsstråk är särskilt prioriterat och innehåller regionalt viktiga funktioner. Ett sekundärt funktionsstråk är mer stöttande eller kan utvecklas på längre sikt och innehåller funktioner viktiga för staden.

Utvecklingsområde för tätortsbebyggelse

Område inom eller i anslutning till staden och övriga tätorter som planeras vidareutvecklas med bostäder, service och arbetsplatser. Översiktsplanen har här en mer detaljerad redovisning av avsedd mark- och vattenanvändning än för kommunen i övrigt.

Landsbygdsstråk

Stråk med landsbygdskaraktär med grupper av bebyggelse, likt bybildningar, med bostäder och verksamheter som samspelar med landskapet. Dessa görs tillgängliga genom gång- och cykelvägar och en kollektivtrafik med hög turtäthet.

Kommunens inriktning

Växjö utvecklas som en hållbar och attraktiv kommun för alla sina invånare. Vi tar sikte på en hållbar utveckling för en kommun på 140 000 invånare. 100 000 bor i Växjö stad, 20 000 är bosatta i våra kommunala och lokala kärnor och 20 000 bor på landsbygden. Det är i första hand Växjö stad tillsammans med Gemla och Ingelstad som kommer att ha den starkaste utvecklingen men även våra andra orter och landsbygd kommer att växa.

Byggnation på flera platser i vår kommun ger varierande boendemiljöer och skapar attraktiva boenden för alla. Vi skapar även närhet till naturen och förutsättningar att leva ett hållbart liv på landsbygden. Stor del av bebyggelsen byggs ut i våra kärnor och stråk för att stärka ett effektivt transportsystem och möten mellan människor. För att skapa trygga och attraktiva platser är bebyggelsen funktionsblandad och tät. En sammanhållen och ändamålsenlig struktur prioriteras.

De flesta arbetsplatserna kommer att finnas i stråken och kärnorna. Hit lokaliseras service och annan kunskaps- och besöksintensiv verksamhet som kan kombineras med bostäder och som bidrar till att skapa rörelse. Störande och ytkrävande verksamheter lokaliseras i lägen med god tillgång till infrastruktur och där påverkan på boendemiljöer minimeras. Även för denna typ av verksamheter eftersträvas tillgänglig service och tillgång till hållbara pendlingsmöjligheter.

Det är viktigt att det finns mötesplatser i det offentliga rummet och en god tillgänglighet till gröna miljöer. Växjö kommun ska vara öppet och sammanhållet, med förutsättningar för människor med olika bakgrunder och från olika delar av kommunen att träffas. Vi ska ägna torgen och övriga offentliga rum särskild omsorg för att göra dem till attraktiva mötesplatser och arenor för kulturupplevelser och evenemang. Olika typer av mötesplatser runt om i kommunen ska uppmuntra till möten på olika tider och platser. Kultur-, idrotts- och fritidsanläggningar är viktiga element som skapar mötesplatser och ska göras tillgängliga för så många som möjligt. Genom tillgängliga mötesplatser främjas integration och folkhälsa.

Växjö stad

Växjö stad fortsätter att utvecklas som regional utvecklingsmotor och universitetsstad med ett stort och varierat utbud av arbetsplatser och butiker samt kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter. Här ska det finnas goda förutsättningar för ett starkt och framtidsinriktat näringsliv att etablera sig och expandera i.

Växjö stad byggs framför allt ut i fem funktionsstråk som sammanstrålar i stadskärnan. Funktionsstråken består av två primära stråk med regionala funktioner och tre sekundära stråk med i första hand funktioner viktiga för staden. Det är här den största förtätningen av staden sker och hit lokaliseras den allra tätaste och högsta bebyggelsen. Stadsmiljön blir tät och sammanhållen då utvecklingen av Växjö stad till stora delar sker genom förtätning och omvandling inom stråken samtidigt som nya områden byggs ut i anslutning till stråken. Detta för att skapa strukturer som ger effektiva lösningar samtidigt som de inte överbelastas. I Växjö stad skapas förutsättningar för ett aktivt stadsliv med många mötesplatser och funktioner. Inom staden finns närhet till arbetsplatser och service samt kultur-, idrotts- och fritidsanläggningar i miljöer som anpassas till mänsklig aktivitet och vistelse. I synnerhet inom stråken finns tät kollektivtrafik och gena gång- och cykelvägar för att främja hållbara transporter. Satsningarna sker i huvudsak i de två primära funktionsstråken.

Mellan funktionsstråken hålls bebyggelsen lägre och med mer fokus på bostäder samtidigt som grön- och blåstrukturen får extra stort utrymme.

Orter och landsbygd

Lammhult, Rottne, Braås, Ingelstad och Gemla utvecklas till orter med naturnära, attraktiva och varierade boendemiljöer. Det kan ske en stor utveckling på orterna och dess omgivande landsbygd. Samtidigt som Växjö stad byggs tät skapas förutsättningar för den glesa småhusbebyggelse att få ta plats ute på orterna. I synnerhet är det Gemla och Ingelstad som står för den största expansionen utanför Växjö stad. Dessa orter har det tydligaste och starkaste sambandet med Växjö stad.

Gemla har mycket goda förbindelser genom sitt tågstopp och med nya stationer inne i Växjö stad integreras orten likt en stadsdel. Gemla gynnas även av närheten till Alvesta.

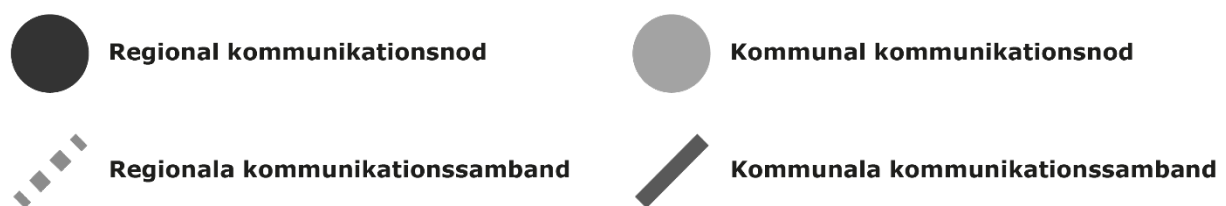
Ingelstad är en tätort med ett högt exploateringsstryck och där ett utvecklingsstråk för landsbygden skapar en stark förbindelse med Växjö stad. Sambandet mellan Teleborg och Ingelstad via Tävellsås utvecklas med tät kollektivtrafikering, gång- och cykelvägar och mindre bebyggelsegrupper. Här skapas förutsättningar att bo på landsbygden med närhet till service och hållbara transporter.

Kulturlandskapet är en viktig kvalitet inom och i anslutning till orterna. Åker, äng, våtmarker och hagmarker bevaras så långt som möjligt för livsmedelsproduktion och andra viktiga ekosystemtjänster så som biologisk mångfald, klimatreglering och rekreation.

3.6 Kommunikationer

Kommunikationer är en viktig faktor för orter och landsbygd. Det är nödvändigt att skapa samband mellan kärnor, bostadsbebyggelse, arbetsplatser och landsbygd. Genom goda kommunikationssamband skapas hållbara och effektiva transporter där en stor del av befolkningen och alla pendelresor fångas upp.

Begrepp

Kommunikationsnod

Viktig knutpunkt i transportsystemet där samordning mellan olika transporter kan ske.

Regional kommunikationsnod är en kommunikationsnod som förutom inom kommunen är särskilt viktig för tillgänglighet inom regionen samt till och från storstadsregioner. Viktig nod för att underlätta det långväga resandet.

Kommunal kommunikationsnod är en kommunikationsnod som är viktig för att skapa god tillgänglighet till service och andra funktioner inom hela kommunen. Viktig nod för att underlätta resandet inom kommunen.

Kommunikationssamband

Förbindelser som är särskilt viktiga för att skapa, förbättra eller upprätthålla en god tillgänglighet samt dit investeringar i transportinfrastruktur och vidareutveckling av den snabbgående kollektivtrafiken bör kanaliseras. Illustreras schematiskt. Den mer exakta dragningen av en ny väg eller andra förändringar i vägnät, cykelvägnät, etcetera redovisas under mark- och vattenanvändning.

Regionala kommunikationssamband är viktiga kommunikationssamband mellan Växjö och andra regionala centra.

Kommunala kommunikationssamband är viktiga kommunikationssamband mellan kommunens kärnor, kommunalt viktiga målpunkter och landsbygd samt med Alvesta.

Kommunens inriktning

Kommunikationsnoder ska finnas i samtliga regionala och kommunala kärnor. Kommunikationsnoden blir en viktig del av kärnornas funktion och görs både tillgänglig och attraktiv. Kommunikationssambanden kopplar samman orter både inom och utanför kommunen. Det hållbara resandet ska kunna ske på ett effektivt sätt både för boende i de uppkopplade orterna och för boende i dess omland.

Regional kommunikation

För Växjö stads funktion som en regional utvecklingsmotor är de regionala kommunikationssambanden viktiga. Genom riksvägarna, Södra stambanan och Kust till kust-banan har Växjö stad och hela kommunen goda förutsättningar för regionala kommunikationssamband. De regionala kommunikationssambanden är också viktiga för att ytterligare stärka orternas roll och deras koppling till Växjö stad.

Ett av de viktigaste sambanden är mellan Växjö stad och Alvesta tätort. Alvesta har en viktig regional roll som kommunikationsnod och är en viktig del för Växjö stads roll som

regional utvecklingsmotor. En starkare koppling gynnar utvecklingen av båda kommunerna tillsammans med hela regionen. Mellan Växjö och Alvesta bör det minst vara dubbelspårig järnväg med ytterligare stationslägen vid nytt sjukhus i Råppe, Bäckaslöv centrum och Brände udde. De nya stationerna stärker Växjö stads roll som regional utvecklingsmotor tillsammans med Alvesta tätort genom ökad tillgänglighet mellan orterna och inom regionen till flera viktiga funktioner, arbetsplatser och mötesplatser. Sambandet stärks även av cykelförbindelser mellan Alvesta centrum via Gemla till Växjö centrum. Byggnation av Södra länken stärker ytterligare sambandet genom att tillgängliggöra södra delen av Växjö stad med bland annat universitetet. Växjö stad och Alvesta tätort sammankopplas genom satsningar på kommunikationssamband och platser med god tillgänglighet och med många funktioner och målpunkter.

Växjö flygplats är en viktig regional funktion som fortsatt stärker Växjö stads roll som regional utvecklingsmotor. Funktionen är en del av staden och sambandet mellan flygplatsen och staden är viktig. Även Växjö station, Råppe station och Bäckaslöv station är kommunikationsnoder av regional betydelse.

Kommunal kommunikation

De kommunala kommunikationssambanden är viktiga för att koppla samman kommunens kärnor och ge förutsättningar för ett effektivt och hållbart transportsystem där kollektiva färdmedel främjas. Utöver ökad rörelse mellan kärnorna i kommunen främjar en utvecklad kollektivtrafik även social sammanhållning och motverkar segregation.

Persontransporterna inom tätorterna sker till övervägande del till fots eller med cykel och i staden även med kollektivtrafik. Detta innebär att utbyggnad av gång- och cykelvägnätet prioriteras. Huvudstråk för gång- och cykeltrafik ska primärt ledas längs byggnaders framsida och genom offentliga utrymmen där människor rör sig vilket skapar en trygg miljö. Eventuella separerade gång- och cykelstråk ska, där det är möjligt, vara synliga från andra kringliggande funktioner i syfte att skapa trygga transportvägar. Kollektivtrafiken i staden byggs upp kring en infrastruktur för hållbart resande där

effektiva busslinjer inom stadens funktionsstråk knyter ihop stadsdelar och stadens funktioner. En effektiv kollektivtrafikering med hög turtäthet mellan kärnorna ska eftersträvas. Detta gör att vi tillgängliggör stadens funktioner för fler och att det skapas fler alternativ till var man kan bo och arbeta. Genom att stora delar av transporterna mellan och inom orter och staden sker med kollektivtrafik kommer tillgängligheten att öka för alla. Kapaciteten på vägarna ökar på detta sätt även för de som verkligen behöver använda bilen.

Välplanerade och strategiskt lokaliserade noder på landsbygden gör att även en stor del av landsbygdsbefolkningen kan åka kollektivt. Detta är viktigt för minskad klimatpåverkan men det ökar också landsbygdens attraktivitet och skapar en levande landsbygd. I ett första steg etableras hållplatser och pendelparkeringar för både bil och cykel i dessa lägen. Detta för att möjliggöra samordning av transporter från landsbygden in till kärnorna. Landsbygden får på så sätt ökad tillgång till service, arbetsplatser och mötesplatser. Samordning på regional nivå är avgörande.

På sikt är även kommunikationsnodernas funktion att samordna och samla viktiga funktioner så att dessa kommer närmare de som bor på landsbygden. Bebyggelse och funktioner kan tillkomma för att stärka kommunikationsnoden och kopplingarna till landsbygden ytterligare. Strukturerna kring noderna förstärks och förtätas vilket stödjer nodens funktion och skapar förutsättningar för ett hållbart boende på landsbygden.

3.7 Landsbygd

Landsbygden är i utvecklingsinriktningen inte uppbyggd kring särskilda områden eller symboler på kartan. Detta med anledning av att landsbygden är stor och diversifierad. Utvecklingen av landsbygden sker genom att nyttja de strukturer som bygger upp hela kommunen i form av kärnor, viktiga stråk, kommunikationssamband samt turism- och rekreationslandskap.

Kommunens inriktning

På landsbygden eftersträvas byggande i lägen som förstärker den nuvarande bebyggelsestrukturen och som bidrar till att stötta lokal utveckling och service. Särskilt prioriteras utveckling i bygder och byar i närheten av kärnorna eller kommunikationsnoderna i kollektivtrafikstråken där bil inte är nödvändigt för vardagsresandet till skola, arbete, handel, service samt kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter.

En ökad självförsörjningsgrad av närproducerade livsmedel är en viktig del i ett hållbart och robust samhälle. Därför ska byggande på jordbruksmark begränsas.

Kulturlandskapet med dess åkrar, ängar, våtmarker och hagmarker bidrar också med viktiga ekosystemtjänster så som biologisk mångfald, klimatreglering och livsmedelsproduktion. Dessa gröna och blå strukturer är viktiga att bevara, såväl i orterna som på landsbygden.

Kommunikation

Genom att skapa kommunikationsnoder utmed kommunikationssambanden i strategiska lägen ges förutsättningar för hållbara transporter på landsbygden. I ett första steg etableras hållplatser och pendlarparkeringar för både bil och cykel i dessa lägen för att möjliggöra samordning av transporter från landsbygden in till kärnorna. Landsbygden kopplas således upp mot service, arbetsplatser och mötesplatser. Samordning på regional nivå är avgörande.

På sikt är även kommunikationsnodernas funktion att samordna och samla viktiga funktioner så att dessa kommer närmare de som bor på landsbygden. Bebyggelse och funktioner kan komma till för att stärka kommunikationsnoden och kopplingarna till landsbygden ytterligare. Strukturerna kring noderna förstärks och förtätas och ett kompletterande nätverk med småskalig kollektivtrafik byggs upp. Detta stödjer nodens funktion och skapar förutsättningar för ett hållbart boende på landsbygden.

3.8 Natur och friluftsliv

Gröna och blå strukturer och tillgången till natur- och friluftsområden har stor betydelse för en kommuns attraktivitet. De genererar en rad värden och ekosystemtjänster, till exempel rekreation, turism, kultur- och naturupplevelser, biologisk mångfald och klimatanpassning. Boendemiljöns attraktivitet står i nära relation med tillgången till gröna miljöer.

Begrepp

Grön- och blåkil

Turism- och rekreationslandskap

Grön- och blåkil

Större områden av skogsmark, grönområden, sjöar och odlingslandskap som sträcker sig från den omgivande landsbygden långt in i staden. Kilarna skapar närhet till gröna miljöer och vatten och förser staden med ekosystemtjänster.

Turism- och rekreationslandskap

Område som på grund av landskapets karaktär samt stora natur- och kulturmiljövärden har stor potential att vidareutvecklas för turism och friluftsliv, och därmed främja besöksnäringen och landsbygdsutveckling.

Fritids- och turismanläggningar utvecklas på lämpliga platser. Områden med stora natur-, kulturmiljö- och friluftslivsvärden värnas.

Kommunens inriktning

De gröna och blå strukturerna i kommunen ska värnas och utvecklas. På så vis skapas förutsättningar för att möta klimatförändringarna och för att stärka rekreativa värden och biologisk mångfald.

De stora sammanhängande naturområdena och kilarna utgör tillsammans med mindre ytor av grönska och vatten i den bebyggda miljön viktiga gröna och blå strukturer. De mindre ytorna av grönska och vatten kan exempelvis vara parker, trädgårdar,

kolonilotter, alléer, gröna tak och växtbäddar. Dessa ska utvecklas och bevaras då de skapar förutsättningar för ekosystemtjänster och är byggstenar som kopplar ihop de större grön- och blåstrukturerna med varandra.

De gröna och blå strukturerna genererar en rad ekosystemtjänster som är grundläggande för mänskligt liv och för välfärden. Det kan handla om mat, virke, rent vatten, syret vi andas, rekreation, välmående eller reglering av buller, vattennivåer och lokalklimat. Tillsammans utgör de viktiga ekologiska samband där växter och djur kan spridas.

Grön- och blåkilar

Grönskan har ett stort värde för upplevelsen av staden. Växjö stad ska vara sjöarnas och parkernas stad där vi skapar god tillgång till vatten och gröna miljöer för alla. Genom grön- och blåkilarna som sträcker sig från landsbygden långt in mot stadens centrala delar, kan detta uppfyllas och även Växjöborna få närhet till naturen.

Grön- och blåkilarna ska upprätthållas och utvecklas som sammanhängande rekreationsområden med olika teman eller inriktningar samt med fler och bättre vandringsstråk, cykelvägar och ridvägar. Genom detta skapas jämlika och goda förutsättningar för gröna mötesplatser med möjlighet till rörelse i naturen.

Turism och rekreation

Det småländska landskapet med storskogar, mosaikartat odlingslandskap, sjöar och vattendrag är en tillgång som lockar både boende och besökare.

I kommunen finns tre större områden med särskilda kvaliteter för turism och friluftsliv. Dessa är Höjdvärend i den norra delen av kommunen, Helgasjön strax norr om Växjö stad och Åsnenområdet i södra delen av kommunen. Områdena är på grund av landskapets karaktär och innehåll av särskilt stor betydelse för människors rekreation, kultur- och naturupplevelser samt för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Dessa tre områden vill vi värna, bevara och utveckla för att främja besöksnäringen,

landsbygdens utveckling, naturvärden och kommunens invånares rekreationsmöjligheter.

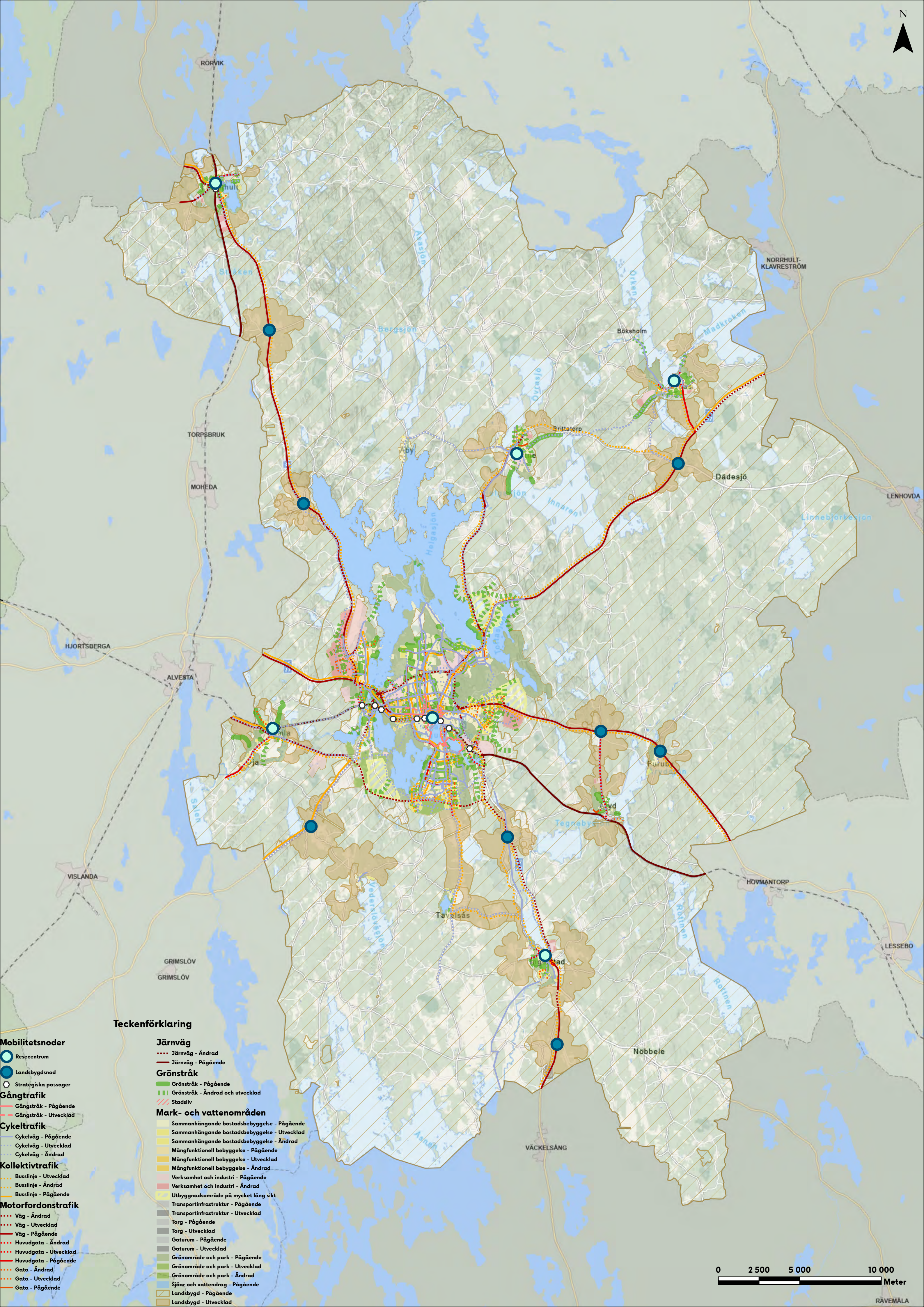
Som utgångspunkt för besök i området Höjdvärend utvecklas Asa och Tolg tillsammans med Lammhult och Rottne som servicecentrum. Som utgångspunkt för friluftslivet på och kring Helgasjön fortsätter Evedal tillsammans med Kronobergs slottsruin att utvecklas som servicecentrum. Åby är genom sin sluss en viktig länk mellan Helgasjön och sjöarna norrut i kommunen. Som utgångspunkt för besök i Åsnenområdet kan lämpligen Kalvsvik och Jät tillsammans med Ingelstad utvecklas som servicecentrum.

Bergkvara strax väster om Växjö stad är en kulturhistoriskt unik godsmiljö som ska värnas och utvecklas. Området har stor potential att utvecklas tillsammans med staden och bli mer integrerad och använd. En flytt av sjukhuset ut till Råppe kommer ställa stora krav att jobba vidare med att bevara riksintresset men framför allt ger det stora möjligheter till att utveckla och tillgängliggöra riksintressets värden.

4. Mark- och vattenanvändning

- Hur ska vi använda mark och vatten för att utveckla och skapa en hållbar kommun?

Teckenförklaring

Mobilitetsnoder

- Resecentrum
- Landsbygdsnod
- Strategiska passager

Gångtrafik

- Gångstråk - Pågående
- Gångstråk - Utvecklad

Cykeltrafik

- Cykelväg - Pågående
- Cykelväg - Utvecklad
- Cykelväg - Ändrad

Kollektivtrafik

- Busslinje - Utvecklad
- Busslinje - Ändrad
- Busslinje - Pågående

Motorfordonstrafik

- Väg - Ändrad
- Väg - Utvecklad
- Väg - Pågående
- Huvudgata - Ändrad
- Huvudgata - Utvecklad
- Huvudgata - Pågående
- Gata - Ändrad
- Gata - Utvecklad
- Gata - Pågående

Järnväg

- Järnväg - Ändrad
- Järnväg - Pågående

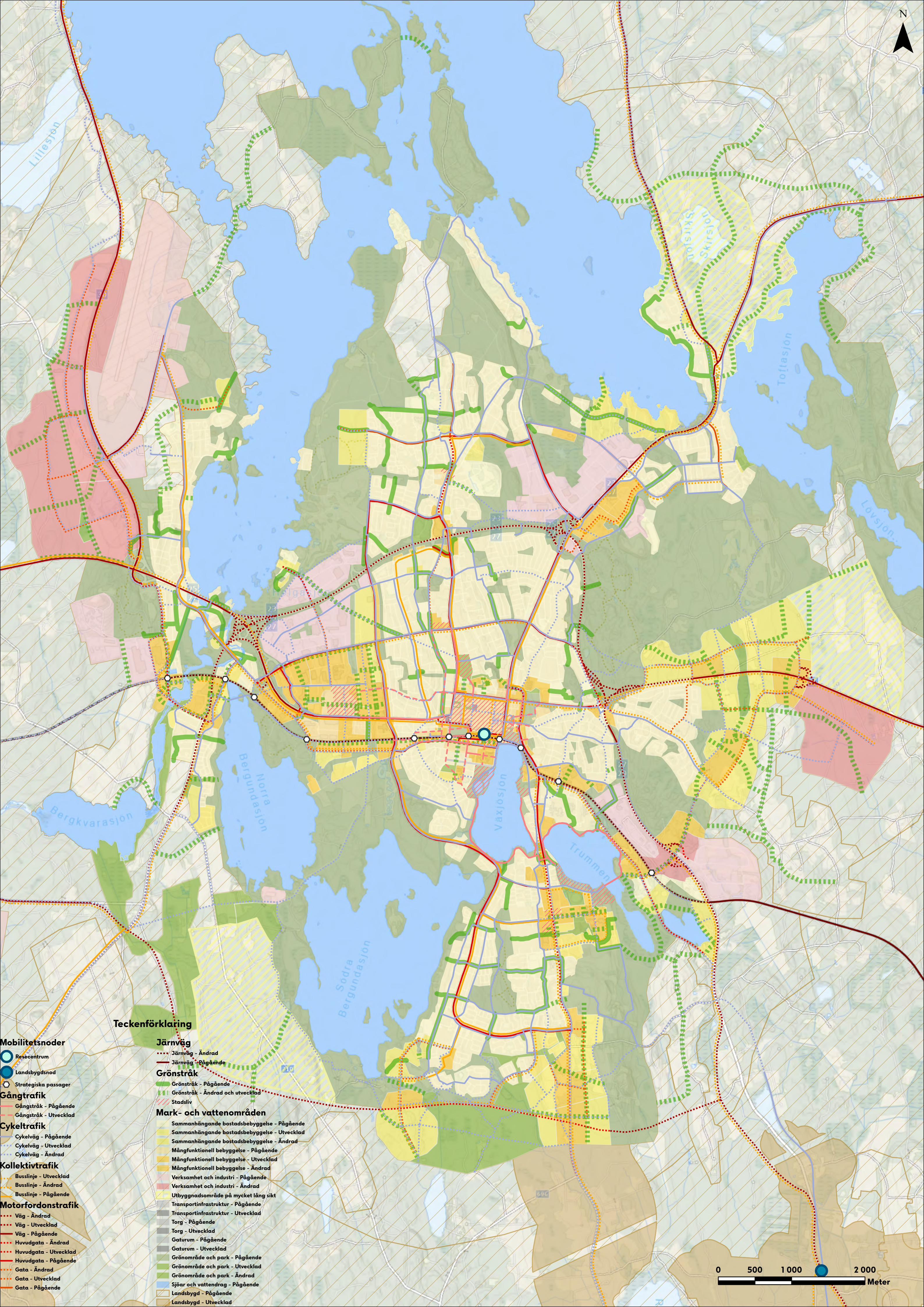
Grönstråk

- Grönstråk - Pågående
- Grönstråk - Ändrad och utvecklad
- Stadsliv

Mark- och vattenområden

- Sammanhängande bostadsbebyggelse - Pågående
- Sammanhängande bostadsbebyggelse - Utvecklad
- Sammanhängande bostadsbebyggelse - Ändrad
- Mångfunktionell bebyggelse - Pågående
- Mångfunktionell bebyggelse - Utvecklad
- Mångfunktionell bebyggelse - Ändrad
- Verksamhet och industri - Pågående
- Verksamhet och industri - Ändrad
- Utbyggnadsområde på mycket lång sikt
- Transportinfrastruktur - Pågående
- Transportinfrastruktur - Utvecklad
- Torg - Pågående
- Torg - Utvecklad
- Gaturum - Pågående
- Gaturum - Utvecklad
- Grönområde och park - Pågående
- Grönområde och park - Utvecklad
- Grönområde och park - Ändrad
- Sjöar och vattendrag - Pågående
- Landsbygd - Pågående
- Landsbygd - Utvecklad

Mobilitetsnoder

- Resecentrum
- Landsbyggsnod
- Strategiska passager

Gångtrafik

- Gångstråk - Pågående
- Gångstråk - Utvecklad

Cykeltrafik

- Cykelväg - Pågående
- Cykelväg - Utvecklad
- Cykelväg - Ändrad

Kollektivtrafik

- Busslinje - Utvecklad
- Busslinje - Ändrad
- Busslinje - Pågående

Motorfordonstrafik

- Väg - Ändrad
- Väg - Utvecklad
- Väg - Pågående
- Huvudgata - Ändrad
- Huvudgata - Utvecklad
- Huvudgata - Pågående
- Gata - Ändrad
- Gata - Utvecklad
- Gata - Pågående

Järnväg

- Järnväg - Ändrad
- Järnväg - Pågående

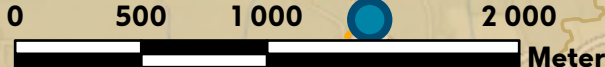
Grönstråk

- Grönstråk - Pågående
- Grönstråk - Ändrad och utvecklad
- Stadsliv

Mark- och vattenområden

- Sammanhängande bostadsbebyggelse - Pågående
- Sammanhängande bostadsbebyggelse - Utvecklad
- Sammanhängande bostadsbebyggelse - Ändrad
- Mångfunktionell bebyggelse - Pågående
- Mångfunktionell bebyggelse - Utvecklad
- Mångfunktionell bebyggelse - Ändrad
- Verksamhet och industri - Pågående
- Verksamhet och industri - Ändrad
- Utbyggnadsområde på mycket lång sikt
- Transportinfrastruktur - Pågående
- Transportinfrastruktur - Utvecklad
- Torg - Pågående
- Torg - Utvecklad
- Gaturum - Pågående
- Gaturum - Utvecklad
- Grönområde och park - Pågående
- Grönområde och park - Utvecklad
- Grönområde och park - Ändrad
- Sjöar och vattendrag - Pågående
- Landsbygd - Pågående
- Landsbygd - Utvecklad

Teckenförklaring

4.1 Inledning

I detta kapitel beskriver vi hur Växjö kommun vill använda, utveckla och bevara mark- och vattenområden i framtiden. Mark- och vattenanvändningen visar mer ingående hur utvecklingsinriktningen ska förverkligas i praktiken och ger vägledning för hur den fysiska miljön ska planeras.

I mark- och vattenanvändningen delar vi in hela kommunens yta i olika användningstyper. För varje område visar vi hur kommunen vill att det ska användas – om det ska förändras, utvecklas eller fortsätta användas som idag. Samtidigt redovisar vi hur olika allmänna intressen har vägts mot varandra, till exempel behovet av bostäder, naturvärden och infrastruktur.

Mark- och vattenanvändningen ska bidra till en hållbar och ändamålsenlig struktur för hela kommunen och underlätta samordning i den framtida planeringen.

Hur kommunen vill använda mark och vatten bygger på vad vi bedömer som väsentligt för samhället, det vill säga sådant som är mycket viktigt för hela kommunens utveckling.

Läs mer under avsnitt 2.5 Väsentligt samhällsintresse.

4.2 Innehåll

Mark- och vattenanvändningen redovisas i den interaktiva kartan till höger, tillsammans med beskrivningar här i textspalten. När du läser i kapitlet visas automatiskt de kartlager som hör till den rubrik du är på.

Mark- och vattenanvändningen är indelad i fem användningskategorier:

- Bebyggelse
- Grön- och blåstruktur
- Offentlig miljö
- Transportinfrastruktur
- Landsbygd

I detta kapitel redovisar vi även de områden som ligger inom strandskyddet men där kommunen ändå gärna vill att landsbygden ska kunna utvecklas. Dessa kallas LIS-områden – landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Kapitlet innehåller också kommunens ställningstaganden kring byggande på jordbruksmark.

Efter detta avsnitt presenteras först en sammanfattning av kommunens mark- och vattenanvändning. Därefter följer en utförligare beskrivning av de fem användningskategorierna med tillhörande användningstyper.

Så använder du kartan

I kartan redovisas mark- och vattenanvändningen med hjälp av färgade ytor, punkter och linjer. När du klickar på en yta, punkt eller linje i kartan markeras objektet med ljusblått och en informationsruta öppnas i det nedre vänstra hörnet.

I informationsrutan kan du läsa mer om:

- Vilket område det är.
- Vilken användning kommunen vill se i området.
- Ifall användningen ska ändras jämfört med idag.
- När en eventuell förändring är tänkt att ske.
- Vilka riktlinjer som gäller för just det området.
- När informationen senast är ändrad.

Ifall det finns generella riktlinjer för en användningstyp redovisas dem i beskrivning här i textspalten.

Observera att gränserna mellan olika användningstyper i kartan är ungefärliga. En mer exakt avgränsning görs i den vidare planeringen, till exempel i detaljplaner eller andra enskilda ärenden.

Begrepp i informationsrutan

I kartans informationsruta används olika begrepp. Här förklarar vi vad avsikt, tidshorisont och riktlinjer innebär.

Avsikt

Avsikten visar hur kommunen vill att området ska användas i framtiden. Det finns tre typer:

- **Pågående användning** - Området ska fortsätta att användas på samma sätt som idag. Inga stora förändringar planeras. Det går bra att göra mindre förtätning och enstaka kompletteringar om det inte innebär en allt för stor förändring av områdets användning och karaktär.
- **Utvecklad användning** - Området ska fortsätta att användas på samma sätt som idag men det ska kompletteras och utvecklas. Till exempel genom att ett område förtätas med fler bostäder eller får ett större utbud av servicefunktioner så som en vårdcentral eller en mataffär.
- **Ändrad användning** - Området ska användas på ett nytt sätt. Det kan till exempel innebära att ett helt nytt bostadsområde ska byggas eller att ett område som tidigare har använts för industrier ska göras om till ett mer blandat område med bostäder, service och handel.

Tidshorisont

Tidshorisonten anger när kommunen bedömer att ett område ska byggas ut eller förändras. Den är vägledande och används för att samordna kommunens satsningar och resurser med andra aktörer på ett hållbart och effektivt sätt. Genom att visa när olika områden kan bli aktuella för utveckling hjälper tidshorisonten kommunen att planera i rätt ordning, i takt med befolkningstillväxten och behovet av ny markanvändning.

Översiktsplanen har ingen fast slutpunkt, utan sätter ramarna för kommunens långsiktiga utveckling med sikte på 140 000 invånare i kommunen, varav 100 000 i Växjö

stad. De områden som har tidshorisont kort eller medellång sikt motsvarar den omfattning som krävs för att nå detta mål.

Eftersom översiktsplanen är översiktlig så är det oftast svårt att redan nu säga en exakt tidpunkt för när ett område ska byggas ut. I stället används följande nivåer för att visa kommunens vilja och prioritering:

- **Kort sikt** – kommunen är redo att börja utveckla området. Planering och utbyggnad kan starta snabbt, även om hela utvecklingen kan ta längre tid. Om vidare planering krävs bör dessa områden prioriteras.
- **Medellång sikt** – kommunen är inte redo att utveckla området omgående. Planering kan påbörjas för att skapa framförhållning, men utveckling prioriteras först efter kortsiktiga områden.
- **Lång sikt** – kommunen vill gärna att området utvecklas, men det ligger längre fram i tiden. Dessa områden blir aktuella först när andra delar av översiktsplanen har genomförts. Planering och utbyggnad är därför inte prioriterade idag.
- **Ej tidsatt** – området ska användas som idag, utan planerad förändring.

Riktlinjer

Riktlinjerna visar kommunens vilja för hur ett område bör utvecklas. De är inte bindande, men fungerar som vägledning i den fortsatta planeringen. Genom att följa riktlinjerna ökar möjligheten att översiktsplanens intentioner förverkligas.

- **Generella riktlinjer** – Gäller för hela användningstypen och redovisas under respektive användningstyps beskrivning här i textspalten.
- **Specifika riktlinjer** – Gäller för ett visst område och redovisas i informationsrutan i kartan.

Om en generell och en specifik riktlinje står i konflikt med varandra är det den specifika riktlinjen som gäller.

Det krävs inte att alla riktlinjer uppfylls för att den vidare planeringen, till exempel detaljplaner, ska bedömas följa översiktsplanen. Det viktiga är att den samlade planeringen leder till att översiktsplanens intentioner uppfylls i ett större sammanhang.

Om större avsteg görs från riktlinjerna bör de motiveras tydligt. Om avsteget är välgrundat och utvecklingen i övrigt följer översiktsplanens inriktning, bör det inte ses som motstridigt mot planen.

I redan bebyggda eller andra ianspråktaga miljöer anses en åtgärd följa översiktsplanens intentioner om riktlinjerna uppfylls bättre än den befintliga utformningen.

4.3 Sammanfattning

Mark- och vattenanvändningen i översiktsplanen bygger på Växjö kommuns vision, hållbarhetsprogrammet *Hållbara Växjö 2030* och den övergripande utvecklingsinriktningen som presenteras i kapitel 3. Här visar vi hur kommunen vill använda mark och vatten på ett hållbart och ändamålsenligt sätt.

Växjö stad

Växjö stad ska växa både genom förtätning samt genom fem större och ett antal mindre utbyggnadsområden. De flesta av dessa områden ligger i de funktionsstråk som redovisas i utvecklingsinriktningen. Här pekar vi också ut större delen av kommunens framtida verksamhetsmark.

Förtätning prioriteras i första hand inom funktionsstråken och i lägen nära transportnoder samt andra viktiga regionala och kommunala funktioner. I mark- och vattenanvändningen visar vi var bebyggelsen kan utvecklas för att möjliggöra att Växjö stad växer till 100 000 invånare.

Stadens blå- och grönstruktur bygger på sjöarna och deras koppling till naturen och landskapet runt staden.

De fem större utbyggnadsområdena i Växjö stad är:

- **Södra Växjö, östra stråket** – Växer längs Teleborgsvägen och knyter ihop stad och landsbygd. Här tas viss jordbruksmark i anspråk eftersom området bedöms vara av väsentligt samhällsintresse, det vill säga avgörande för stadens utveckling.
- **Södra Växjö, västra stråket** – Bygger vidare på Vikaholm och ger möjlighet till sjönära och naturnära boende.
- **Västra mark** – Pekas ut som ett möjligt omvandlingsområde i centralt läge med tät och funktionsblandad bebyggelse samt regionalt viktiga funktioner. Här blir det särskilt viktigt att skapa goda offentliga och gröna miljöer.
- **Hollstorp** – Pekas ut som ett utbyggnadsområde både norr och söder om riksväg 25. Området har potential att byggas ut med varierad bebyggelse och ett nytt stadsdelscentrum i anslutning till Högstorp. Stora delar av odlingslandskapet bevaras som buffert mot framtida verksamhetsmark.
- **Bäckaslöv** – Pekas ut som en viktig del av Växjö's utveckling, bland annat på grund av det nya stationsläget och närheten till både centrum och ett eventuellt nytt sjukhus i Räppe.

Kommunala och lokala kärnor

I de kommunala och lokala kärnorna pekar vi framför allt ut möjligheten till småhusbebyggelse på större tomter, som komplement till stadens tätare bebyggelse. I de kommunala kärnorna och Gemla planerar vi även för mer bebyggelse i orternas centrala delar för att skapa tätare, funktionsblandade miljöer med tydlig centrumkaraktär.

Utvecklingsinriktningen visar att orterna tillsammans ska växa till 20 000 invånare. I mark- och vattenanvändningen pekar vi dock inte ut mark i samma omfattning, eftersom tillväxten hittills varit begränsad och det är osäkert när en större utbyggnad kan komma igång.

- **Lammhult** – Här prioriterar vi utveckling i närheten till stationen, men även sjönära boende vid Ekegårdsudden och Björnö.

- **Braås** – Utvecklas både genom förtätning och sjönära boende, centralt i orten och vid Västra stranden.
- **Rottne** – Växer i första hand i norr, med fokus på närhet till sjön och på att hålla samman orten för att bevara närhet till service och kollektivtrafik.
- **Ingelstad** – Utvecklas med centrum i fokus och med möjligheten till varierad bostadsbebyggelse i södra delen av orten.
- **Gemla** – Växer kring stationsläget. Här planeras bebyggelse längs Stationsvägen med säkra passager vid järnvägen och Växjövägen. Mark för bebyggelse pekas till viss del ut på jordbruksmark eftersom det bedöms vara av väsentligt samhällsintresse att kunna skapa en sammanhållen ort.
- **Åryd och Vederslöv** – Här pekas möjligheter till ny bebyggelse ut för att stärka den lokala servicen.

Den tätortsnära landsbygden runt staden och vissa orter reserveras för utbyggnad på lång sikt. Här ingår bland annat de framtida utbyggnadsområdena Jonsboda och Tofta Sjöstad.

Landsbygd

På landsbygden förväntas utvecklingen främst ske runt de kommunala och lokala kärnorna, i landsbygdsnoder och i stråket mellan Växjö och Ingelstad. Dessa områden pekas ut som prioriterade för bebyggelse för att stärka service, kollektivtrafik och andra hållbara transporter.

Ny bebyggelse ska komplettera befintliga strukturer och använda den infrastruktur som redan finns. Det skapar möjligheter för möten och stärker områdets identitet.

Tillsammans bedöms denna planering vara av väsentligt samhällsintresse, det vill säga viktig för kommunens långsiktiga utveckling.

I dessa landsbygdsområden kan både grupper av bostäder och enstaka hus tillkomma. Målet är att upp till 20 000 personer ska kunna bo och leva hållbart på landsbygden.

Mobilitet

Mark- och vattenanvändningen visar hur kommunen vill skapa förutsättningar för ett hållbart resande. Detta gör vi genom att peka ut transportnoder samt planera hur bebyggelsen kan utvecklas i förhållande till dem och hur sambanden mellan olika delar av kommunen kan stärkas.

I staden och orterna prioriterar vi att skapa trygga stråk som främjar gång, cykel och kollektivtrafik.

Större infrastruktursatsningar

- Kapacitetshöjande åtgärder på riksvägarna och järnvägen mellan Växjö och Alvesta.
- Utbyggnad av Södra länken.
- Ny infrastruktur inom och till nya utbyggnadsområden.

4.4 Bebyggelse

Användningskategorin bebyggelse delas in i fyra olika typer.

- Mångfunktionell bebyggelse
- Sammanhängande bostadsbebyggelse
- Verksamheter och industri
- Utbyggnadsområde på lång sikt

Mångfunktionell bebyggelse

Mångfunktionell bebyggelse
- Utvecklad och ändrad

Mångfunktionell bebyggelse
- Pågående

Områden för mångfunktionell bebyggelse har stads- och tätortsmässig karaktär och innehåller flera olika funktioner tillsammans med bostäder.

Mångfunktionell bebyggelse är bebyggelse som i huvudsak används för bostäder, service, kontor, handel eller annan verksamhet som är förenlig med bostäder.

Bebyggelsen är ofta indelad i kvarter åtskilda av gator, eller har en kvartersliknande struktur. Kvarteren består av bebyggelse som är relativt hög och tät i förhållande till övrig bebyggelse. Detta tillsammans med en stor funktionsblandning skapar förutsättningar för många arbetsplatser och stora flöden. Trafik- och parkeringsytor, parker samt kultur-, idrotts- och fritidsanläggningar kan ingå.

Områden för mångfunktionell bebyggelse är prioriterade för god uppkoppling och tillgänglighet med gång-, cykel- och kollektivtrafik. Framkomlighet för biltrafik kan vara begränsad i vissa delar.

Generella riktlinjer för mångfunktionell bebyggelse

Skapa blandning och variation

- Eftersträva en stor blandning av bostäder, handel, service, kontor och andra icke störande verksamheter.
- Eftersträva blandade boende- och ägandeformer.
- Prioritera täta bebyggelsemiljöer.
- Eftersträva en bebyggelse som håller hög kvalitet med innehålls- och gestaltningsmässig variation för att möta många olika behov och önskemål samt för att underlätta orienterbarheten i staden. Ny bebyggelse ska anpassas till de förutsättningar som platsen och landskapet har exempelvis i form av topografi, vegetation och eventuell befintlig bebyggelses karaktär.

Värna och stärka de gröna och blå strukturerna

- Värna och stärka biologiska och ekologiska värden samt förmågan att leverera ekosystemtjänster.
- Eftersträva att det inom 50 meter från bostaden ska finnas en tillgänglig plats med gröna element.
- Eftersträva att det inom 300 meter från bostaden ska finnas ett grönområde på minst 0,5 hektar.
- Eftersträva att det inom 800 meter från bostaden ska finnas ett mångfunktionellt grönområde på minst 10 hektar.

- Eftersträva att det inom 2,5 kilometer från bostaden ska finnas ett natur- och rekreationsområde på minst 100 hektar.
- Förtätning får inte ske på bekostnad av grönområden av särskild stor vikt.
- Eftersträva en stads- och tätortsmiljö med många träd och andra gröna element, till exempel esplanader, alléer och regnbäddar.
- Dagvatten ska i första hand omhändertas lokalt, genom rening, fördröjning och infiltration. Eftersträva öppna dagvattensystem eftersom de är mindre sårbara vid extrem nederbörd och tillför estetiska värden och stärker ekosystemtjänster. Lågstråk och andra områden som identifierats som lämpliga för omhändertagande av dagvatten ska säkerställas för detta ändamål.

Skapa mötesplatser

- Eftersträva god tillgång på väl utformade offentliga platser och gröna miljöer som främjar möten mellan människor i olika åldrar och med olika förutsättningar och bakgrund. Sådana platser ska vara tillgängliga för alla, inkluderande och upplevas som trygga och trivsamma att vistas i, under alla tider på dygnet och alla årstider.
- Mötesplatser ska planeras på ett öppet, överblickbart sätt med bra siktlinjer för naturlig uppsikt på platsen.
- Tillgänglighet till offentliga miljöer och funktioner prioriteras för oskyddade trafikanter och kollektivtrafiken.
- Säkerställa yta för och tillgänglighet till kultur-, idrotts- och fritidsanläggningar.
- Säkerställa yta och skapa förutsättningar för kvalitativa lek- och aktivitetsmiljöer.
- Eftersträva en kvarterslekplats mindre än 200 meter från bostaden med en friyta på cirka 800 till 1 000 kvadratmeter. Målgrupp främst yngre barn.
- Eftersträva en områdeslekplats på allmänplatsmark eller i anslutning till park, service, knutpunkt, gärna mindre än 500 meter från bostaden eller cirka 10 minuter trafiksäker promenadväg. Eftersträva en lekplats per 1 000 invånare med cirka 2 000 kvadratmeter friyta. Lekplatsen ska vara för olika åldrar och framför allt spegla vilka målgrupper som bor i närområdet.

Bygga hållbart

- Eftersträva byggande utan klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv.
- Där det finns risk för förorenad mark ska markförhållandena noga utredas och marken anpassas för bostadsbebyggelse.
- Bostäder samt verksamhetslokaler, för exempelvis skol- och vårdändamål, lokaliseras och utformas så att de får en god ljudmiljö avseende buller.
- Bostäder samt verksamhetslokaler, för exempelvis skol- och vårdändamål, lokaliseras och utformas så att de får god luftkvalité.
- Bostäder samt verksamhetslokaler, för exempelvis skol- och vårdändamål, lokaliseras och utformas så att radonhalten understiger referensvärde.
- Bostäder samt verksamhetslokaler, för exempelvis skol- och vårdändamål, lokaliseras och utformas så att de skyddas från störningar i form av vibrationer, ljus och lukt.
- All planering och tillståndsgivning ska följa riktlinjerna i Växjö kommuns vattentjänstplan.
- Hänsyn ska alltid tas till recipienters status och miljökvalitetsnorm.
- Vid exploatering och förtätning ska det långsiktigt strävas efter att minska påverkan från näringsämnen, tungmetaller och miljögifter.
- För dagvattnet är utgångspunkten att det alltid finns skäliga åtgärder att vidta för att minska spridningen av näringsämnen, tungmetaller och miljögifter.
- Åtgärder inom sjöarnas avrinningsområden får inte leda till att vattenkvaliteten försämras.

Värna värdefulla kulturmiljöer

- Kulturmiljövärden ska alltid beaktas. I samband med förändring och förnyelse ska en plats kulturmiljövärden identifieras och analyseras. Historiska strukturer, planeringsideal och områdets befintliga bebyggelsekaraktär ska fortsatt kunna utläsas.

- Värna och framhäva särskilt värdefulla fornlämningar och andra kulturhistoriska spår i gestaltningen av nya utbyggnadsområden.
- Bedömning om en byggnad eller miljö är kulturhistoriskt värdefull ska alltid göras inför ändring. En byggnad som tillkommit före år 1920 bedöms alltid vara kulturhistoriskt särskilt värdefull.
- Inför ändring av byggnad eller miljö som är kulturhistoriskt värdefull ska en antikvarisk förundersökning utföras. Vid behov ska det säkerställas att värden värnas.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

**Sammanhängande bostadsbebyggelse
- Utvecklad och ändrad**

**Sammanhängande bostadsbebyggelse
- Pågående**

Områden för sammanhängande bostadsbebyggelse består huvudsakligen av bostäder och har en tydlig beroenderelation till närliggande kärnor och stråk.

Sammanhängande bostadsbebyggelse är bostadsområden eller småorter som huvudsakligen består av bostadsbebyggelse, men där även ett mindre antal servicefunktioner kan finnas. Även mindre grönområden och idrottsanläggningar ingår i användningen. Områdena har en tydlig beroenderelation till närliggande kärnor och stråk och karaktäriseras av en övervägande andel nattbefolkning och fler utpendlare än inpendlare.

Generella riktlinjer för sammanhängande bostadsbebyggelse

Skapa blandning och variation

- Område i huvudsak för bostäder men där möjlighet ges till viss blandning av andra funktioner som handel, service, kontor och andra icke störande verksamheter.
- Eftersträva blandade boendeformer, det vill säga småhus och flerfamiljshus, av olika storlek och ägandeform. Småhusbebyggelse inom Växjö stad ska vara tät medan den i övriga tätorter ges mer utrymme.

- Eftersträva en bebyggelse som håller hög kvalitet med innehålls- och gestaltningsmässig variation för att möta många olika behov och önskemål samt för att främja god orienterbarhet. Ny bebyggelse ska anpassas till de förutsättningar som platsen och landskapet har exempelvis i form av topografi, vegetation och eventuell befintlig bebyggelses karaktär.

Värna och stärka de gröna och blå strukturerna

- Värna och stärka biologiska och ekologiska värden samt förmågan att leverera ekosystemtjänster.
- Eftersträva ett varierat utbud av naturmark och parker.
- Eftersträva att det inom 300 meter från bostaden ska finnas ett grönområde på minst 0,5 hektar.
- Eftersträva att det inom 800 meter från bostaden ska finnas ett mångfunktionellt grönområde på minst 10 hektar.
- Eftersträva att det inom 2,5 kilometer från bostaden ska finnas ett natur- och rekreationsområde på minst 100 hektar.
- Värna mark som vid naturinventering fått mycket högt naturvärde eller levererar betydelsefulla ekosystemtjänster.
- Förtätning får inte ske på bekostnad av grönområden av stor vikt. Om ett grönområde tas i anspråk för annat ändamål ska detta kompenseras med ett nytt grönområde eller höjd kvalitet i ett annat närliggande grönområde.
- Eftersträva en stads- och tätortsmiljö med många träd, till exempel esplanader, alléer och regnbäddar.
- Dagvatten ska i första hand omhändertas lokalt, genom rening, fördröjning och infiltration. Eftersträva öppna dagvattensystem eftersom de är mindre sårbara vid extrem nederbörd och tillför estetiska värden och stärker ekosystemtjänster. Lågstråk och andra områden som identifierats som lämpliga för omhändertagande av dagvatten ska säkerställas för detta ändamål.

Skapa mötesplatser

- Eftersträva god tillgång på väl utformade offentliga platser och gröna miljöer som främjar möten mellan människor i olika åldrar och med olika förutsättningar och bakgrund. Sådana platser ska vara tillgängliga för alla, inkluderande och upplevas som trygga och trivsamma att vistas i, under alla tider på dygnet och alla årstider.
- Mötesplatser ska planeras på ett öppet, överblickbart sätt med bra siktlinjer för naturlig uppsikt på platsen.
- Säkerställa yta och skapa förutsättningar för kvalitativa lek- och aktivitetsmiljöer.
- Eftersträva en kvarterslekplats mindre än 200 meter från bostaden med en friyta på cirka 800 till 1 000 kvadratmeter. Målgrupp främst yngre barn.
- Eftersträva en områdeslekplats på allmänplatsmark eller i anslutning till park, service, knutpunkt, gärna mindre än 500 meter från bostaden eller cirka 10 minuters trafiksäker promenadväg. Eftersträva en lekplats per 1 000 invånare med cirka 2 000 kvadratmeter friyta. Lekplatsen ska vara för olika åldrar och framför allt spegla vilka målgrupper som bor i närområdet.
- Eftersträva en aktivitetsplats på allmänplatsmark, gärna nära skola, förskola, eller fritidsgårdar och mindre än 2 500 meter från bostaden med cirka 2 000 kvadratmeter friyta. Målgruppen är barn och vuxna över 12 år.
- Eftersträva en utflyktslekplats på allmänplatsmark, nära kommunikationer och service, avstånd varierar. Cirka 2 000 kvadratmeter friyta. Målgruppen är olika åldrar med besökare från hela kommunen och boende i närområdet.

Bygga hållbart

- Eftersträva byggande utan klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv.
- Där det finns risk för förorenad mark ska markförhållandena noga utredas och marken anpassas för bostadsbebyggelse.
- Bostäder samt verksamhetslokaler, för exempelvis skol- och vårdändamål, lokaliseras och utformas så att de får en god ljudmiljö avseende buller.

- Bostäder samt verksamhetslokaler, för exempelvis skol- och vårdändamål, lokaliseras och utformas så att de får god luftkvalité.
- Bostäder samt verksamhetslokaler, för exempelvis skol- och vårdändamål, lokaliseras och utformas så att radonhalten understiger referensvärde.
- Bostäder samt verksamhetslokaler, för exempelvis skol- och vårdändamål, lokaliseras och utformas så att de skyddas från störningar i form av vibrationer, ljus och lukt.
- All planering och tillståndsgivning ska följa riktlinjerna i Växjö kommuns vattentjänstplan.
- Hänsyn ska alltid tas till recipienters status och miljö kvalitetsnorm.
- Vid exploatering och förtätning ska det långsiktigt strävas efter att minska påverkan från näringsämnen, tungmetaller och miljögifter.
- För dagvattnet är utgångspunkten att det alltid finns skäliga åtgärder att vidta för att minska spridningen av näringsämnen, tungmetaller och miljögifter.
- Åtgärder inom sjöarnas avrinningsområden får inte leda till att vattenkvalitén försämras.

Värna värdefulla kulturmiljöer

- Kulturmiljövärden ska alltid beaktas. I samband med förändring och förnyelse ska en plats kulturmiljövärden identifieras och analyseras. Historiska strukturer, planeringsideal och områdets befintliga bebyggelsekaraktär ska fortsatt kunna utläsas.
- Värna och framhäva särskilt värdefulla fornlämningar och andra kulturhistoriska spår i gestaltningen av nya utbyggnadsområden.
- Bedömning om en byggnad eller miljö är kulturhistoriskt värdefull ska alltid göras inför ändring. En byggnad som tillkommit före år 1920 bedöms alltid vara kulturhistoriskt särskilt värdefull.

- Inför ändring av byggnad eller miljö som är kulturhistoriskt värdefull ska en antikvarisk förundersökning utföras. Vid behov ska det säkerställas att värden värnas.

Verksamheter och industri

Verksamheter och industri
- Utvecklad och ändrad

Verksamheter och industri
- Pågående

Områden för verksamheter och industri, som inte bör blandas med bostäder.

Verksamheter och industri är områden där verksamheter som kan vara störande, miljöpåverkande, ytkrävande eller genererar tung eller stor mängd övrig trafik finns. Det kan även vara områden som av andra skäl bör reserveras för enbart företag, exempelvis där det är stort tryck på bostadsmarknaden och det därför är viktigt att säkra näringslivets utvecklingsmöjligheter i särskilda områden. I användningstypen ingår såväl traditionella industriområden som stormarknadsområden och större mässområden och dylikt.

Generella riktlinjer för verksamheter och industri

- Område för industri och annan verksamhet som kan vara störande. Bostäder och störningskänslig verksamhet i eller intill området ska därför inte tillåtas.
- Störande verksamheter bör lokaliseras och utformas så att de inte stör intilliggande bostadsområden.
- Eftersträva gröna verksamhetsområden, med god tillgång till naturmarker, parker och andra gröna miljöer av varierande typ och storlek, samt gator och offentliga platser med många träd.
- Förtätning och komplettering får inte ske på bekostnad av grönområden av stor vikt. Om ett grönområde tas i anspråk för annat ändamål ska detta kompenseras med ett nytt grönområde eller höjd kvalitet i ett annat närliggande grönområde.
- Dagvatten ska i första hand omhändertas lokalt, genom rening, fördröjning och infiltration. Eftersträva öppna dagvattensystem eftersom de är mindre sårbara

vid extrem nederbörd och tillför såväl estetiska som biologiska värden. Lågstråk och andra områden som identifierats som lämpliga för omhändertagande av dagvatten ska säkerställas för detta ändamål.

- Utforma gator med god gestaltning så att det blir attraktivt, säkert och tryggt för oskyddade trafikanter att röra sig i och genom området.
- Värna och framhäva särskilt värdefulla fornlämningar och andra kulturhistoriska spår i gestaltningen av verksamhetsområden.
- All planering och tillståndsgivning ska följa riktlinjerna i Växjö kommuns vattentjänstplan.
- Hänsyn ska alltid tas till recipienters status och miljö kvalitetsnorm.
- Vid exploatering och förtätning ska det långsiktigt strävas efter att minska påverkan från näringsämnen, tungmetaller och miljögifter.
- För dagvattnet är utgångspunkten att det alltid finns skäligen åtgärder att vidta för att minska spridningen av näringsämnen, tungmetaller och miljögifter.
- Åtgärder inom sjöarnas avrinningsområden får inte leda till att vattenkvalitén försämras.

Utbyggnadsområde på lång sikt

Område som är av väsentlig betydelse för stadens utbyggnad på lång sikt.

Utbyggnadsområden på lång sikt kan innehålla bostäder, service, verksamheter, kultur-, idrotts- och fritidsanläggningar samt grönområden. Detta specificeras i ett senare skede. Utbyggnad av dessa områden är inte fastslaget i detalj och ligger utanför översiktsplanens tidshorisont på 140 000 invånare i Växjö kommun. Det visas därför ingen infrastruktur eller exakt utformning för dessa områden.

Generella riktlinjer för utbyggnadsområde på lång sikt

- Mark och vatten fortsätter att användas på samma sätt som tidigare tills dess att en ändamålsenlig utbyggnad sker.
- Omfattande tillägg bör inte tillåtas innan en godkänd förstudie finns för området.

- Omfattande tillägg bör inte tillåtas så länge inte tillräcklig infrastruktur finns eller planeras att byggas ut till området.
- Ny enstaka bebyggelse bör endast tillåtas som komplettering av befintlig bebyggelse där det är uppenbart att den inte kommer att försvåra ortens planmässiga utbyggnad.

4.5 Grön- och blåstruktur

Användningskategorin grön- och blåstruktur delas in i tre olika typer.

- Grönområde och park
- Grönstråk
- Sjöar och vattendrag

Detta avsnitt beskriver stommen i kommunens grön- och blåstruktur. Det är viktigt att ha med sig att den gröna och blå stommen alltid kompletteras av olika slags gröna och blå miljöer som finns integrerade i bebyggelseområdena. Grön- och blåstrukturens ytor och stråk är ofta mångfunktionella och levererar många olika ekosystemtjänster. De möter ofta såväl ekologiska som rekreativa behov. Det är inte heller alltid möjligt att kombinera friluftsliv med naturvård. Därför är det motiverat att redan på övergripande nivå ange inriktning för grön- och blåområdenas karaktär, innehåll och framtida inriktning.

Grönområde och park

Grönområde och park
- Utvecklad och ändrad

Grönområde och park
- Pågående

Områden för grönområde och park är gröna miljöer som på grund av sin stora betydelse bör skiljas ut från övrig bebyggelsemiljö.

Grönområde och park avser parker, parkliknande miljöer, naturmark i tätortsmiljö, närrekreationsområden och anlagda områden för fritidsaktiviteter som främst äger rum utomhus. Små sjöar och delar av öppen sjö samt områden med stora friluftslivs-, natur-

eller landskapsvärden där natur- och landskapsvård bör vara överordnad annan mark- och vattenanvändning kan ingå.

Generella riktlinjer för grönområde och park

- Värna och vidareutveckla för avkoppling, motion, lek, naturupplevelser, umgänge och möten.
- Värna och stärka biologiska och ekologiska värden samt förmågan att leverera ekosystemtjänster.
- Värna, stärka och utveckla områden som utgör eller ingår i viktiga spridningskorridorer för djur och växter.
- Värna och framhäv särskilt värdefulla fornlämningar och andra kulturmiljövärden.
- Endast byggnader och anläggningar som behövs för grönområdets funktion får tillåtas.

Grönstråk

Grönstråk är långsträckta zoner av park, naturmark eller annan typ av grönska som knyter ihop grönområden och natur till en sammanhängande struktur och som man vill framhäva för dess biologiska funktion eller för dess betydelse för friluftsliv och rekreation. Grönstråk kan även omfatta vatten, till exempel om stråket är utmed en å eller en sjöstrand.

Redovisningen av grönstråken i kartan är generella och ska studeras vidare gällande utformning och innehåll i framtida planering.

Generella riktlinjer för grönstråk

- Värna och utveckla som gröna och upplevelserika rekreationsstråk.
- Framhäva biologiska och kulturhistoriska värden.
- Värna och stärka betydelsen för biologisk mångfald och som spridningskorridorer för djur och växter.

- Värna och stärka de biologiska och ekologiska värdena samt förmågan att leverera ekosystemtjänster.

Sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag
- Pågående

Områden för sjöar och vattendrag är viktiga blåstrukturer i tätortsnära miljöer som framhävs för dess biologiska funktion eller för dess betydelse för friluftsliv och rekreation.

I översiktsplanen pekas de sjöar och vattendrag ut som det är särskilt viktigt att ta hänsyn till och aktivt utveckla som ekologiska och rekreativa miljöer.

Generella riktlinjer för sjöar och vattendrag

- Värna och stärka de biologiska och ekologiska värdena samt förmågan att leverera ekosystemtjänster.
- Värna och vidareutveckla möjligheter för rekreation och aktivitet kopplat till vatten, året runt.
- Framhäva natur- och kulturhistoriska värden.
- Sjöar ska vara allmänt tillgängliga, en fri passage runt vatten ska värnas.

Mer information kring grön- och blåstruktur

Läs mer om kommunens arbete med grön- och blåstrukturen i kommunens grönstrukturprogram och friluftsprogram.

[Grönstrukturprogram för Växjö stad \(PDF\).](#)

[Grönstrukturprogram för Braås \(PDF\).](#)

[Grönstrukturprogram för Gemla-Öja \(PDF\).](#)

[Grönstrukturprogram för Ingelstad \(PDF\).](#)

[Grönstrukturprogram för Lammhult \(PDF\).](#)

[Grönstrukturprogram för Rottne \(PDF\).](#)

[Grönstrukturprogram för Åryd \(PDF\).](#)

[Friluftsprogram för Växjö kommun \(PDF\).](#)

4.6 Offentlig miljö

Användningskategorin offentlig miljö delas upp i två användningstyper.

- Stadsliv
- Publika platser

Detta avsnitt beskriver viktiga stadsmiljöer som är allmänt tillgängliga och avsedda för gemensamma behov. Dessa områden är ofta belägna i centrala delar av kommunens tätorter.

Orternas offentliga rum som gator, torg, parker, lek- och aktivitetsplatser och andra allmänna platser är en viktig tillgång för kommunen. Dessa ytor har två huvudsakliga syften. Dels att göra det möjligt att ta del av kommunens utbud, dels erbjuda tillfällen för möten människor emellan. Det förstnämnda, rörelse, beskrivs vidare under transportinfrastruktur medan möjlighet till vistelse och trivsel behandlas här.

Att alla har möjlighet att ta del av de offentliga rummen är grundläggande för ett jämlikt samhälle. De offentliga miljöerna ger förutsättningar för stadsliv, därtill rymmer de delar av vår historia och orternas identitet.

Stadsliv

Stadslivsområden avser karaktärsfulla stadsmiljöer som erbjuder ett mångfacetterat utbud av upplevelser, handel och service. Här finns särskilt utvecklat samspel mellan bebyggelse och publika platser.

I områden prioriterade för stadsliv ska tillgängligheten till service, handel, kultur och annat utbud säkerställas i en tilltalande helhetsmiljö med stora upplevelsevärden. Här erbjuds en flexibilitet för tillfällig användning av gator, parker och torg genom att det

offentliga rummet upplåts för evenemang, uteserveringar och andra typer av tillfälliga aktiviteter. Stadsmiljön utformas för att erbjuda hög komfort för vistelse och trygga stråk mellan ett stort antal målpunkter. I stadslivsområden ingår gröna och rekreativa platser. Stadsliv i parker och grönområden utgör viktiga inslag i strukturen för stadslivet.

I översiktsplanen visas huvudstrukturen för stadslivsområden tillsammans med huvudstrukturen för gång eftersom de allra flesta resor börjar och slutar med en gångresa. För gångstråk se vidare under avsnitt 4.7 Transportinfrastruktur.

Generella riktlinjer för stadsliv

- Hög koncentration av publika platser – mötesplatser, målpunkter och attraktioner eftersträvas.
- Stadsmiljöns gaturum utformas för att erbjuda en tilltalande helhet där såväl vistelsevärde som god tillgänglighet för olika trafikslag ska tillgodoses.
- Flexibel användning av det offentliga rummet ska vara möjligt, exempelvis tidszonering av aktiviteter och trafikslag i gaturum och på torg.
- Gaturum bör utformas med vistelsemöjligheter så som gågator, gångfartsgator, lågfartsgator eller motsvarande som säkerställer god tillgänglighet, komfort och vistelsevärde samt möter sociala och rekreativa behov.
- Möjlighet att angöra nära målpunkter ska säkerställas och prioriteras framför långtidsparkering.
- Kring samhällsviktiga målpunkter och mötesplatser så som skolor, vård och offentliga verksamheter ska särskild vikt läggas vid god tillgänglighet för att passa en bred och variationsrik grupp av användare.
- Väl gestaltade offentliga rum som utformas för att erbjuda ett hälsosamt och tilltalande lokalklimat.
- Stadslivets parker och torg ska kunna möta ett högt besöksstryck och kunna erbjuda god tillgänglighet, trygghet och komfort för besökaren. Här prioriteras de sociala värdena.

Publika platser

Publika platser avser platser som allmänheten enkelt har tillträde till och som är attraktiva att vistas i. Här återfinns flera olika mötesplatser och ytor som är av social betydelse. I översiktsplanen redovisas torg och gaturum.

Generella riktlinjer för publika platser

- Tätorter ska ha minst en publik mötesplats som ger möjligheter till grannskap och stadsliv.
- Publika platser ska utformas för och vara tillgängliga för en bred och variationsrik grupp av användare.
- Platserna ska erbjuda vackra, trygga, säkra och tillgängliga ytor för både spontana och organiserade aktiviteter.
- Publika platser bör innehålla flera ekosystemtjänster så som plats för vistelse, grönska och dagvattenhantering.
- Eftersträva hållbara anläggningar ur ett livscykelperspektiv.
- Kulturmiljövärden ska alltid beaktas. Inför ändring av miljö som är kulturhistoriskt värdefull ska en antikvarisk förundersökning utföras. Vid behov ska det säkerställas att värden värnas.

Generella riktlinjer för torg

- Utvecklas som flexibla stadsrum med gröna element som möjliggör vistelse och främjar olika aktiviteter.
- Torgytor ska ges en sammanhållen gestaltning.
- Torgen ska hållas fria från byggnader.
- Större evenemang ska vara möjliga att hållas på torgen.
- Befintliga träd och annan grönska ska värnas.

Generella riktlinjer för gaturum

- Gaturummen ska gestaltas med omsorg och hög kvalitet.
- Särskild vikt ska läggas vid god komfort och trygg trafikmiljö för gående.

- Gaturummen ska värna befintlig och utveckla ny grönska.
- Kulturbärande grönska och historiska gatusträckningar ska värnas så som stadskärnans esplanader.

4.7 Transportinfrastruktur

I översiktsplanen redovisas huvuddragen för transportnätets utveckling.

Användningskategorin transportinfrastruktur delas in i sju olika typer utifrån trafikslag och funktion.

- Mobilitetsnoder
- Gång
- Cykeltrafik
- Kollektivtrafik
- Motorfordonstrafik
- Järnväg
- Ytor för transportinfrastruktur

Målet är att skapa ett trafiksäkert, hållbart och effektivt transportsystem som ger god tillgänglighet och möjliggör klimatsmart resande i en växande kommun. Olika transportslag behöver ofta samsas på en begränsad yta vilket ställer krav på samordning och prioritering mellan transportsystemets olika transportslag och bytesnoder dessa emellan. Infrastrukturen inom bebyggd miljö behöver därtill vara multifunktionell för att möta även arkitektoniska, ekologiska, sociala och klimatrelaterade behov.

Transportnätet utformas för att möta en högre andel gående, cyklister och resande med kollektivtrafik.

Mobilitetsnoder

Användningstypen mobilitetsnoder delas in i fem olika sorter.

- Resecentrum
- Landsbygdsnod

- Bytesnod
- Centrumnod
- Flygplats

Mobilitetsnoder är viktiga knutpunkter i transportsystemet. Utpekade mobilitetsnoder ska ge möjlighet till parkering, angöring och byten mellan olika trafikslag och även kunna kombineras med servicefunktioner. Anläggningar och angöring utformas för god tillgänglighet för olika trafikslag där gång, följt av cykel och kollektivtrafik, ges högsta prioritet. Utformningen ska bidra till trygghet och orienterbarhet, till exempel genom överblickbarhet och närhet till bostäder.

Resecentrum

En större nod i kollektivtrafiken där samordning av trafik och service sker. Inkluderar centralstation, större hållplatser eller stationer, till exempel i en kärna eller utpekad funktionsstråk. Noden utgör en viktig anslutnings- och bytespunkt i kollektivtrafiksystemet, med parkeringsmöjligheter för olika trafikslag.

Generella riktlinjer för resecentrum

- Utgör knutpunkt för kollektiva regionala och lokala stråk och ska utformas för god tillgänglighet och möjlighet till angöring, parkering och byte mellan olika trafikslag.
- Utformas för att skapa en välkomnande, trygg och trivsamt miljö under dygnets alla timmar och ska fungera som en central mötesplats.
- Utrustas med faciliteter för gående, cyklister och mikromobilitet samt yteffektiv parkering och laddstolpar.
- Integreras i tätortsbebyggelsen och samspelar med andra funktioner och viktiga målpunkter. Ska finnas utbud av service och mobilitetstjänster.
- Utformas som lättorienterade och överblickbara platser med uppsikt från intilliggande fastigheter för att skapa en trygg och säker miljö.
- Trafikeras med extra hög turtäthet.

Landsbygdsnod

Viktig bytespunkt i kollektivtrafiken på landsbygden. Innehåller kollektivtrafikhållplats och parkeringsmöjligheter för samåkning eller byte till kollektivtrafik. Utformas med god tillgänglighet och faciliteter för gående och cyklister. Kan på sikt samordnas med service. Bedöms vara av väsentligt samhällsintresse eftersom det ger förutsättning för hållbart resande och biloberoende boende på landsbygden.

Generella riktlinjer för landsbygdsnod

- Placeras intill allmänna transportstråk med kollektivtrafik och hållplatsläge, gärna i anslutning till bebyggelse och/eller där bebyggelseutveckling är lämpligt.
- Ska kunna nås på ett trafiksäkert sätt, särskilt fokus på gående, cyklister och mikromobilitet. Samordnas med cykelparkering och pendlarparkering för bil.
- Innehåller faciliteter för trygga och komfortabla byten mellan trafikslag, exempelvis belysning, säker cykelparkering, väderskydd och sittmöjligheter.
- Servicetillgång eftersträvas. Det kan handla om varuboxar, godshantering, biblioteksbuss, laddstolpar, bilpool eller digital service så som Wi-Fi.
- Trafikeras med hög turtäthet.

Bytesnod

Plats för smidiga byten mellan olika trafikslag som bör innehålla en kollektivtrafikhållplats eller station samt parkeringsanläggning för bil och cykel. Ska vara välintegrerad i infrastrukturen för såväl kollektivtrafik och cykel som bil.

Generella riktlinjer för bytesnod

- Ska möjliggöra effektiva byten mellan olika färdmedel genom samlokalisering av kollektivtrafikhållplats, cykelparkering, mikromobilitet, bilparkering och andra anordningar som främjar smidiga byten och hållbara resor.
- Bytesnoder ska utformas för att vara trygga, välkomnande och funktionella.
- Utvecklas som integrerade målpunkter i bebyggelsestrukturen med tillgång till service, mobilitetstjänster och andra funktioner.

- Utformas som lättorienterade och överblickbara platser med uppsikt från intilliggande fastigheter för att skapa en trygg och säker miljö.
- Trafikeras med hög turtäthet.

Centrumnod

Mobilitetsnod integrerad i stadssammanhang på gångavstånd från Orts- och stadsdelscentrum eller större målpunkter. Erbjuder byten mellan olika transportslag, cykelparkering, närhet till kollektivtrafikhållplats samt utgör angöringsmöjlighet för bil, med tillgång till bilparkering. Parkering kan samordnas med bostadsbebyggelse. På sikt eftersträvas direkt tillgång till service så som toalett, hyrcykel, elbilsladdning och varubox och tillgång till större serviceutbud i närheten.

Generella riktlinjer för centrumnod

- Knutpunkt och angöringspunkt som lokaliseras till stadssammanhang och inom gångavstånd till centrumbildningar och samhällsviktiga målpunkter.
- Utformas för att vara trygga, välkomnande och funktionella noder som erbjuder smidiga byten mellan olika transportslag och smidig angöring till Ortscentrum eller större, samhällsviktiga målpunkter.
- Utvecklas som integrerade målpunkter i bebyggelsestrukturen med tillgång till service, mobilitetstjänster och andra funktioner.
- Utformas som lättorienterade och överblickbara platser med uppsikt från intilliggande fastigheter för att skapa en trygg och säker miljö.
- Trafikeras med extra hög turtäthet.

Flygplats

Viktig regional transportnod. Flygplatsen med civil luftfart och möjlighet att ta emot flygplan och helikoptrar för hälso- och sjukvård eller räddningstjänst.

Generella riktlinjer för flygplats

- Regional knutpunkt för nationella och internationella flygresor.
- Samordnas med kollektivtrafiktrafikering till viktiga målpunkter.

- Ska kunna fungera som beredskapsflygplats.

Gång

De allra flesta resor börjar och slutar med en gångresa. I översiktsplanen visas huvudstrukturen för gångnätet. Gång avser huvudstråk för gående mellan viktiga målpunkter och stadslivsområden som ligger med rimligt gångavstånd. Avstånd upp till 2 kilometer ses som ett rimligt avstånd för de flesta fotgängare. Huvudstrukturen för gående kompletteras av stadslivsområden och delar av cykelväg- och gatunätet.

I de prioriterade gångstråken ska en tillgänglig, trygg och trivsamt trafikmiljö för erbjudas de gående.

Strategisk passage

Strategisk passage är en del av användningen för gång och cykel för att tydliggöra särskilt viktiga strategiska passager vid järnvägen för gående och cyklister.

Strategiska passager utformas med fokus på trafiksäkerhet och trygghet. Passagerna är nödvändiga för att uppnå en rimlig genhet i gång- och cykelstrukturen i tätortsmiljöer och för att motverka järnvägens barriäreffekt.

Generella riktlinjer för gång

- Trafikmiljön ska erbjuda gående en trygg, tillgänglighetsanpassad och trafiksäker infrastruktur med högt vistelsevärde. Särskilt viktigt till stadslivsområden och samhällsviktiga målpunkter och mötesplatser så som skolor, vård, offentliga lokaler, torg eller stadsdelspark.
- Gångnätets potential att stärka social hållbarhet ska tas tillvara genom utformning som ger möjligheter till möten, grannskap och folkliv.
- Gångnätet utformas för att passa en bred och variationsrik grupp av användare.
- Gångnätet ska erbjuda gena, vackra, trygga, säkra och tillgängliga förbindelser.
- I utpekade gångstråk ska högsta komfort erbjudas fotgängare. Det kan handla om trafikseparering eller blandtrafik i gångfart, god belysning, sittmöjlighet, genomtänka markmaterial och hög driftsnivå.

- Gångnätet ska vara gent och lätt att orientera sig i. En genhetskvot under 1,5^{*} eftersträvas inom centrubildningar och runt utpekade målpunkter.

^{*} Gångavståndet mellan två punkter ska inte vara mer än 50% längre än fågelvägen.

Cykeltrafik

I översiktsplanen redovisas huvudstrukturen för cykelnätet, det vill säga de stråk som är av strategisk betydelse för cykel. Detta innefattar cykelvägar med hög framkomlighet mellan stadsdelar, orter och viktiga målpunkter. Cykel är ett mångfacetterat trafikslag som inkluderar ett flertal olika typer av fordon så som cykel, elcykel, lastcykel, elsparkcykel, permobiler och vissa mopeder.

Strategisk passage

Strategisk passage är en del av användningen för gång och cykel för att tydliggöra särskilt viktiga strategiska passager vid järnvägen för gående och cyklister.

Strategiska passager utformas med fokus på trafiksäkerhet och trygghet. Passagerna är nödvändiga för att uppnå en rimlig genhet i gång- och cykelstrukturen i tätortsmiljöer och för att motverka järnvägens barriäreffekt.

Generella riktlinjer för cykeltrafik

- Cyklister ska erbjudas hög standard och god framkomlighet i en sammanhängande, trygg och tillgänglig infrastruktur.
- Stråken i huvudstrukturen för cykelnätet ska vara dubbelsidiga och försedda med trafikseparering gentemot andra trafikslag. Vid låg trafikbelastning och låga hastigheter kan blandtrafik vara möjligt om en god och trygg cykelmiljö kan uppnås. Det kan handla om korsningsutformning, gata utan busstrafikering eller att inte tillåta kantstensparkering för bil.
- Det bör finnas snabbcykelväg inom varje funktionsstråk.
- Smidiga, gena och trafiksäkra övergångar ska finnas mellan cykel i blandtrafik, cykelgator och cykel på enkelsidig och dubbelsidig cykelbana.
- Korsningar med vägar ska vara med cykelöverfart eller med planskildhet.

- Huvudstråk ska primärt ledas längs byggnadernas framsida och genom offentliga utrymmen i syfte att skapa goda förutsättningar för ett flöde av människor och trygga miljöer.
- Cykelnätets struktur och utformning ska upplevas trygg dag som natt och formas utifrån såväl dag- som nattcyklistens perspektiv. Det kan handla om valet av sträckning i stadsmiljön och om utförande så som belysning, sikt och korsningsutformning.
- Drift och underhåll av det prioriterade huvudcykelnätet ska ha hög kvalitet året om, exempelvis saltsopas vintertid.
- Ytor för cykelparkeringar ska avsättas nära målpunkter, lättåtkomliga från huvudcykelvägar.
- Cykelparkeringar ska vara trygga och trivsamma och utrustade med möjlighet att låsa fast olika slags cykelmodeller. De kan utvecklas till noder och kombineras med olika typer av service.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafik innefattar här lokal och regional linjetrafik med buss. Kollektivtrafikens huvudnät består av linjetrafik med hög turtäthet och kapacitet. Endast huvudstrukturen, det vill säga de mest prioriterade stråken, presenteras här. Avsikten är att tillämpa ett resandeperspektiv med fokus på hela resan utifrån olika gruppers förutsättningar och tillgänglighetsbehov.

Generella riktlinjer för kollektivtrafikförsörjning

- Huvudstrukturen ska erbjuda god framkomlighet samt hög tillgänglighet, tillförlitlighet, säkerhet och kapacitet för kollektivtrafik i linjetrafik.
- Noder ska tillskapas och utvecklas i enlighet med utvecklingsinriktningen för att möjliggöra stads- och landsbygdsutveckling i stations- och hållplatsnära lägen, vilket stärker kollektivtrafikeringen.
- Kontinuitet i kollektivtrafikens huvudnät och strategiska noder, hållplatslägen samt i dess trafikering eftersträvas för att ge tillgång till pålitlig mobilitet.

- Kollektivtrafikens betydelse för social hållbarhets ska tas tillvara, till exempel dess potential för jämställda möjligheter till mobilitet och som en plats för spontana möten.

Generella riktlinjer för gator med kollektivtrafik

- Gaturummens utformning ska eftersträva hög framkomlighet för buss i utpekade kollektivtrafikstråk, gärna med särskilda kollektivtrafikkörfält för att undvika köbildning.
- I korsningspunkter ska framkomlighet för buss prioriteras framför bil. Inom område för stadsliv och i korsningar med prioriterade gång- och/eller cykelstråk accepteras en lägre framkomlighet för buss då oskyddade trafikanter prioriteras högre.
- Noder med stort flöde av passagerare ska utformas med väderskydd och vara tillgänglighetsanpassade i enlighet med *Region Kronobergs Hållplatshandbok* för att kunna erbjuda komfort, trygghet och trivsel. Möjlighet att samordna med faciliteter för gående och cyklister samt annan service bör säkerställas.

Motorfordonstrafik

Huvudstrukturen i transportnätet för motorfordonstrafik redovisas uppdelat på väg, huvudgata och gata.

Väg

Väg omfattar nationella vägar så som europavägar, riksvägar och allmänna landsvägar. I översiktsplanen redovisas de större trafiklederna vilka är avsedda för stora transportvolymmer och godstransporter, främst mellan och genom orter. Här ingår större länsvägar, riksvägar, motorvägar och motortrafikleder varför det inte alltid medges framkomlighet för oskyddade trafikanter längs det övergripande vägnätet.

Generella riktlinjer för väg

- Hög trafiksäkerhet och god tillgänglighet ska erbjudas. God tillgänglighet prioriteras framför kort restid.

- Succesivt minskande påverkan på stadsmiljön så som buller, luftföroreningar och barriäreffekter eftersträvas.
- Korsningar för gående och cyklister ska vara planskilda.
- Framkomlighet för den långväga trafiken prioriteras.
- Infrastrukturens utformning ska ta hänsyn till och samordna transportbehovet och behov kopplade till omgivande landskap, natur, bebyggelse och invånares livsmiljö.
- God vägarkitektur ska eftersträvas.

Huvudgata

Huvudgator är kommunala gator som har som syfte att knyta ihop transportbehovet inom orter och koppla samman stadsdelar och viktiga målpunkter. Delar av gatunätet för huvudgata ingår i huvudstrukturen för kollektivtrafik. Huvudgator trafikeras av biltrafik samt lokala logistik- och godstransporter.

Huvudgata omfattar både regionala huvudgator och övriga huvudgator. Regionala huvudgator ansluter till det nationella vägnätet och leder till större allmänna målpunkter i Växjö stad, så som universitetet, sjukhuset och stationen/resecentrum. Övriga huvudgator säkerställer tillgängligheten för lokala, större trafikmängder inom orterna. Framkomligheten för oskyddade trafikanter bör säkerställas längs huvudgator.

Generella riktlinjer för huvudgata

- Utformas för att kunna koncentrera och hantera större trafikflöden i ett trafiktempo anpassat för bebyggelsesammanhanget.
- God tillgänglighet prioriteras framför kort restid.
- Gaturummen ska erbjuda trafiksäker tillgänglighet för flera trafikslag enligt trafikplanens transportpyramid.
- Passagemöjligheter för gående och cyklister lokaliseras till lägen som skapar sammanhängande strukturer för oskyddade trafikanter. Passagemöjligheter ska finnas tillräckligt tätt för att motverka barriäreffekter. En maskvidd för gångnätet på cirka 200 meter och för cykelnätet på 400 meter förordas.

- Ska erbjuda god tillgänglighet samt trygg och trivsam framkomlighet för såväl oskyddade trafikanter som för fordonstrafik.
- Utformas som stadsgator, det vill säga gaturum som kombinerar ytor för transportbehov med plats för grönska, gående, vistelse och cykel samt är väl integrerade i stadsmiljön som helhet.
- Det övergripande gatunätet ska succesivt klimatsäkras för att kunna erbjuda pålitlig framkomlighet, med särskilt fokus på blåljus.
- Inom stadens gatunät förordas småskaliga distributionslösningar gärna med eldrift.

Gata

I översiktsplanen redovisas även de kompletterande uppsamlingsgator och lokalgator som är av betydelse för att binda samman funktioner och utbyggnadsområden. Syftet är att visa strukturer av särskild betydelse vid utveckling av kommunen. Exakt funktion, sträckning och utformning preciseras av den efterföljande planeringen.

Generella riktlinjer för gata

- Utformas för att hantera trafikflöden anpassat efter bebyggelse- och trafiksammanhang.
- Ska erbjuda god tillgänglighet samt trygg och trivsam framkomlighet för såväl oskyddade trafikanter som för fordonstrafik.
- Klimatanpassat utförande i förhållande till gatans funktionskrav.
- Utformas med hög arkitektonisk kvalitet och god anpassning till omgivande bebyggelse- och landskapssammanhang.
- I gaturummet ska flera olika trafikslag ofta kunna blandas.

Järnväg

Järnväg omfattar Kust-till-kustbanan genom Växjö. Den trafikeras med både gods- och persontrafik och utgör en matarbana till Södra stambanan. I den norra delen av kommunen går Södra stambanan genom Lammhult på sin väg från Alvesta upp mot Stockholm.

Generella riktlinjer för järnväg

- Säkerställa möjligheten till dubbelspår genom Växjö stad och mellan Växjö och Alvesta.
- Vidareutveckla Växjö station som knutpunkt mellan regional och lokal trafik.
- Säkerställa möjligheten till station vid Råppe, Bäckaslöv och Brände udde.
- Eftersträva ökad persontrafik som möjliggör ökad tillgänglighet till en succesivt större arbetsmarknadsregion.

Ytor för transportinfrastruktur

Användningstypen ytor för transportinfrastruktur utgörs av stora eller av andra skäl betydelsefulla gator och vägar där utformningen av gaturummet är särskilt viktigt. Dessa är utpekade i stadskärnan. Här ingår infarts- och genomfartsleder samt järnvägen.

Generella riktlinjer för ytor för transportinfrastruktur

- Kollektivtrafikens samt gång- och cykeltrafikens framkomlighet och behov ska prioriteras vid utrymmesbegränsningar i gaturummet.
- Särskild omsorg ska läggas vid gestaltning av gaturummet.
- Säkra och trygga passager för gång och cykel ska anläggas i korsningar och i anslutning till stråk.

Mer information kring transporter

Läs mer om kommunens trafikstrategiska arbete i kommunens styrande dokument för trafikrelaterade frågor.

[Transportplan \(PDF\).](#)

[Fotgängarplan \(PDF\).](#)

[Cykelvägplan \(PDF\).](#)

[Trafikplan \(PDF\).](#)

[Trafikplan Växjö centrum \(PDF\).](#)

[Parkeringsstrategi Växjö 2020-2030 \(PDF\).](#)

[Trafiksäkerhetsplan för Växjö kommun 2020-2030 \(PDF\).](#)

[Laddinfrastrukturplan för Växjö kommun \(PDF\).](#)

[Landsbygdsplan för Växjö kommun \(PDF\).](#)

[Riktlinjer för utformning av stadsmiljö \(PDF\).](#)

4.8 Landsbygd

Områden för landsbygd är markområden som har flera möjliga användningar, där det inte alltid är nödvändigt eller möjligt att ange vilka markområden som bör användas för vad. Utvecklingen av landsbygden är inte lika definierad som för annan markanvändning.

Landsbygden utgörs till största del av områden som främst används för areella näringar och andra landsbygdsanknutna verksamheter, men där också bostadsbebyggelse och obrukad mark kan ingå. Vid byggnation ska hänsyn alltid tas till de areella näringarna. Större lantbruk finns redovisade under rubriken Miljöfarlig verksamhet i avsnitt 6.6 Miljö, hälsa och säkerhet.

Del av landsbygd som angränsar till de mest expansiva delarna utav vår kommun pekas ut som tätortsnära landsbygd. Detta är mark- och vattenområden som i huvudsak fortsatt kommer att användas för areella näringar, rekreation och friluftsliv. Den tätortsnära landsbygden har stor betydelse för ortsbornas vardagsrekreation och kan komma att behövas för tätortens långsiktiga utbyggnad.

Nybyggnation på landsbygden prioriteras inom landsbygdsområde med utvecklad användning för att det ger ökat underlag till service och har möjlighet till hållbara transporter genom att transportnod och transportsamband stärks. Detta medför att byggnation inom dessa områden är en del av ett väsentligt samhällsintresse för att kunna utveckla landsbygden. Även enstaka bebyggelse i dessa områden kan ses som ett väsentligt samhällsintresse då det är ett led i kommunens långsiktiga utveckling.

Byggnation på landsbygden ska vara anpassad till befintlig karaktär och användningen ska fortsatt vara landsbygd.

Läs mer under avsnitt 2.5 Väsentligt samhällsintresse.

Generella riktlinjer för landsbygd

- Prioritera landsbygdsnäringarnas möjligheter att bedriva och utveckla verksamheten. Särskild hänsyn ska tas till större och tillståndspliktiga lantbruks möjligheter till att bedriva och utveckla verksamheten.
- Undvika byggande på jordbruksmark (åker och betesmark). Byggnation kan enbart tillåtas då kriterierna för byggnation på jordbruksmark uppfylls.
- Ny bebyggelse bör lokaliseras till befintliga bebyggelsestrukturer, till exempel i anslutning till byar eller andra bebyggelsegrupper, eller där vi redan har infrastruktur som till exempel vägar, kollektivtrafik och bredband.
- Beakta kulturmiljövärden och lokala traditioner beträffande byggnaders placering och utformning. Såväl ny bebyggelse som om- och tillbyggnader och andra förändringar ska anpassas till och samspela med befintliga byggnader, och med landskapets värden och kvaliteter.
- Undvika nybyggnad på platser med särskilt värdefulla arter eller biotoper.
- Eftersträva att bebyggelsen på landsbygden blir varierad med olika boendeformer och varierad storlek på bostaden.
- All planering och tillståndsgivning ska följa riktlinjerna i Växjö kommuns vattentjänstplan.
- Hänsyn ska alltid tas till recipienters status och miljö kvalitetsnorm.
- Vid exploatering och förtätning ska det långsiktigt strävas efter att minska påverkan från näringsämnen, tungmetaller och miljögifter.
- För dagvattnet är utgångspunkten att det alltid finns skäligen åtgärder att vidta för att minska spridningen av näringsämnen, tungmetaller och miljögifter.
- Åtgärder inom sjöarnas avrinningsområden får inte leda till att vattenkvaliteten försämrats.

- Lokalisering av ny berg- eller grustäkt ska vara lämplig med hänsyn till intrång i miljön, påverkan på friluftsliv och riksintressen samt behov och närhet till byggnation av infrastruktur och bebyggelse.
- Tillämpa riktlinjerna för hänsynsområden under Hänsyn och Riksintressen.
- Enstaka bebyggelse, oftast 1-2 hus, kan prövas genom förhandsbesked i hela kommunen. Antal hus beror alltid på platsens förutsättningar.
- Grupper av bebyggelse, oftast 3-6 hus, kan prövas genom förhandsbesked inom område prioriterat för bebyggelse där det finns inga eller få motstående intressen. Antal hus beror alltid på platsens förutsättningar.

[Växjö kommuns vattentjänstplan \(extern länk\).](#)

4.9 Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Kommuner kan i sin översiktsplan peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. Syftet är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen på landsbygden. Redovisningen i översiktsplanen ska vara vägledande vid prövning av ansökningar om dispenser från strandskyddet och upphävande av strandskyddet i detaljplaner.

Utpekandet av LIS-områden grundar sig på kommunens bedömning av väsentligt samhällsintresse. Med detta avses sådant som bidrar till utvecklingsinriktningens syfte och fysiska struktur, som baseras på intentionen att kunna bygga ett hållbart samhälle där hela kommunen kan utvecklas tillsammans. För orterna och landsbygden innebär detta en samhällsutbyggnad som främjar en ändamålsenlig och sammanhållen struktur med bostadsbebyggelse främst i anslutning till kommunens kärnor och noder, eller som främjar utveckling av turismnäringen och rekreation i områden som är särskilt intressanta med anledning av sin natur och landskapsbild. Utveckling av bostäder på landsbygden stärker serviceunderlaget och utveckling av turismverksamheter skapar positiva sysselsättningseffekter. Båda dessa delar skapar förutsättningar för en hållbar landsbygdsutveckling i hela kommunen.

Läs mer under avsnitt 2.5 Väsentligt samhällsintresse.

Observera att det enbart är inom de specifikt utpekade LIS-områdena som detta kan hävdas som särskilt skäl.

Grupper av bostadsbebyggelse som skapar serviceunderlag

Landsbygdsutveckling genom bostadsbebyggelse möjliggör ett stärkt underlag för offentlig och kommersiell service, samt för andra samhällsviktiga funktioner på landsbygden. Även genom att stärka kommunikationerna ges landsbygden större förutsättningar att på ett bekvämt och hållbart sätt få tillgång till service.

För att ett LIS-område för bostadsbebyggelse ska pekas ut i översiktsplanen måste nedanstående kriterier ha uppfyllts.

- Området ligger lokaliserat inom prioriterat utbyggnadsområde för serviceunderlag, där bebyggelse bedöms vara av väsentligt samhällsintresse.
- Området ligger i anslutning till en sammanhållen bebyggelsestruktur.
- Byggnation kan ske på ett sådant sätt att det långsiktiga skyddet för stränderna upprätthålls. Det ska fortfarande finnas god tillgång till strandområden för allmänheten och för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet.
- Att det möjliggörs för fri passage för allmänheten närmast strandlinjen.

Utpekade LIS-områden - Serviceunderlag

- Ekgärdsudden - Lammen
- Östra stranden - Örken
- Nybergs hage - Sörabysjön
- Norra Rydet - Sörabysjön
- Herrgårdsvägen - Helige Å
- Furuby - Årydssjön
- Udden - Årydssjön
- Norra Vederslöv - Vederslövssjön
- Vederslöv östra - Vederslövssjön

- Vederslöv skola - Vederslövssjön
- Ingelshov - Torsjön
- Ingelstad centrum - Torsjön
- Soltomten - Aggaån

Anläggningar som ger långsiktiga sysselsättningseffekter

Landsbygdsutveckling genom turismanläggningar som kan ge långsiktiga sysselsättningseffekter stärker landsbygden som en plats att både bo och arbeta på.

För att ett LIS-område för turismnäringen ska pekas ut i översiktsplanen måste nedanstående kriterier ha uppfyllts.

- Området ligger lokaliserat inom prioriterat utvecklingsområde för sysselsättning, där byggnation bedöms vara av väsentligt samhällsintresse.
- Det är en befintlig turistanläggning som ges förutsättningar att utvecklas.
- Det är för anläggningen en förutsättning eller avsevärd fördel att den ligger vid vattnet.
- Byggnation kan ske på ett sådant sätt att det långsiktiga skyddet för stränderna upprätthålls. Det ska fortfarande finnas god tillgång till strandområden för allmänheten och för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet.
- Att det möjliggörs för fri passage för allmänheten närmast strandlinjen.

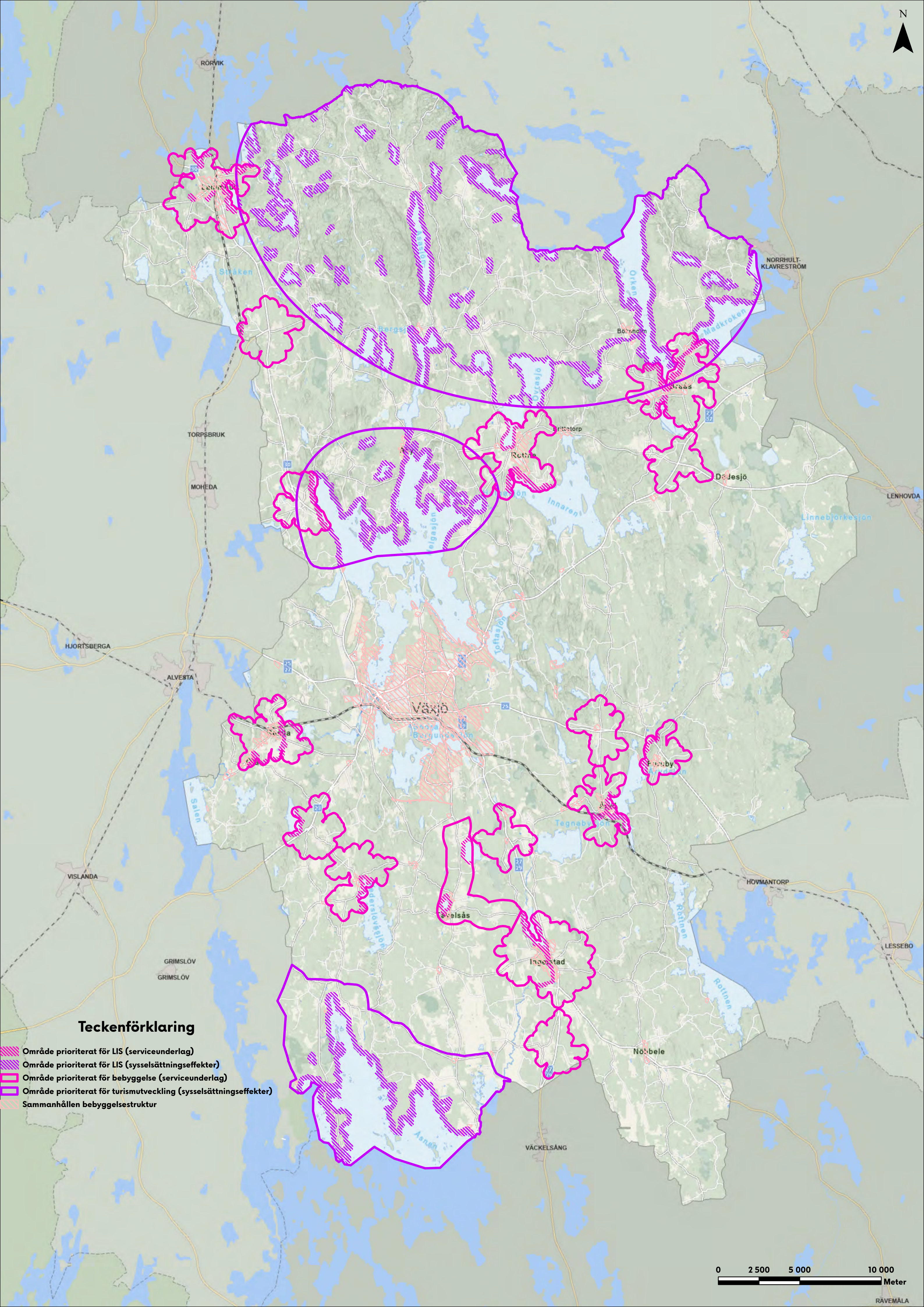
Alla utpekade LIS-områden ska ha föregåtts av naturinventering och studie kring allmänhetens tillgänglighet för att området ska kunna anses vara lämpligt.

Utveckling av LIS-område ska ske genom planläggning för att säkerställa strandskyddets syfte och utbyggnad av en ändamålsenlig struktur. Undantaget från detta kan vara om enstaka bebyggelse på ett tydligt sätt kan ansluta till befintlig bebyggelsestruktur och infrastruktur så att strandskyddets syfte och en fortsatt utbyggnad kan säkerställas.

Utpekade LIS-områden - Sysselsättningseffekter

- Lammhult - Allgunnen

- Asa herrgård - Asasjön
- Ekna - Helgasjön
- Skärvudde - Åsnen

Teckenförklaring

- Område prioriterat för LIS (serviceunderlag)
- Område prioriterat för LIS (sysselsättningseffekter)
- Område prioriterat för bebyggelse (serviceunderlag)
- Område prioriterat för turismutveckling (sysselsättningseffekter)
- Sammanhållen bebyggelsestruktur

4.10 Byggande på jordbruksmark

Jordbruket är en viktig del av ett hållbart samhälle då det genererar flertalet ekosystemtjänster, som exempelvis livsmedelsproduktion, biologisk mångfald och öppna landskap, samtidigt som det ger sysselsättningseffekter som bidrar till en levande landsbygd. Att bevara jordbruksmark är av stor vikt för kommande generationer. Att bevara och främja ett hållbart brukande av vår jordbruksmark är ett led i att kunna säkra matproduktionen (både globalt, regionalt och lokalt) för kommande generationer, för god resiliens och motståndskraft vid klimatförändringar och kriser, för bevarande av livsmiljöer och biologisk mångfald kopplat till jordbrukslandskapen och bevarande av landskaps- och kulturmiljöer. Åtgärder som tar jordbruksmark ur bruk eller som försvårar ett fortsatt brukande av marken ska därför undvikas.

Som näringsgren och som ett samhällsviktigt intresse är jordbruket viktigt att värna och stärka, men samtidigt kan det på vissa platser finnas behov av bebyggelse på jordbruksmark, i synnerhet i anslutning till kommunens tätorter och områden med sammanhållen bebyggelse.

I de fall då exploatering av jordbruksmark kan bli aktuellt krävs att intresset för byggnation väger tyngre än intresset att bevara marken för ett aktivt jordbruk. Interesseavvägningen grundar sig främst i kommunens bedömning av väsentligt samhällsintresse och utvecklingsriktning. För både staden, orterna och landsbygden innebär det en samhällsutbyggnad som främjar en ändamålsenlig och sammanhållen bebyggelsestruktur som i sin tur leder till att stärka kärnornas serviceutbud och stråkens betydelse. Detta skapar förutsättningar för hållbara transporter och en hållbar samhällsutveckling där hela kommunen kan utvecklas.

Läs mer under avsnitt 2.5 Väsentligt samhällsintresse.

Nedan presenteras den process som ska uppfyllas för att en byggnation ska kunna bli aktuell för både större grupper och för enstaka bebyggelse. Vid all form av exploatering i ett öppet jordbrukslandskap är det av stor vikt att hänsyn tas till den befintliga

topografin och att stora uppfyllnader och sprängning i största möjliga mån undviks. Byggnation på eller i närheten av jordbruksmark måste acceptera viss störning från pågående jordbruksverksamhet.

Brukningsvärd jordbruksmark

Jord- och skogsbruk pekas i 3 kap. 4 § miljöbalken ut som ett nationellt intresse. Mark som utgör **brukningsvärd jordbruksmark** får endast tas i anspråk om det behövs för väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Utgångspunkten i Växjö kommun är att mark som utgör brukningsvärd jordbruksmark i första hand ska värnas och inte tas i anspråk för bebyggelse eller andra anläggningar.

Brukningsvärd jordbruksmark är mark som sett till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruk. Begreppet omfattar både åkermark, vall, betesmark och slätterängar. Även mark som ligger i träda kan omfattas av begreppet.

För att bedöma om marken omfattas av begreppet brukningsvärd jordbruksmark utgår Växjö kommun bland annat från nedanstående punkter.

- Ingår bland jordbruksblocken (underlag från Jordbruksverket) som är stödberättigande jordbruksmark enligt EU:s definitioner.
- Ingår i ängs- och betesmarksinventeringen i databasen TUVÅ (underlag från Jordbruksverket).
- Det är uppenbart utifrån läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar att marken brukas eller har brukats som jordbruksmark i närtid.

I kartan syns jordbruksblock från Jordbruksverket samt ängs- och betesmarksinventering från databasen TUVÅ.

Läs mer i [Vägledning för byggande på jordbruksmark \(StoryMap\)](#).

Grupper av bebyggelse

För större utbyggnad på brukningsvärd jordbruksmark krävs planläggning där alternativa placeringar och avvägningar mellan olika intressen kan studeras i ett större sammanhang. Uppförande av grupper av bebyggelse på brukningsvärd jordbruksmark kan vara möjligt utifrån ett sammanvägt resonemang baserat på nedanstående punkter.

- Byggnationen anses vara ett väsentligt samhällsintresse då den bidrar till översiktsplanens utvecklingsinriktning samt bidrar till en sammanhållen bebyggelsestruktur då den ligger i anslutning till detaljplanerat område eller område som definieras som sammanhållen bebyggelse, samt i anslutning till befintlig infrastruktur.
- Förutsättningarna för att ta annan mark i anspråk är inte tillfredsställande. Förutsättningarna som studeras på den alternativa marken ska utgå från 3 kap. miljöbalken.

För översiktsplanens utbyggnadsområden som berör jordbruksmark har alternativ studerats och avvägning mellan intresset att bevara och bebygga har genomförts. Det som pekas ut av översiktsplanen anses därför uppfylla ovanstående punkter.

Enstaka byggnader

Även den enstaka byggnationen på landsbygden är viktig för kommunens utveckling och attraktivitet då den kompletterar tätorternas utbud och variation av boende och verksamheter. Genom att i viss mån tillåta enstaka byggnation på jordbruksmark stärks möjligheterna att kunna bo, driva och utveckla verksamheter på landsbygden.

Tillkommande enstaka bebyggelse möjliggörs därför särskilt i de strategiska lägen som kommunen pekat ut som prioriterade för bebyggelse.

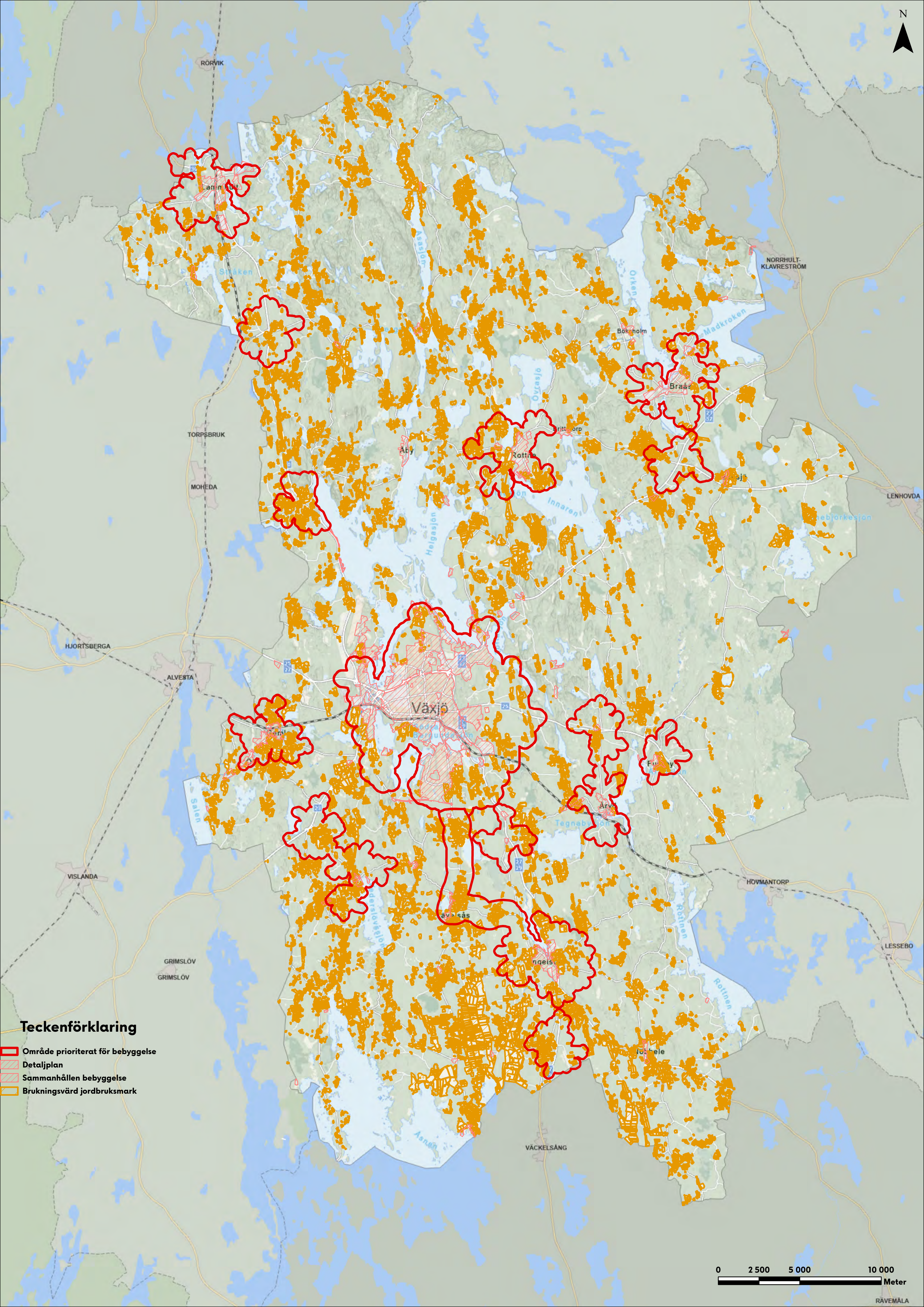
Att bevara jordbruksmark är av stort allmänt intresse och det krävs därför ett starkt motiv för att ta brukningsvärd jordbruksmark i anspråk för enstaka bebyggelse. För att säkerställa att intresset av byggnation väger tyngre än intresset att bevara jordbruksmarken, har kommunen tagit fram riktlinjer för byggnation på jordbruksmark.

Riktlinjerna utgår från att placeringen alltid ska väljas utifrån den plats som tar minst jordbruksmark i anspråk och som ger minst negativ påverkan på verksamheten, landskapet och naturvärden. Alternativa placeringar ska även studeras och motiveras varför de inte är lämplig ur ett allmänt perspektiv. Genom att uppfylla ett antal kriterier säkerställs att påverkan minimeras samt att placeringen bidrar till en hållbar användning av markområden. I de fall då intresset för enstaka bebyggelse väger tyngre än intresset att bevara marken för ett aktivt jordbruk, kan byggnation på brukningsvärd jordbruksmark vara möjligt.

Uppförande av **enstaka byggnader** på brukningsvärd jordbruksmark kan vara möjligt utifrån ett sammanvägt resonemang baserat på nedanstående punkter.

- Alternativa placeringar har studerats och är inte tillfredsställande. Sökande ska skriftligen motivera och redovisa varför andra placeringar inte kan tas i anspråk på ett tillfredsställande sätt. Föreslagen placering ska ge minsta påverkan på jordbruksverksamhet, landskap och naturvärden.
- Minst **två** av nedanstående kriterier uppfylls. Inom områden prioriterade för bebyggelse ska minst **ett** kriterium uppfyllas.
 - o Placering på avgränsad del av större block.
 - o Placering på mindre, avgränsat block.
 - o Kompletterande enstaka bebyggelse.
 - o Bebyggelse som underlättar för lantbrukets överlevnad.
 - o Placering som stärker kulturmiljö.

Läs mer i [Vägledning för byggande på jordbruksmark \(StoryMap\)](#).

Teckenförklaring

- Område prioriterat för bebyggelse
- Detaljplan
- Sammanhållen bebyggelse
- Brukningsvärd jordbruksmark

5. Riksintressen

- Hur tar vi hänsyn till områden och funktioner som är av nationellt intresse?

5.1 Inledning

I detta kapitel beskriver vi de riksintressen som finns inom Växjö kommun och hur de påverkar planeringen av mark- och vattenområden.

Riksintressen är geografiska områden eller funktioner som har pekats ut för att de innehåller värden som är viktiga ur ett nationellt perspektiv. De kan vara av intresse för både bevarande och utveckling. Det kan till exempel handla om vägar och järnvägar, kulturmiljövård, friluftsliv, naturvård, fiske eller mineralresurser. Bestämmelser om riksintressen finns i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Att ett område eller en funktion är klassad som riksintresse innebär inte att det har ett formellt skydd eller en exakt geografisk gräns. Däremot ska området skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada det värde som riksintresset representerar.

I översiktsplanen redovisar vi de riksintressen som finns inom kommunens gränser och hur vi förhåller oss till dem i planeringen av mark- och vattenområden. Kommunen har möjlighet att tolka de värden som riksintresset bygger på och ta ställning till hur den önskade utvecklingen förhåller sig till dessa värden.

5.2 Innehåll

Riksintressena redovisas i den interaktiva kartan till höger tillsammans med beskrivningar här i textspalten. När du läser i kapitlet visas automatiskt de kartlager som hör till den rubrik du är på. I textspalten finns även knappar som påverkar vad som syns i kartan om du klickar på dem.

Riksintressena är indelade i tre hänsynskategorier:

- Areella näringar
- Natur- och kulturmiljövärden
- Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter

Varje hänsynskategori består av olika hänsynstyper, som vi beskriver under respektive kategori.

Så använder du kartan

I kartan visas riksintressena med hjälp av färgade ytor och linjer. När du klickar på en yta eller linje i kartan markeras objektet med ljusblått och en informationsruta öppnas i det nedre vänstra hörnet.

I informationsrutan kan du läsa mer om:

- Vilken hänsynskategori och hänsynstyp riksintresset tillhör.
- Riktlinjer som gäller för just det riksintresset.
- Eventuell områdesbeskrivning.
- När informationen senast är ändrad.

Ifall det finns generella riktlinjer för en hänsynstyp redovisas dem under hänsynstypens beskrivning här i textspalten.

Vissa riksintressen i kartan visas även utanför kommungränsen för att underlätta mellankommunal samordning. Riktlinjer och ställningstaganden gäller dock endast inom Växjö kommun.

Begrepp i informationsrutan

I kartans informationsruta används olika begrepp. Här förklarar vi vad begreppet riktlinjer innebär.

Riktlinjer

Riktlinjerna visar kommunens vilja för hur ett område bör utvecklas. De är inte bindande, men fungerar som vägledning i den fortsatta planeringen. Genom att följa riktlinjerna ökar möjligheten att översiktsplanens intentioner förverkligas.

- **Generella riktlinjer** – Gäller för hela användningstypen och redovisas under respektive användningstyps beskrivning här i textspalten.
- **Specifika riktlinjer** – Gäller för ett visst område och redovisas i informationsrutan i kartan.

Om en generell och en specifik riktlinje står i konflikt med varandra är det den specifika riktlinjen som gäller.

För att bevara värdena i ett riksintresse är det viktigt att följa de riktlinjer som gäller. Vid fortsatt planering får riksintressets värden aldrig påtagligt skadas. Om större avvikelser från riktlinjerna görs behöver de motiveras tydligt. Om avsteget är välgrundat och inte innebär en påtaglig skada, anses det inte strida mot riksintresset. Hur vi har vägt olika intressen mot varandra redovisas i kapitel 4. Mark- och vattenanvändning.

5.3 Areella näringar

Yrkesfiske

Yrkesfiske av riksintresse enligt 3 kap. 5 § miljöbalken.

I Växjö kommun är sjön Åsnen av riksintresse för yrkesfiske. Detta innebär att inga åtgärder får tillåtas som påtagligt kan försvåra yrkesfiskets verksamhet. Havs- och vattenmyndigheten genomför en översyn av riksintressen för yrkesfiske.

Teckenförklaring

 Yrkesfiske

5.4 Natur- och kulturmiljövärden

Naturmiljö, kulturmiljö, friluftsliv och turism av riksintresse enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Natur- och kulturmiljövärden delas in i tre olika hänsynstyper.

- Naturvård
- Kulturmiljövård
- Friluftsliv och turism

Naturvård

Naturvård av riksintresse enligt 3 kap. 6 § och 4 kap. 8 § miljöbalken.

Områden av riksintresse för naturvård är naturmiljöer som är skyddsvärda ur ett nationellt perspektiv och som representerar huvuddragen i den svenska naturen. Dessa områden är viktiga för att bevara den biologiska mångfalden men också landskapsbilden och för allas möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv.

Natura 2000-områden är naturområden som är klassade som riksintresse. Även åtgärder utanför dessa områden måste beaktas om detta kan komma att påverka områdets värden.

Generella riktlinjer för naturvård

- Områden av riksintresse för naturvård, inklusive Natura 2000-områden, ska undantas från exploatering och andra ingrepp, om dessa bedöms kunna orsaka skada på natur- och landskapsvärdena.

Kulturmiljövård

Kulturmiljövård av riksintresse 3 kap. 6 § miljöbalken.

Områden av riksintresse för kulturmiljövård är sammanhängande kulturmiljöer av stor betydelse ur ett nationellt perspektiv. Det är områden som särskilt väl belyser viktiga

historiska skeenden. De värden som ligger till grund för utpekandet är knutna till såväl enskilda objekt och delområden som till miljöns kulturhistoriska och rumsliga samband.

Generella riktlinjer för kulturmiljövård

- Värna och framhäva områdets kulturhistoriska värden.
- Eftersträva att bebyggelsemiljöns och landskapets karaktär bibehålls. Byggnader bör placeras och utformas efter rådande bebyggelsestruktur och lokal byggnadstradition.
- Kulturhistoriskt värdefulla byggnader bör vårdas och bevaras.
- Tillämpa riktlinjerna i länsstyrelsens fördjupade beskrivning av riksintresseområdet.

Friluftsliv och turism

Friluftsliv och turism av riksintresse 3 kap. 6 § och 4 kap. 2 § miljöbalken.

Områden av riksintresse för friluftsliv och turism är områden som på grund av sina särskilda natur- och kulturkvaliteter, variationer i landskapet och goda tillgänglighet för allmänheten har stora friluftslivsvärden ur ett nationellt perspektiv. Naturvårdens och friluftslivets områden av riksintresse sammanfaller ofta.

För det rörliga friluftslivet gäller att turismens och friluftslivets intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

I Växjö kommun är sjön Åsnen, inklusive öar och strandområden, av riksintresse för friluftslivet. Riksintresseområde för turism och rörligt friluftsliv omfattar även ett större område söder om Åsnen, utmed Mörrumsån och vid sjön Mien till Pukaviksbukten och Listerlandet. En del av Åsnen ligger i Växjö kommun.

Åsnenområdet är naturskönt, med storslagna vyer och variationsrik natur. I området finns en stor artrikedom, framför allt avseende fågellivet som är av internationellt intresse. I Åsnenområdet finns flera värdefulla kulturmiljöer och fornlämningar. Friluftslivets värden för Åsnen är främst knutet till närhet och tillgänglighet till vattnet samt beroende av platser med möjlighet till vattenanknutna friluftaktiviteter.

Generella riktlinjer för friluftsliv och turism

- Värna och stärka områdets upplevelsevärden, tillgängligheten till och inom området samt tillgången till övernattningsställen och service.
- Möjlighet till fiske, turism och allemansrättsligt friluftsliv ska värnas och utvecklas.
- Undvika åtgärder och byggnation som – enskilt eller kumulativt – försvårar allmänhetens tillträde till stränder eller kan försämra vattenkvaliteten eller vattenmiljön.
- Undvika anläggningar som påtagligt stör landskapsbilden eller som ger upphov till bullerpåverkan i tysta landskapsområden.
- Användning av mark och vatten måste ta hänsyn till områdets värden så som fågelliv, fiskebestånd och kulturmiljöer.

Teckenförklaring

Naturvård

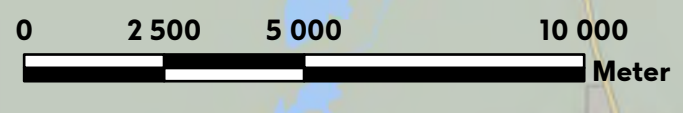
- Naturvård
- Natura 2000

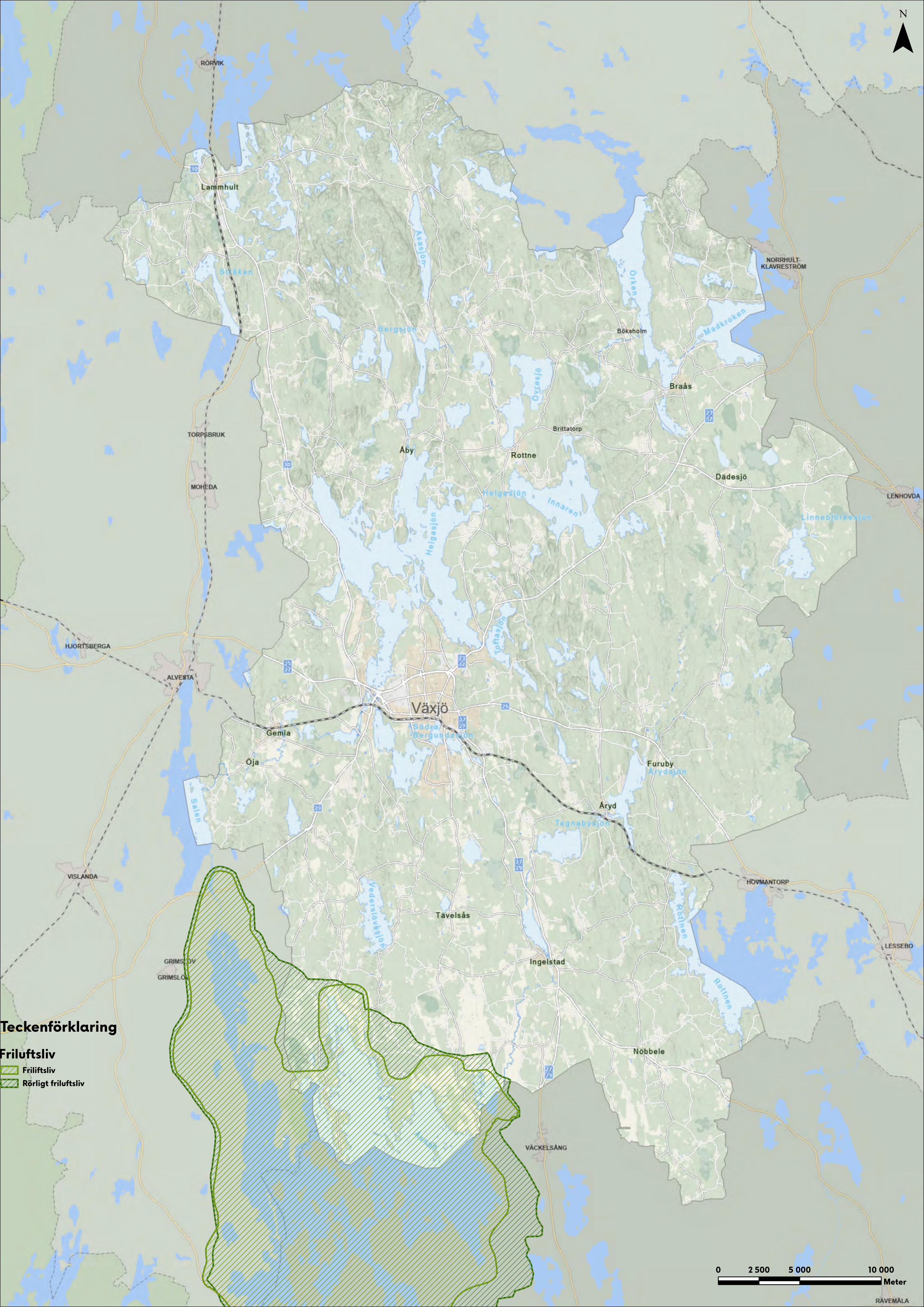

Teckenförklaring

 Kulturmiljövård

Teckenförklaring

Friluftsliv

- Friluftsliv
- Rörligt friluftsliv

0 2 500 5 000 10 000
Meter

5.5 Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter

Område som innehåller viktiga råvarutillgångar eller är särskilt lämpliga för samhällsviktiga verksamheter och där möjligheten att utnyttja respektive driva dessa ska värnas enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter delas in i fem olika hänsynstyper.

- Vattenförsörjning
- Skyddade vattendrag
- Kommunikationer
- Totalförsvarets anläggningar
- Energiproduktion

Vattenförsörjning

Vattenförsörjning av riksintresse 3 kap. 8 § miljöbalken.

I Växjö kommun är Bergaåsens dricksvattenanläggningar av riksintresse för anläggningar för vattenförsörjning. För Växjö kommun omfattar detta vattenledning från Bergaåsens vattentäkt inom kommunen. Ledningen redovisas inte i karta.

Generella riktlinjer för vattenförsörjning

- Säkerställa god framkomlighet till ledningen.
- Åtgärder och markanvändning som kan försvåra underhåll av ledningen ska inte tillåtas.
- Verksamheter som hanterar ämnen som kan påverka vattnets kvalitet eller som innebär risk för brott på ledningen ska inte tillåtas.
- Vattenledningen kräver mellankommunal samordning.

[Havs- och vattenmyndighetens beslut och värdebeskrivning \(PDF\).](#)

Skyddade vattendrag

Vattendrag av riksintresse 4 kap. 6 § miljöbalken.

I Växjö kommun är Mörrumsåns avrinningsområde av riksintresse för skyddade vattendrag. Gränserna för riksintresseområdet är inte absoluta, utan indikerar värden eller egenskaper av högt allmänt intresse, enligt hushållningsbestämmelserna i 4 kap. miljöbalken, som finns att ta hänsyn till.

Kommunikationer

Kommunikationer av riksintressen enligt 3 kap. 8 § miljöbalken.

Områden av riksintresse för kommunikationer ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen. Här avses att det är funktionen hos transportsystemet som ska säkerställas. Tillkommande bebyggelse, exempelvis nybyggnad inom en anläggnings influensområde, får inte negativt påverka vare sig nuvarande eller framtida nyttjande av anläggningen. I Växjö kommun finns luftfart, järnvägar och vägar utpekade som riksintresse för kommunikationer.

Södra stambanan

Södra stambanan är av internationell betydelse och ingår i det utpekade TEN-T nätet. Banan sträcker sig från Stockholm till Malmö och är viktig för person- och godstrafik. Banan ingår även i det utpekade strategiska godsnätet.

Kust till kustbanan

Kust till kustbanan är av interregional betydelse. Banan sträcker sig från Göteborg till Kalmar samt Karlskrona via bland annat Borås, Värnamo och Alvesta. Banan trafikeras av gods- och persontåg.

Riksväg 23

Väg 23 är av särskild regional betydelse då den utgör förbindelse mellan regionala centra. Väg 23 är en del av en viktig förbindelse mellan Malmö/Lund/Kristianstad, Växjö och Linköping.

Riksväg 25

Väg 25 är av särskild nationell betydelse då den ingår i det nationella stamvägnätet som riksdagen fastställt. Väg 25 är en viktig tvärförbindelse mellan vägarna E6, E4 och E22 i södra Sverige samt förbinder Halmstad med Växjö och Kalmar.

Riksväg 27

Väg 27 är av särskild regional betydelse då den utgör förbindelse mellan regionala centra. Väg 27 sträcker sig mellan Karlskrona och Göteborg och är en viktig tvärförbindelse mellan sydöstra och västra Sverige.

Civil luftfart

Växjö flygplats är av fundamental regional betydelse. Både anläggningen och ett markområde runt flygplatsen ingår i riksintresset. Förutom det utpekade markområdet för riksintresset behöver hänsyn tas till flygplatsens influensområde för flygbuller och influensområde med hänsyn till flyghinder samt flygplatsens MSA-område.

Influensområde för flygbuller runt Växjö flygplats avgränsas efter kurvan för 70 dBA maximal ljudnivå vid tre överskridanden. Vid hänsyn till flygbuller för bostadsbebyggelse är det denna gräns som vidare planering och byggnation bör förhålla sig till. Avgränsningen för influensområdet är tolkat från ett undermåligt underlag och ska därför inte ses som exakt.

Influensområde med hänsyn till flyghinder redovisas översiktligt. För detaljerade hinderkurvor, se Trafikverkets riksintresseprecisering för Växjö flygplats.

Influensområde med hänsyn till elektromagnetisk störning ryms inom hinderytorna.

Kommunen berörs av MSA-område för civil luftfart för Växjö flygplats och Ronneby flygplats. Hela kommunens yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter över mark eller vattenytan då det ingår i Växjö flygplats MSA-område. Ett MSA-område (minimum safety altitude) utgör den yta inom vilket det finns fastställda höjder för högsta tillåtna objekt som kan tillkomma i området runt en flygplats. Det innebär att alla

ärenden avseende höga objekt behöver skickas på remiss till Luftfartsverket för att säkerställa att ingen skada sker på riksintresset.

Generella riktlinjer för Växjö flygplats

- Tillämpa Trafikverkets riksintresseprecisering för Växjö flygplats.

Uppfylls riksintresseprecisering för Växjö flygplats vid planering och byggnation bedömer Växjö kommun att riksintresset i form av flygplatsens tillstånd och verksamhetens utveckling är säkerställd.

[Riksintressepreciseringen för Växjö flygplats \(PDF\).](#)

Totalförsvarets anläggningar

Riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § miljöbalken.

Riksintresset omfattar både en militär del och en civil del. Den militära delen gäller övnings- och skjutfält, flygflottiljer och andra anläggningar. Vissa av dessa kan redovisas öppet i översiktsplanen, medan andra inte kan redovisas på grund av sekretess, till exempel anläggningar för spaning, kommunikation och underrättelse. Den civila delen omfattar samhällsviktiga funktioner som är viktiga för totalförsvaret, till exempel transmissionsnätet för el. Huvuddelen av Sveriges kommuner är på olika sätt berörda av dessa riksintressen.

För att säkerställa att ingen skada sker på riksintressen som omfattas av sekretess är hela landets yta samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför tätort och högre än 45 meter inom tätort. Det innebär att alla ärenden som gäller höga objekt måste skickas på remiss till Försvarsmakten för bedömning.

Lågflygningsområden

Lågflygningsområden är viktiga för totalförsvarets militära del och används i Försvarsmaktens flygverksamhet. Vid lågflygning utgör höga objekt som master, byggnader, kraftledningar och vindkraftverk en risk. Därför är det särskilt viktigt med

tidiga samråd i ärenden som gäller höga objekt inom dessa områden. På så sätt kan Försvarsmakten tidigt bedöma och yttra sig om ärendet påverkar lågflygningen.

Växjö kommun berörs av lågflygningsområdet för Södra Småland – Norra Blekinge.

MSA-område

MSA-områden (minimum safety altitude) är viktiga för totalförsvarets militära del och anger högsta tillåtna höjd för fasta objekt i området runt en flygplats. Fasta installationer som är högre än den fastställda MSA-höjden får inte förekomma.

Kommunen berörs av MSA-område för militär luftfart för Hagshults övningsflygplats och Ronneby flygplats.

Väderradar påverkansområde

Väderradar är viktiga för totalförsvarets militära del och används av Försvarsmakten vid planering av militära flygningar. Runt varje radar finns ett påverkansområde där höga byggnader eller föremål kan störa radarns funktion. Inom detta område måste kommunen skicka ärenden om höga objekt till Försvarsmakten för bedömning, för att skydda radarns funktion.

Växjö kommun berörs av påverkansområdet för väderradarn i Karlskrona.

Transmissionsnätet för el

Transmissionsnätet för el är viktigt för Sveriges elförsörjning och totalförsvarets civila del. Riksintresset omfattar elstationer och befintliga ledningar samt det markområde som behövs för att förnya eller förstärka ledningarna. Utöver detta finns ett påverkansområde där åtgärder eller markanvändning som kan försvåra ledningens funktion bör undvikas.

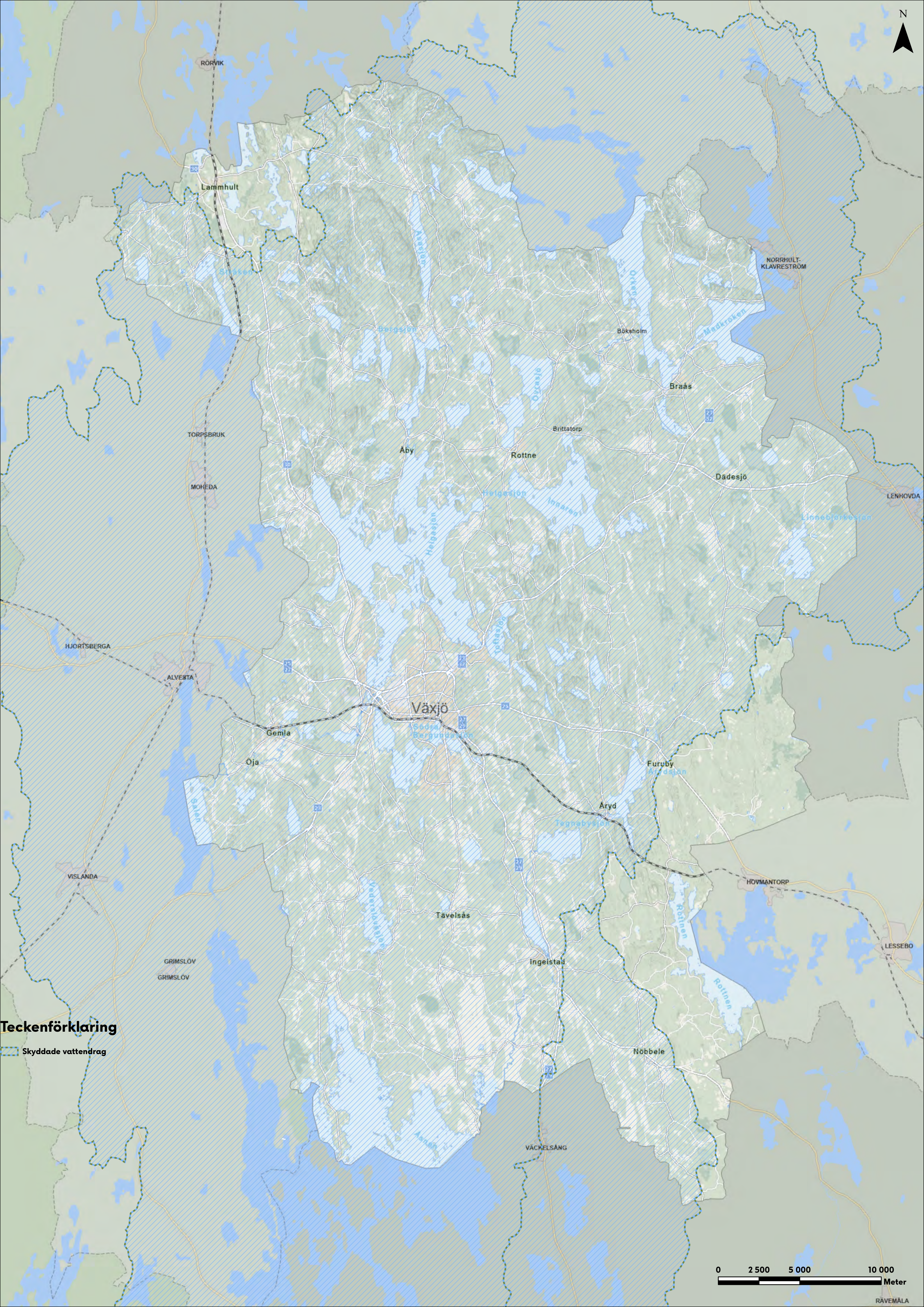
Växjö kommun berörs av transmissionsnätet genom en kraftledning som passerar kommunen.

Energiproduktion

Riksintresse för energiproduktion, vindkraft enligt 3 kap. 8 § miljöbalken.

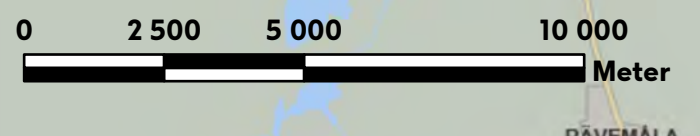
Områden av riksintresse för energiproduktion, vindkraft är områden med särskilt goda förutsättningar för vindkraft ur ett nationellt perspektiv. Områdena pekas ut utifrån dess behov för viktiga eller nödvändiga funktioner i samhället och/eller för en landsdels behov av viss energiproduktion.

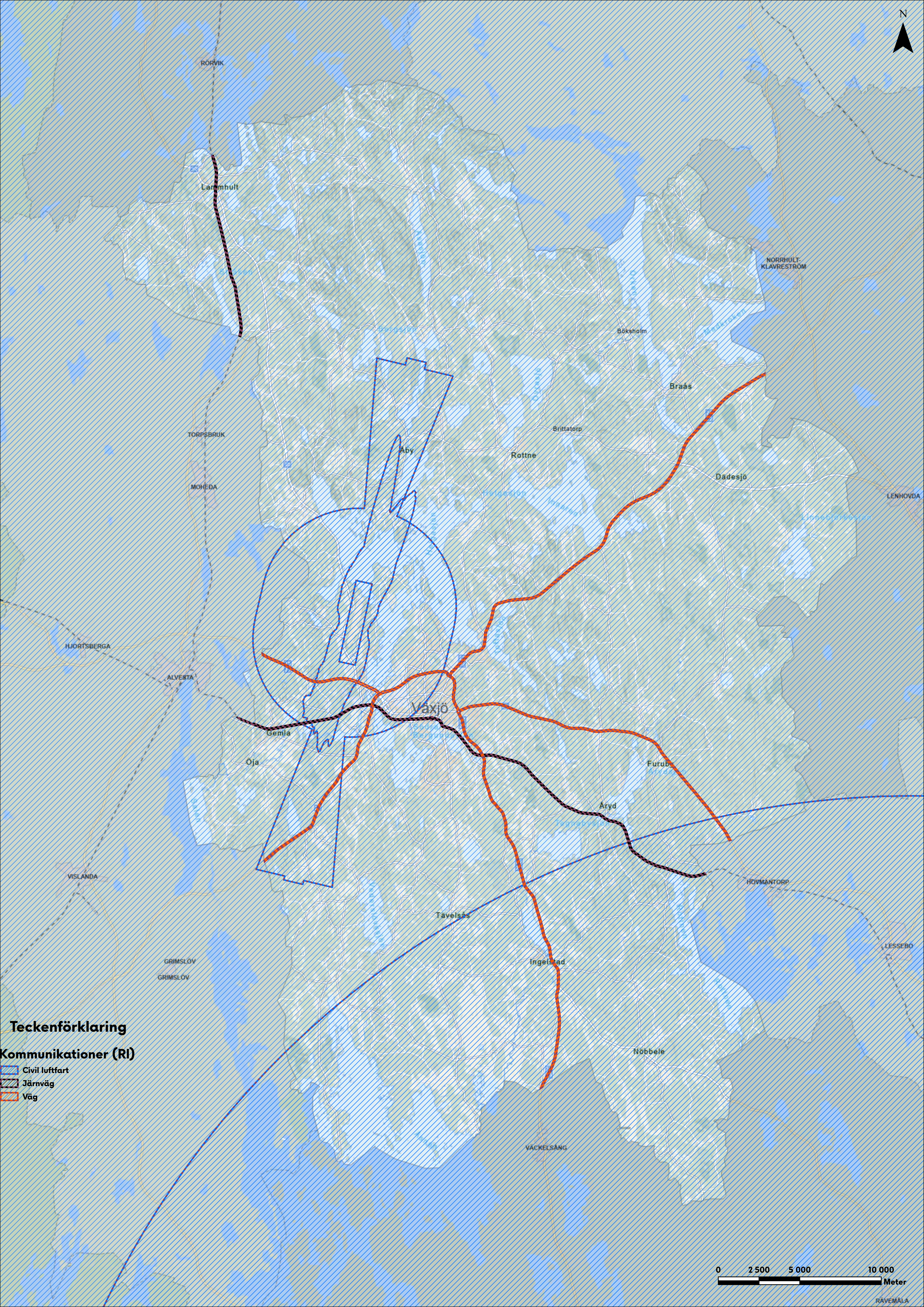
[Områden lämpliga för vindkraft \(PDF\).](#)

Teckenförklaring

 Skyddade vattendrag

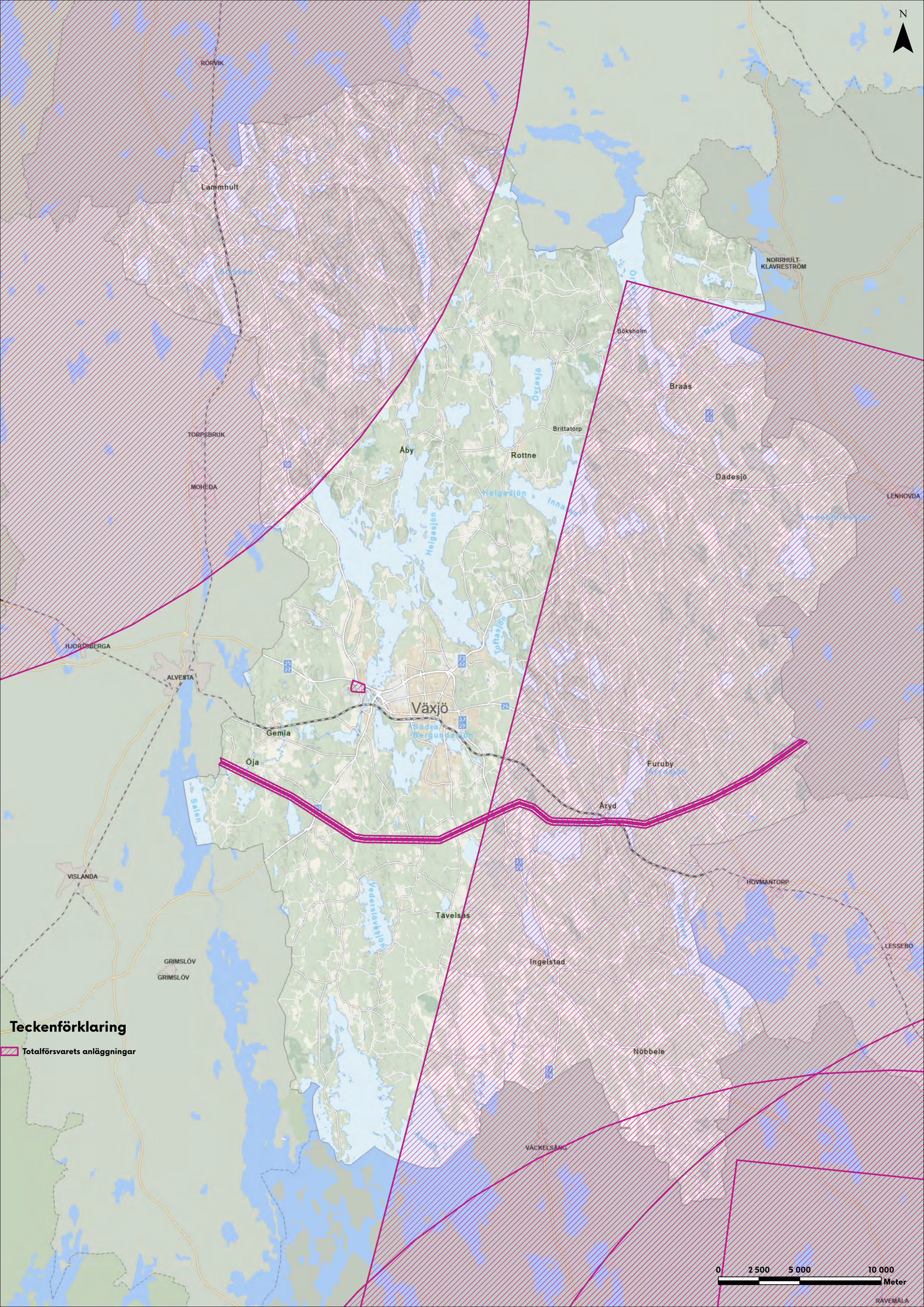

Teckenförklaring
Kommunikationer (RI)

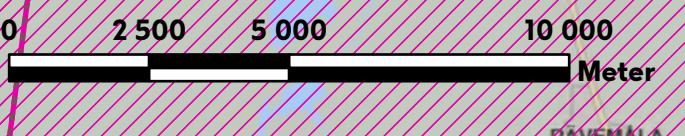
- Civil luftfart
- Järnväg
- Väg

0 2 500 10 000
Meter

Teckenförklaring

 Totalförsvarets anläggningar

Teckenförklaring

Energiproduktion

0 2 500 10 000
Meter

RÄVEMÅLA

6. Hänsyn

- Hur tar vi hänsyn till viktiga värden och förutsättningar i kommunen?

6.1 Inledning

I detta kapitel beskriver vi områden med särskilda kvaliteter eller förhållanden som kommunen behöver ta hänsyn till i planeringen. Hänsynen gäller både i den översiktliga planeringen och i framtida planläggning, till exempel vid detaljplanering eller bygglovsprövning.

När vi planerar och prövar ärenden ska kommunen utgå från att mark- och vattenområden används för det ändamål de är mest lämpade för. Detta med hänsyn till platsens beskaffenhet, läge och behov. Företräde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt innebär god hushållning. Bestämmelser om detta finns i miljöbalkens regler om hushållning med mark- och vattenområden, vilka kommunen ska tillämpa.

I översiktsplanen redovisar vi de allmänna intressen som kommunen behöver ta hänsyn till. Det kan handla om bevarandet av kulturhistoriska miljöer eller ta hänsyn till jord- och skogsbruk. Syftet är att synliggöra de kvaliteter och förutsättningar som är viktiga att ta hänsyn till. Hur kommunen gör avvägningar mellan olika allmänna intressen redovisas i kapitel 4. Mark- och vattenanvändning.

Vi beskriver också förutsättningar som påverkar människors hälsa och säkerhet, till exempel risker för olyckor, översvämning och erosion, i enlighet med plan- och bygglagens krav.

6.2 Innehåll

Hänsyn redovisas i den interaktiva kartan till höger tillsammans med beskrivningar här i textspalten. När du läser i kapitlet visas automatiskt de kartlager som hör till den rubrik du är på. I texten finns även knappar som du kan klicka på för att påverka vad som visas i kartan.

Hänsyn är indelad i fyra hänsynskategorier:

- Areella näringar
- Natur- och kulturmiljövård

- Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter
- Miljö, hälsa och säkerhet

Varje hänsynskategori består av olika hänsynstyper, som vi beskriver under respektive kategori.

Ytterligare planeringsförutsättningar som ska vägas in för att kunna peka ut lämplig markanvändning redovisas som underlag. Underlagen hittar du i kapitel 9. Samlad karta.

Så använder du kartan

I kartan visas hänsyn med hjälp av färgade ytor och linjer. När du klickar på en yta eller linje i kartan markeras objektet med ljusblått och en informationsruta öppnas i det nedre vänstra hörnet.

I informationsrutan kan du läsa mer om:

- Vilken hänsynskategori och hänsynstyp objektet tillhör.
- Riktlinjer som gäller för just det området.
- Eventuell områdesbeskrivning.
- När informationen senast är ändrad.

Ifall det finns generella riktlinjer för en användningstyp redovisas dem i beskrivning här i textspalten.

Vissa objekt i kartan redovisas även utanför kommungränsen för att underlätta mellankommunal samordning. Riktlinjer och ställningstaganden gäller endast inom Växjö kommun.

Begrepp i informationsrutan

I kartans informationsruta används olika begrepp. Här förklarar vi vad begreppet riktlinjer innebär.

Riktlinjer

Riktlinjerna visar kommunens vilja för hur ett område bör utvecklas. De är inte bindande, men fungerar som vägledning i den fortsatta planeringen. Genom att följa riktlinjerna ökar möjligheten att översiktsplanens intentioner förverkligas.

- **Generella riktlinjer** – Gäller för hela användningstypen och redovisas under respektive användningstyps beskrivning här i textspalten.
- **Specifika riktlinjer** – Gäller för ett visst område och redovisas i informationsrutan i kartan.

Om en generell och en specifik riktlinje står i konflikt med varandra är det den specifika riktlinjen som gäller.

För att bevara värdena i ett hänsynsområde är det viktigt att följa de riktlinjer som gäller. Vid fortsatt planering ska hänsyn alltid tas till de värden eller förutsättningar som beskrivs i det här kapitlet. Om större avvikelser från riktlinjerna görs behöver det framgå tydligt att ett annat intresse har bedömts väga tyngre. Hur vi har vägt olika intressen mot varandra redovisas i kapitel 4. Mark- och vattenanvändning.

6.3 Areella näringar

Områden som omfattas av areella näringar ska visas särskild hänsyn enligt 3 kap. 4 § miljöbalken. Areella näringar såsom jord- och skogsbruk är av nationell betydelse.

Brukningsvärd jordbruksmark pekas särskilt ut som markområden som inte får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar, såvida det inte är för att tillgodose ett väsentligt samhällsintresse och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska skyddas från åtgärder som påtagligt försvårar ett rationellt skogsbruk.

Jordbruksmark

Nybyggnation på eller i närheten av jordbruksmark måste acceptera viss störning från pågående jordbruksverksamhet, exempelvis lukt, ljud eller damm.

För att bedöma om marken omfattas av begreppet brukningsvärd jordbruksmark utgår Växjö kommun bland annat från nedanstående punkter.

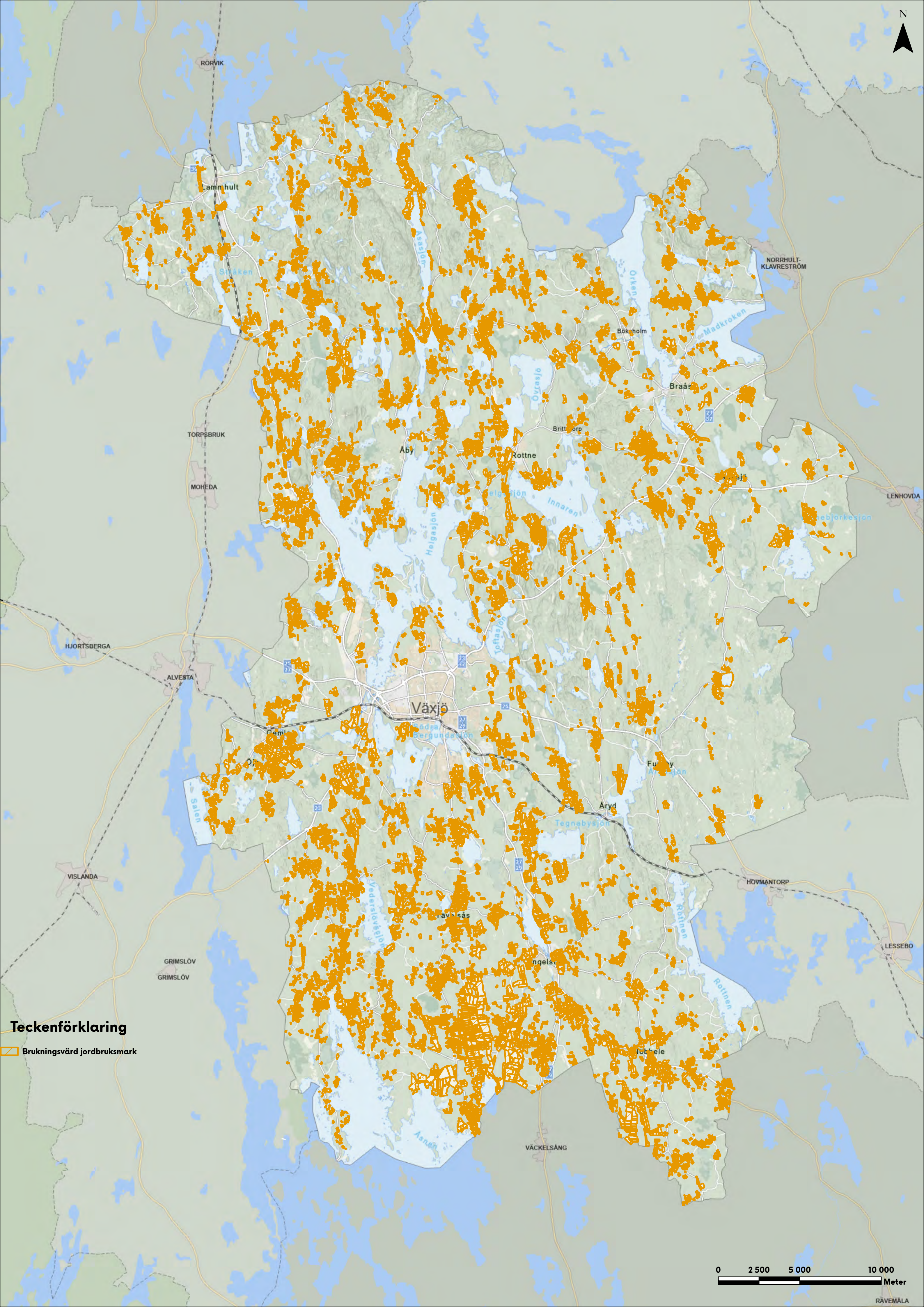
- Ingår bland jordbruksblocken (underlag från Jordbruksverket) som är stödberättigande jordbruksmark enligt EU:s definitioner.
- Ingår i ängs- och betesmarksinventeringen i databasen TUVÅ (underlag från Jordbruksverket).
- Det är uppenbart utifrån läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar att marken brukas eller har brukats som jordbruksmark i närtid.

I kartan syns jordbruksblock från Jordbruksverket samt ängs- och betesmarksinventering från databasen TUVÅ.

Enligt miljöbalkens bestämmelser ska företräde ges åt sådan användning som från allmän synpunkt skapar god hushållning. Det krävs ett starkt motiv för att kunna tillåta åtgärder som tar jordbruksmark i anspråk. Processen för att pröva lämpligheten av byggande på jordbruksmark genom planläggning eller i ärende om lov och förhandsbesked beskrivs under avsnitt 4.10 Byggande på jordbruksmark.

Generella riktlinjer för jordbruksmark

- Prioritera jordbrukets möjligheter att bedriva och utveckla verksamheten på och kring brukningsvärd jordbruksmark.
- Undvika byggande på jordbruksmark (åker och betesmark). Byggnation kan enbart tillåtas då kriterierna för byggnation på jordbruksmark uppfylls.
- Dricksvattenbrunnar ska placeras med hänsyn till gällande skyddsavstånd.
- Påverkan på verksamheten ska alltid minimeras.

Teckenförklaring

 Brukningsvärd jordbruksmark

6.4 Natur- och kulturmiljövård

Områden som har betydelse för naturvärden, kulturmiljövärden eller friluftslivet ska visas hänsyn enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Natur- och kulturmiljövärden delas in i fyra olika hänsynstyper.

- Naturvård
- Kulturmiljövård
- Friluftsliv
- Strandskydd

Naturvård

Områden med höga naturvärden kan vara specifika livsmiljöer för djur och växter som ska bevaras, gynnas och upprätthållas för den biologiska mångfaldens skull. Här redovisas befintliga och planerade naturreservat samt nationalpark.

Naturvårdsprogram för Kronobergs län

Områden med värdefulla naturområden pekas ut i Naturvårdsprogram för Kronobergs län. Naturvårdsprogrammet omfattar ämnesområdena geologi, biologi, landskapsbild och friluftsliv.

Generella riktlinjer för naturvård

- Dessa värdefulla områden ska så långt som möjligt undantas från exploatering och andra ingrepp, om dessa bedöms orsaka skada på naturvärdena.
- Blir områden en del av en exploatering ska hänsyn tas till värdena.

[Naturvårdsprogram för Kronobergs län, del Växjö kommun \(PDF\).](#)

Kulturmiljövård

Kulturmiljö avser den miljö som formats av mänsklig påverkan, inklusive landskap, bebyggelse, anläggningar och andra strukturer. Dessa områden präglas i olika utsträckning av historiska och nutida verksamheter och aktiviteter.

De områden som pekas ut i översiktsplanen grundas på det regionala kulturmiljöprogrammet och kommunens egna kulturmiljöprogram. Som komplement, och mot bakgrund av högt exploateringsstryck, har en karaktärisering av tätortsnära byar genomförts under 2022. Det nya kulturmiljöunderlaget gäller för byarna Notteryd, Skir, Tegnaby, Risinge och Ör. I kartan finns också vattenanknutna kulturmiljöer utpekade.

De områden som pekas ut i översiktsplanen har höga kulturhistoriska värden och är till stora delar särskilt värdefulla och fungerar som vägledning vid planering och bygglov. Här gäller 8 kap. 13 § plan- och bygglagen, vilket kan innebära utökad lovplikt för att säkerställa att förändringar sker med respekt för kulturmiljön. Karaktärsdrag och kvaliteter beskrivs samt vilken hänsyn som behöver tas vid förändringar, så att områdenas kulturhistoriska värden bevaras. Generellt gäller alltid varsamhetskravet enligt 8 kap. 17 § plan- och bygglagen.

Utöver de utpekade kulturmiljöerna i översiktsplanen finns även andra miljöer med höga kulturhistoriska värden inom kommunen. Dessa miljöer, som kan vara mindre kända eller inte fullt dokumenterade, utgör också viktiga delar av kommunens och platsens samlade historia och identitet. Vid planering och bygglovsprövning ska hänsyn även tas till dessa värden. Vid förändringar och prövning av bygglov ska därför en helhetssyn tillämpas där även dessa värden uppmärksammas och beaktas.

Med anledning av aviserade förändringar i plan- och bygglagen kommer ett vidare arbete med särskilt värdefulla byggnadsverk, allmänna platser och bebyggelseområden, som avses i 8 kap. 13 § plan- och bygglagen, behöva göras i kommande översiktsplan.

Generella riktlinjer för kulturmiljövård

- Värna och framhäva områdets kulturhistoriska värden.
- Eftersträva att bebyggelsemiljöns och landskapets karaktär bibehålls.
- Byggnader bör placeras och utformas efter rådande bebyggelsestruktur och lokal byggnadstradition.
- Kulturhistoriskt värdefulla byggnader ska vårdas och bevaras.
- Tillämpa riktlinjerna i kulturmiljöunderlagen.

[Kulturmiljöprogram för Kronobergs län \(PDF\).](#)

[Kulturmiljöprogram för landsbygden i Växjö kommun \(PDF\).](#)

[Karaktärisering av tätortsnära byar \(StoryMap\).](#)

Friluftsliv

Friluftsliv innebär vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling. Utpekande av områden som är prioriterade för friluftsliv grundas på kommunens friluftsprogram, där de även beskrivs. Fokus i programmet är folkhälsa, tätortsnära natur och tillgänglighet.

Generella riktlinjer för friluftsliv

- Erbjuder inspirerande utemiljöer, med ett tillgängligt och varierat friluftsliv, som lockar till en mångfald av friluftsaktiviteter. Människans naturupplevelser ska vara i centrum.
- Närheten och tillgänglighet till gröna och blå miljöer ska betraktas som en kvalitet och attraktionsfaktor i kommunens utveckling.
- Friluftslivet ska planeras utifrån god kunskap där den gröna miljöns kvaliteter och värden långsiktigt tas tillvara.

[Friluftsprogram för Växjö kommun \(PDF\).](#)

Strandskydd

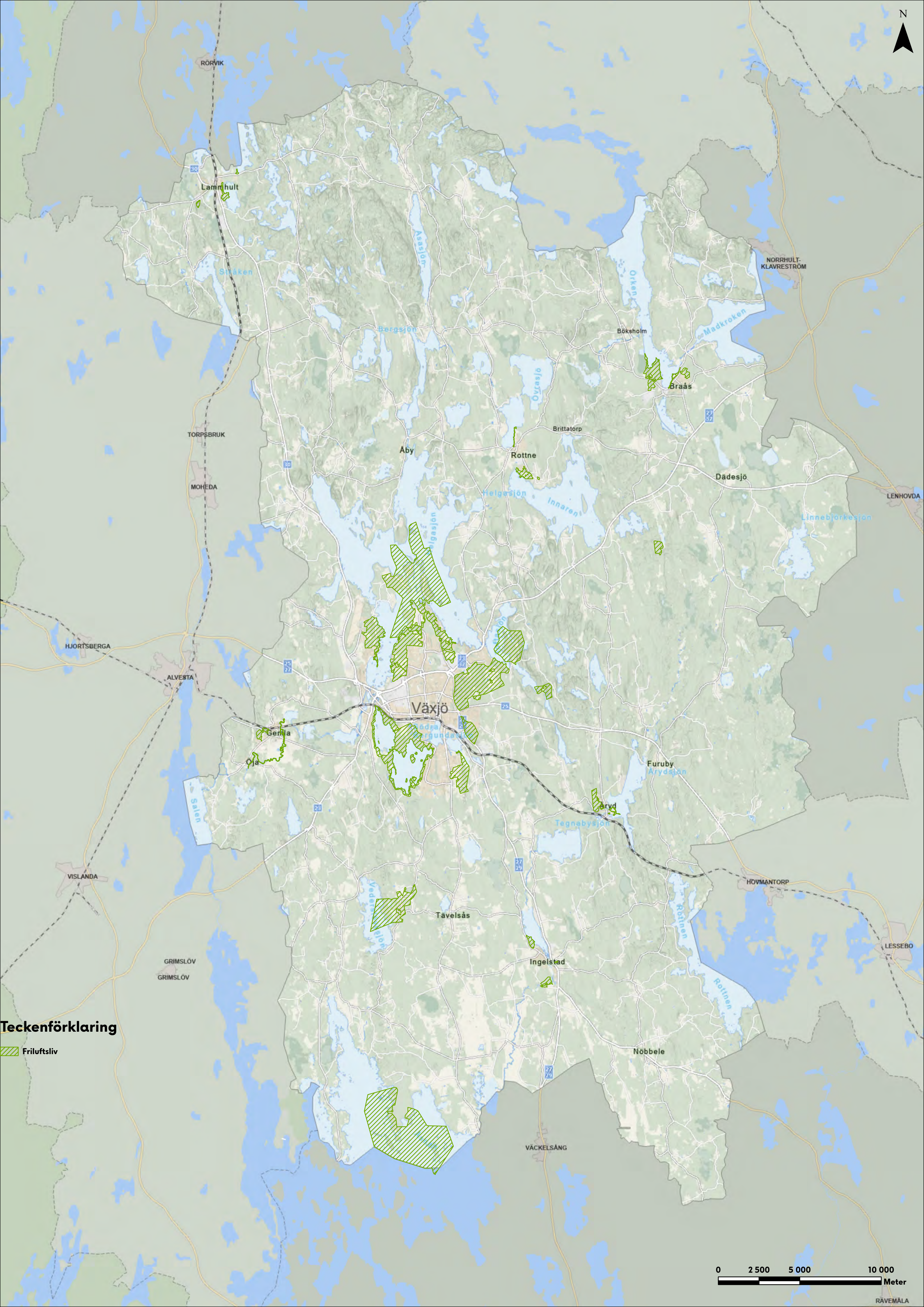
Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv på land och i vatten. Vid prövning av mark- och vattenanvändning väger strandskyddet tungt, men ibland kan andra intressen väga tyngre. I översiktsplanen redovisar kommunen de mark- och vattenområden där utvecklad eller ändrad användning eventuellt innebär intrång i strandskyddet. Det innebär att de markerade områdena i kartan visar potentiella intrång. Intrånget redovisas både för gällande och upphävt strandskydd. Det upphävda strandskyddet redovisas med anledning av att det kan återinträda vid ny detaljplanprövning och måste då upphävas och motiveras på nytt.

Det faktiska intrångets omfattning kan bli större eller mindre när planeringen fortskrider och det slutliga strandskyddets omfattning kan förändras efter prövning. Vid prövning tas hänsyn till områdets känslighet, förekomsten av skyddsvärda arter och områdets betydelse för friluftslivet. Exakt avgränsning och hur allmänhetens tillgång kan säkerställas utreds vidare i kommande planeringsskeden.

I dessa utbyggnadsområden anses utvecklingen av området uppfylla ett allmänt intresse som prioriteras högre än strandskyddet, och dessa motiveras särskilt.

Generella riktlinjer för strandskydd

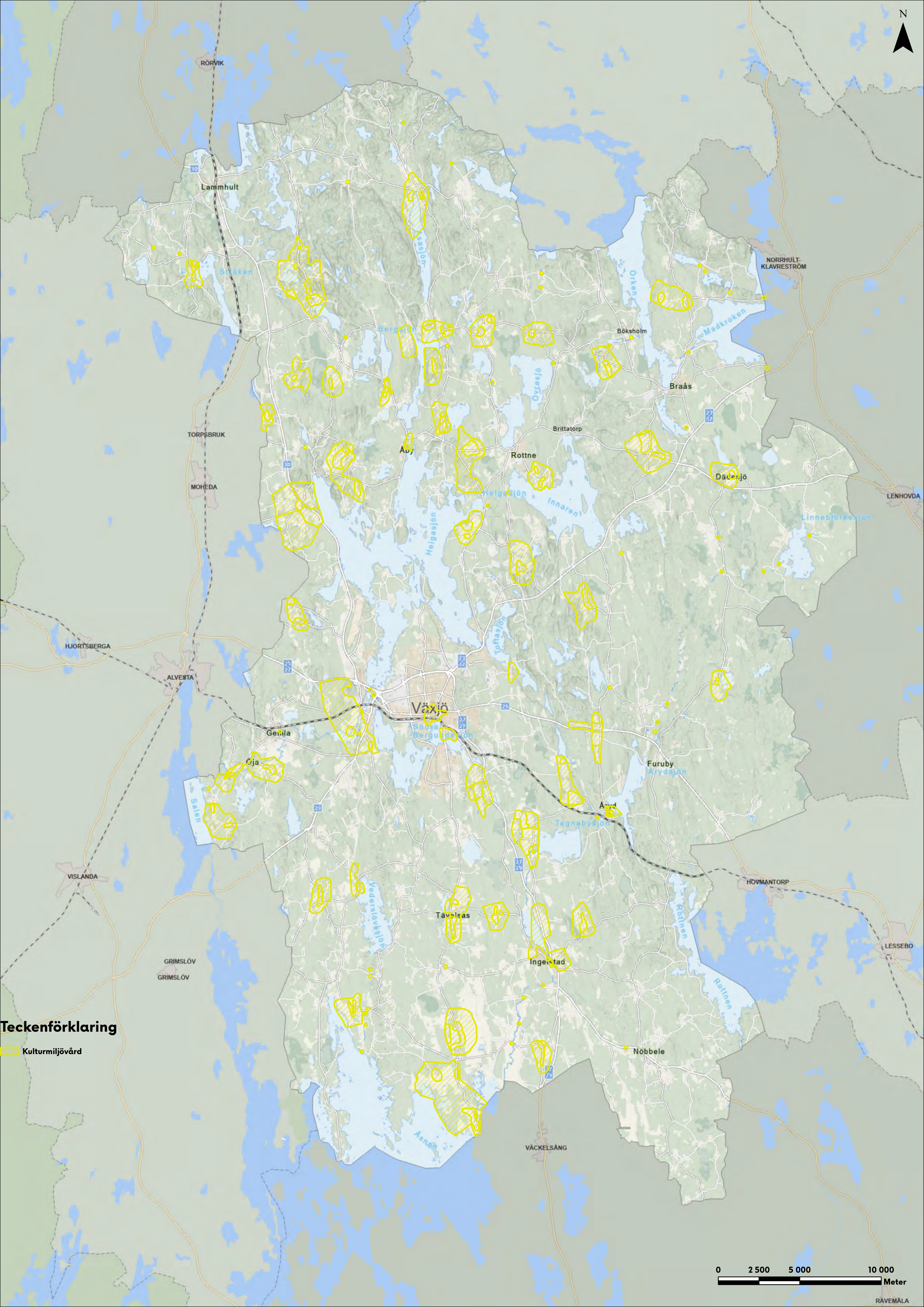
- Strandskyddets syfte ska alltid beaktas och säkerställas så långt det är möjligt.
- Vid byggnation ska det lämnas en fri passage för att inte försvåra allmänhetens tillgång till strandområden.

Teckenförklaring

Friluftsliv

0 2 500 10 000
Meter

Teckenförklaring

 Kulturmiljövård

0 2 500 10 000
Meter

Teckenförklaring

Naturvård

- Naturresevat
- Nationalpark

0 2 500 10 000
Meter

Teckenförklaring

 Möjligt intrång

0 2 500 10 000
Meter

6.5 Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter

Områden som innehåller viktiga råvarutillgångar eller är särskilt lämpliga för samhällsviktiga verksamheter och där möjligheten att utnyttja respektive driva dessa bör värnas enligt 3 kap. 7 och 8 §§ miljöbalken.

Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter delas in i fem olika hänsynstyper.

- Vattenförsörjning
- Kommunikationer
- Energiproduktion
- Avlopp och avfall
- Utvinning av naturresurser

Vattenförsörjning

Växjö stad och flera av kommunens tätorter får sitt dricksvatten från Bergaåsen, som är en grundvattentäkt. Därutöver finns ytterligare vattenverk som förser tätorter med dricksvatten från både yt- och grundvattentäkter. Utpekandet av vattentillgångar baseras på Länsstyrelsens regionala vattenförsörjningsplan. I översiktsplanen redovisas även vattenskyddsområden som beslutats av kommunen eller Länsstyrelsen.

Vattenförsörjningssystemet omfattar dessutom tryckstegringsstationer, reservoarer och ledningsnät. Planering och byggnation ska säkerställa fortsatt drift och möjliggöra framtida expansion på dessa platser.

Generella riktlinjer för vattenförsörjning

- Planera för VA-infrastrukturen i ett tidigt skede och avsätt plats för den. Om befintligt system behöver byggas ut kan extra utrymme krävas.
- Växjö kommuns vattentjänstplan ska användas som underlag för beslut om lämplig vattenförsörjning på landsbygden.

Yt- och grundvattentillgångar

Vattentillgångarna som är prioriterade redovisas då de är av intresse för framtida dricksvattenförsörjning. Hänsyn bör tas för att säkerställa en god vattenkvalitet för framtida dricksvattenuttag.

Generella riktlinjer för yt- och grundvattentillgångar

- Inom delavrinningsområden till de prioriterade dricksvattentillgångarna bör hänsyn tas till att området utgör en del av tillrinningen till de prioriterade dricksvattentillgångarna.
- Eventuell nyetablering av möjliga hot mot dricksvattentillgången bör placeras och utformas så att verksamheten inte påverkar vattentillgångens kvantitet eller kvalitet negativt.
- Inom delavrinningsområdet bör försiktighet specifikt råda vid utformning av spill- och dagvattenhantering så att denna inte påverkar vattentillgångens kvalitet negativt.
- Grustäcksverksamhet inom prioriterade grundvattentillgångar bör inte tillåtas, om detta kan medföra skada på områdets värde som eventuell framtida dricksvattentillgång.
- Växjö kommuns vattentjänstplan ska användas som underlag för beslut om lämplig vattenförsörjning på landsbygden.

Vattenskyddsområden

För att skydda viktiga vattenresurser mot föroreningsrisker kan länsstyrelsen eller kommunen besluta om vattenskyddsområden med särskilda föreskrifter.

Generella riktlinjer för vattenskyddsområden

- Särskild varsamhet krävs vid planläggning i anslutning till vattenskyddsområde.

[Växjö kommuns vattentjänstplan \(extern länk\).](#)

Kommunikationer

Vägar som är prioriterade för framkomlighet ur nationellt och regionalt perspektiv eller farligt gods och särskilt skyddsavstånd från väg och järnväg ska alltid beaktas vid planering och byggnation.

Funktionellt prioriterat vägnät

De funktionellt prioriterade vägarna delas in i tre kategorier.

- Nationellt och internationellt viktiga vägar
- Regionalt viktiga vägar
- Kompletterande regionalt viktiga vägar

Vid planering som innebär ökad trafik på en funktionellt prioriterad väg är det viktigt att säkerställa att tillgängligheten utmed vägen inte påverkas negativt. Trafikanalys bör utföras för att visa hur kapacitet och trafiksäkerhet påverkas. En transportsnål samhällsplanering kan bidra till att minska trafikökningen och därmed förbättra tillgängligheten och trafiksäkerheten.

För att uppnå bättre tillgänglighet och trafiksäkerhet vid anslutning till en funktionellt prioriterad väg kan nedanstående åtgärder övervägas.

- Samla ihop flera befintliga anslutningsvägar i en anslutningspunkt.
- Pröva planskilda korsningar.

Vid exploatering utmed det prioriterade vägnätet kan exploitören behöva bidra till åtgärder för att säkerställa att tillgängligheten inte försämras. När det finns oskyddade trafikanter, särskilt där barn rör sig, bör planskilda passager övervägas. Vid lägre trafikflöden och/eller hastigheter kan passager i plan vara ett alternativ, men om de blir för många på en sträcka kan tillgängligheten längs med vägen påverkas negativt.

Bebyggelsefria avstånd

För allmänna vägar gäller generellt ett byggnadsfritt avstånd på 12 meter från vägområde. Länsstyrelsen har för vissa större vägar beslutat om utökat byggnadsfritt avstånd.

- Väg 25 (mellan Alvesta och Växjö) - 50 meter
- Väg 25 (övrig sträckning) - 30 meter
- Väg 23 - 30 meter
- Väg 27 - 30 meter
- Väg 30 - 30 meter
- Väg 682 - 30 meter
- Väg 738 - 30 meter
- Väg 897 - 30 meter

Även för järnvägen råder ett säkerhetsavstånd där ny bebyggelse normalt inte tillåts inom 30 meter från järnvägen.

Med hänsyn till risk för olycka med farligt gods och buller kan ytterligare säkerhetsavstånd krävas för både väg och järnväg.

Energiproduktion

Med bakgrund i kommunens energiplan så är översiktsplanens intention för energiproduktionen att verka för nedanstående punkter.

- Utveckla staden i sammanhållande stråk, för kostnadseffektiv och driftsäker infrastruktur.
- Ansluta nya exploateringsområden till fjärrvärme där fjärrvärme är tillgänglig eller kan göras tillgänglig på ett skäligt sätt.
- Planera tidigt för energiinfrastrukturen i varje exploateringsprojekt och ge plats för infrastrukturen.
- Anpassa energilösningar efter lokala förutsättningar i stad, stadsdelar, tätorter och landsbygd.

- Verka för och aktivt medverka till ökad förnybar elproduktion från vind, sol, vatten och biobaserad kraftvärme.
- Verka för produktion och användning av samt tillgänglighet till förnybara drivmedel som biogas, biodrivmedel och vätgas.

[Växjö kommuns energiplan \(PDF\).](#)

Arbete pågår med att revidera energiplanen för Växjö kommun. Detta arbete planeras att vara färdigt under 2026. Vid nästa uppdatering av översiktsplanen kommer den nya energiplanens inriktning att tas hänsyn till.

Vindkraft

Vindkraft är en viktig energikälla för att reducera utsläppen av växthusgaser och för att klara en övergång till förnybar energiproduktion. I översiktsplanen pekas områden som är lämpliga för vindkraft ut. Översiktsplanen är vägledande för både lokalisering och prövning av miljötillstånd och bygglov för vindkraftverk. Kommunen beslutar om bygglov och har vetorätt vid prövningar av miljötillstånd enligt miljöbalken för vindkraftverk.

[Områden lämpliga för vindkraft \(PDF\).](#)

Solenergi

Solenergi är en viktig källa för att minska växthusgasutsläpp och möjliggöra en övergång till förnybar energiproduktion. Kommunen ser positivt på ökad användning av solenergi, särskilt genom installation av solceller på tak och fasader i stads- och tätortsområden. Storskaliga markbaserade solcellsanläggningar ska däremot placeras utanför områden som är prioriterade för bebyggelse eller där andra allmänna intressen riskerar att påverkas negativt.

Områden som bedöms olämpliga för större solcellsanläggningar inkluderar riksintressen för naturmiljö eller friluftsliv, Natura 2000-områden, naturreservat och områden prioriterade för bebyggelse. I dessa områden kan etablering av storskaliga

solcellsanläggningar försvåra framtida bostads- och infrastrukturutveckling och påverka natur- och landskapsvärden negativt.

Landskapet och dess natur- och kulturvärden har en central roll i utbyggnaden av tätorter, både som strukturbildande element och som rekreationsområden för invånare. En utbyggnad av storskaliga anläggningar kan påverka dessa värden under mycket lång tid, även om själva anläggningen är tillfällig. Det är ofta kostsamt och tidskrävande att återställa naturmiljöer, och påverkan kan bestå långt efter att anläggningen avvecklats.

På landsbygden bör storskaliga solcellsanläggningar undvikas i områden med strategisk betydelse för lokal utveckling, service och hållbara transporter, då detta kan minska landsbygdens attraktionskraft och långsiktiga utvecklingsmöjligheter.

Varje projekt ska prövas individuellt. I undantagsfall kan avsteg från översiktsplanen göras, om tydliga och motiverade skäl finns.

Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken krävs. Bygglov krävs för transformatorstationer och tillhörande byggnader. Bygglov kan även krävas för själva solcellsanläggningen.

Smaland Airport ska remitteras inom riksintresset för Växjö Flygplats. Trafikverket ska remitteras vid närhet till statliga järnvägar.

Generella riktlinjer för solenergi

- Särskild hänsyn behöver tas till områden med utpekade värden så att påtaglig skada inte uppstår.
- Inom områden prioriterade för bebyggelse och där en anläggning kan försvåra stadens och tätorternas utveckling ska inte etablering av storskalig solcellsanläggning tillåtas.

Fjärrvärme

Växjö Energi levererar fossilbränslefri fjärrvärme, fjärrkyla och el från Sandviksverket till invånarna i Växjö stad. Vid planering och byggnation i närheten av anläggningen ska hänsyn tas så att inte fortsatt drift och utveckling av anläggningen påverkas negativt.

Dessutom ska buller från anläggningen beaktas vid planering och byggnation i närområdet.

Avlopp och avfall

Hantering av avlopp och avfall är en förutsättning för en hållbar samhällsutveckling. Det måste säkerställas att verksamheten värnas och tillåts utvecklas samtidigt som störning från anläggningarna minimeras.

Avloppshantering

Avloppsvattnet från Växjö stad renas vid Sundets reningsverk, där biogas också produceras. I kommunen finns flera mindre avloppsanläggningar som betjänar både större och mindre samhällen. Avloppshanteringens omfattar dessutom pumpstationer och ledningsnät. Planering och byggnation ska säkerställa fortsatt drift och möjliggöra framtida expansion, samtidigt som hänsyn tas till lukt och buller.

Generella riktlinjer för avloppshantering

- Planera för VA-infrastrukturen i ett tidigt skede och avsätt plats för den. Om befintligt system behöver byggas ut kan extra utrymme krävas.
- Växjö kommuns vattentjänstplan ska användas som underlag för beslut om lämplig avloppshantering på landsbygden.

[Växjö kommuns vattentjänstplan \(extern länk\).](#)

Avfallshantering

Växjö kommuns aktiva deponi är Häringetorps avfallsanläggning. Anläggningen behandlar bland annat matavfall och förorenade jordar. Planering och byggande ska säkra fortsatt verksamhet och expansion på platserna och hänsyn ska tas till buller.

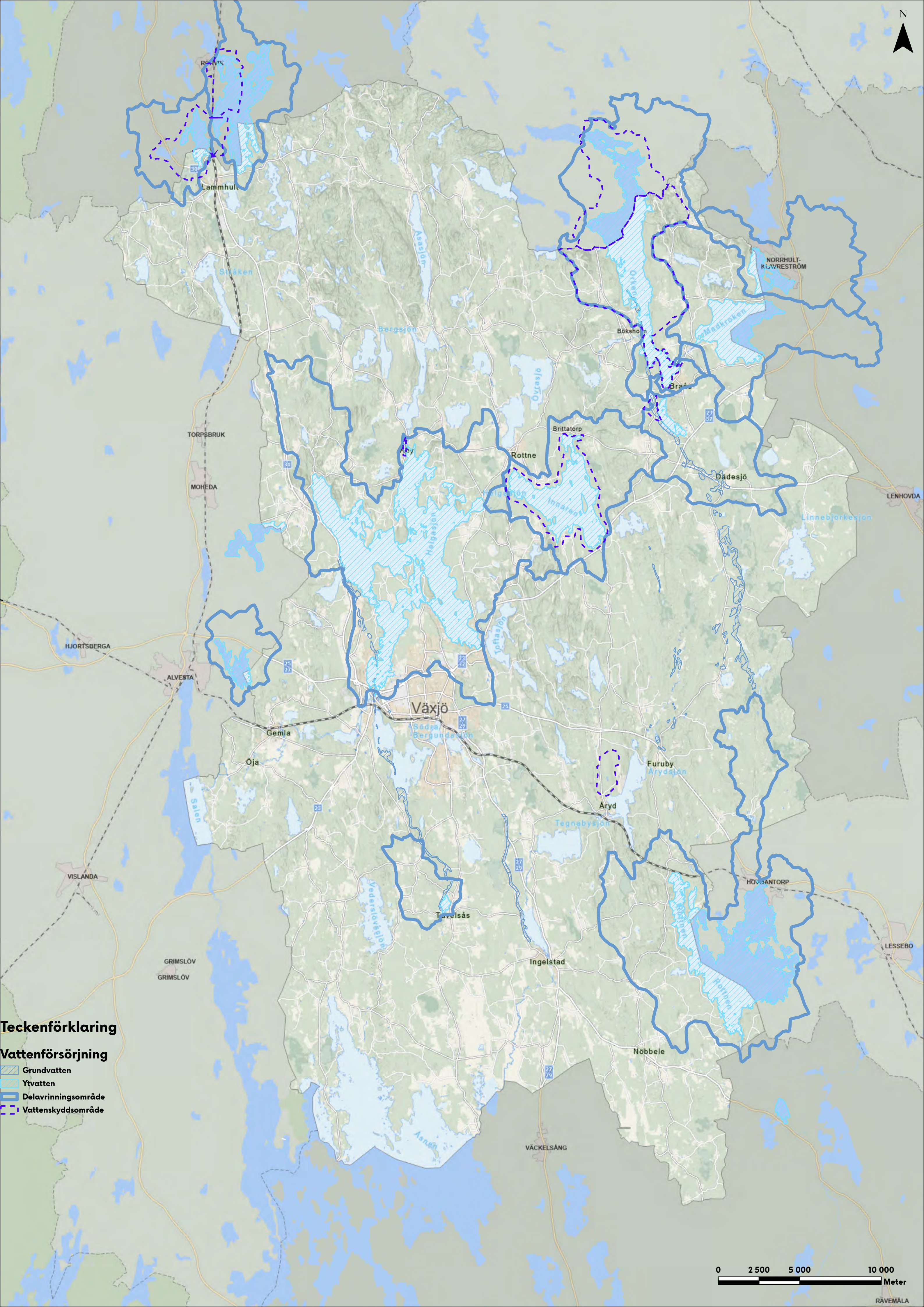
Utvinning av naturresurser

I Växjö kommun finns ett antal täktverksamheter. Täktverksamheternas miljöpåverkan ska minimeras samtidigt som hänsyn ska tas till pågående verksamhet. Det är viktigt att

vi säkerställer en god hushållning av naturresurser. Täkt innefattar brytning och bearbetning av berg, naturgrus, torv och andra jordarter.

Generella riktlinjer för utvinning av naturresurser

- Naturgrus är en ändlig resurs, täkter för naturgrus bör därför ersättas med täkter för bergkross, morän eller återvunnet material.
- Lokalisering av ny täkt ska var lämplig med hänsyn till det intrång i miljön som en täkt innebär utifrån de nationella miljömålen; Grundvatten av god kvalitet; God bebyggd miljö; Myllrande våtmarker och Generationsmålet.
- Negativ påverkan på friluftsliv och riksintressen ska undvikas.
- Ny bebyggelse intill täkterna kan sannolikt störas av buller eller hindra täktverksamheten. Det är därför ur allmän synvinkel olämpligt att ny bebyggelse tillkommer i anslutning till täktområde, utom för exploateringsföretagets eget behov.

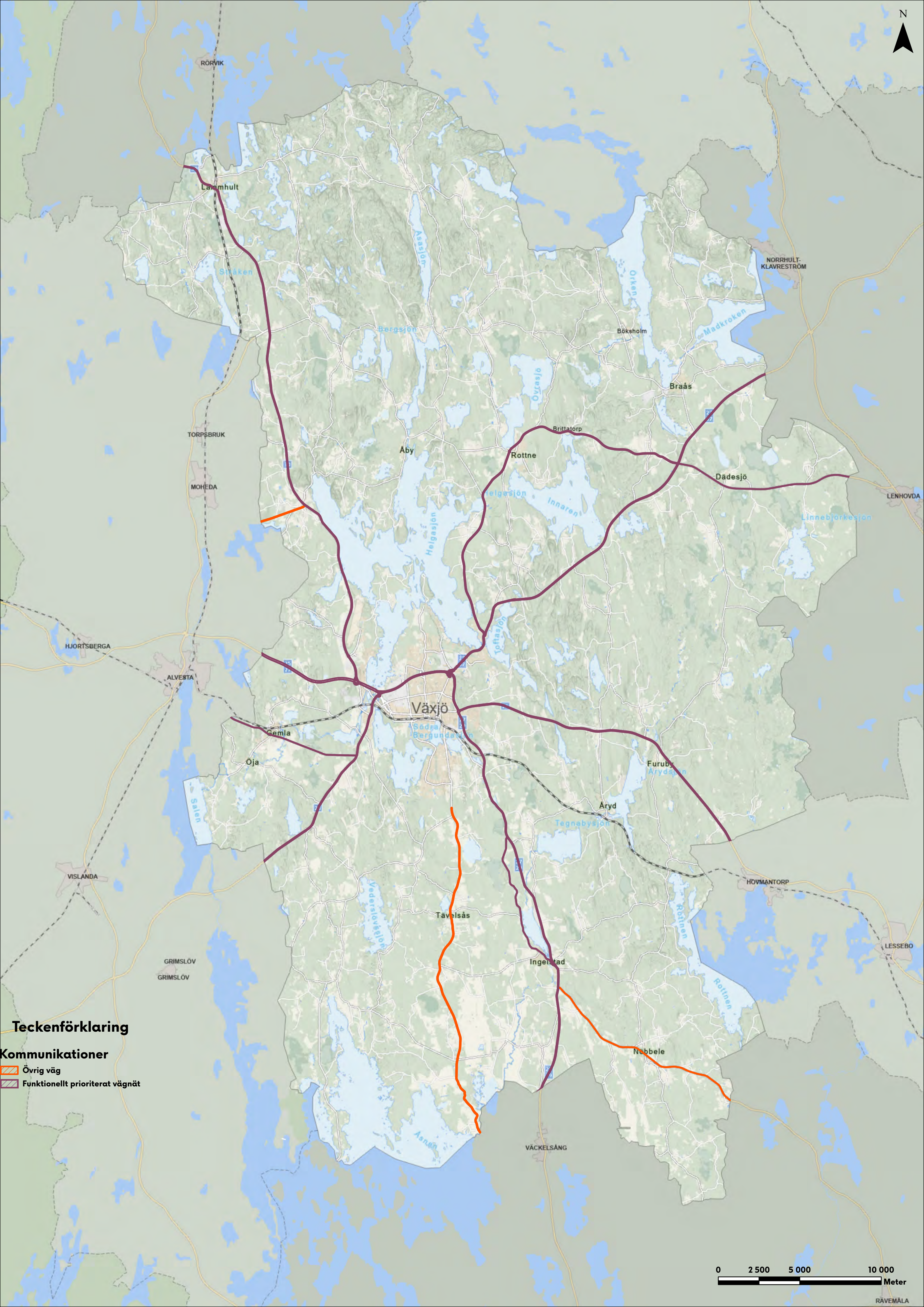

Teckenförklaring

Vattenförsörjning

- Grundvatten
- Ytvatten
- Delavrinningsområde
- Vattenskyddsområde

0 2 500 10 000
Meter

Teckenförklaring

Kommunikationer

- Övrig väg
- Funktionellt prioriterat vägnät

0 2 500 10 000
Meter

Teckenförklaring

Energiproduktion

- Energiproduktion
- Solenergi

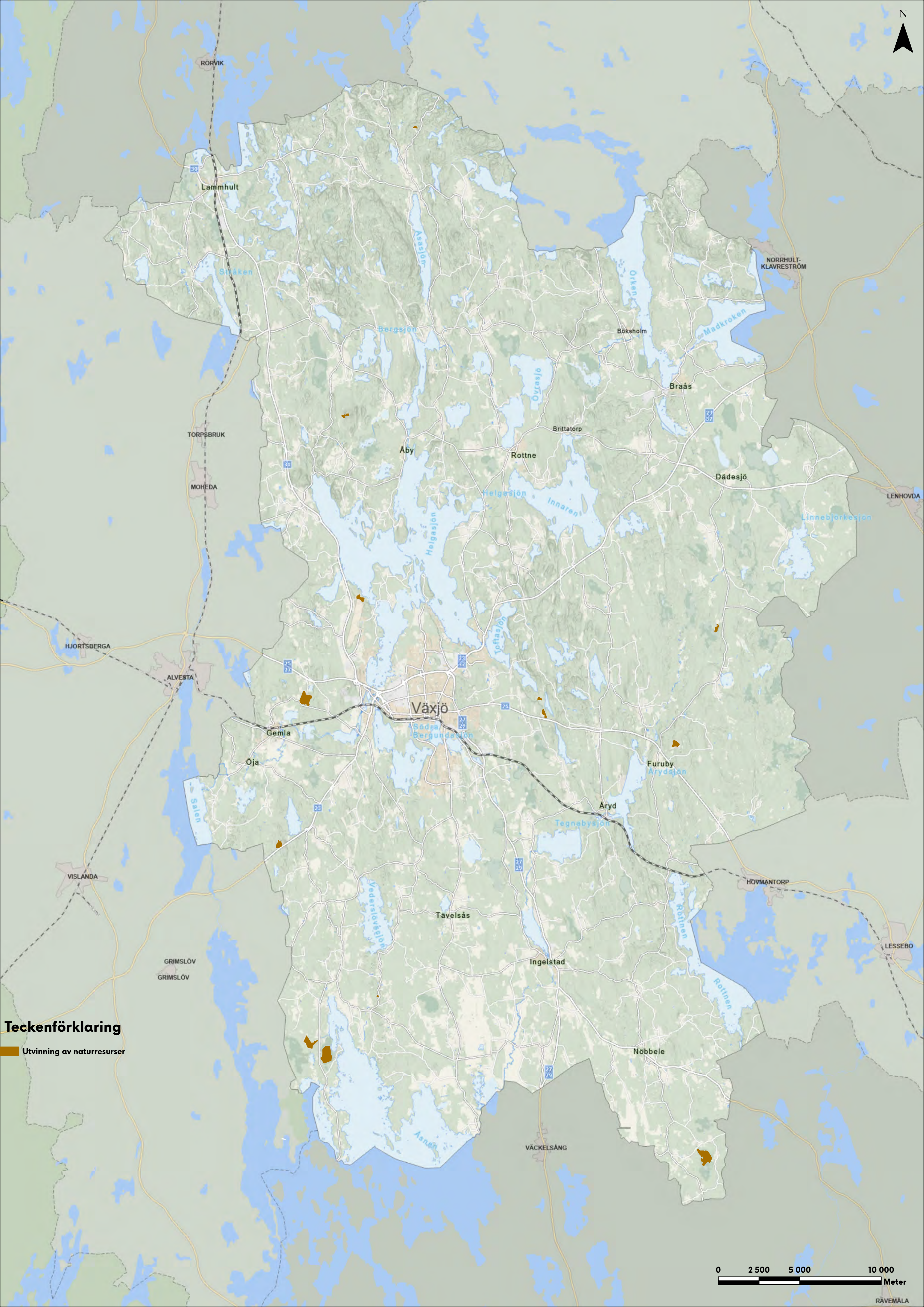
0 2 500 10 000
Meter

Teckenförklaring

 Avfallshantering

0 2 500 10 000
Meter

Teckenförklaring

 Utvinning av naturresurser

6.6 Miljö, hälsa och säkerhet

Områden där det råder eller kan råda förhållanden som negativt kan påverka miljön eller människors hälsa och säkerhet bör visas särskild hänsyn enligt 5 och 9 kap. miljöbalken samt förordning gällande översvämning och trafikbuller.

Miljö, hälsa och säkerhet delas in i sex olika hänsynstyper.

- Översvämning
- Ras, skred och erosion
- Vattenkvalitet
- Miljöfarlig verksamhet
- Luftkvalitet
- Buller
- Elektromagnetiska fält

Översvämning

Enligt 3 kap. 5 § plan- och bygglagen ska kommunen i översiktsplanen redovisa risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

Översvämning kan orsakas av både höga flöden, vattennivåer och skyfall. En översvämning påverkar samhället på flera sätt och kan ge allvarliga konsekvenser. Samhällsviktig verksamhet, byggnader och vägar kan drabbas vilket innebär risker för liv, hälsa och ekonomiska konsekvenser. Även vattenkvaliteten i våra sjöar och vattendrag kan försämrast.

Översvämningar längs sjöar och vattendrag orsakas ofta av höga vattenflöden, exempelvis vid långvarigt regn eller snösmältning. Då stiger vattennivåerna successivt och översvämmar låglänta områden i närheten.

Skyfallsrelaterade översvämningar sker däremot snabbare och påverkar främst lågpunkter och naturliga rinnvägar. Vattnet kan även tränga in i fastigheter genom VA-nätet.

I ett förändrat klimat förväntas delar av året att bli mildare och blötare i Växjöregionen, vilket ökar risken för översvämningar.

I översiktsplanen redovisas områden där hänsyn behöver tas med avseende på höga flöden längs med sjöar och vattendrag samt skyfall. Områden som riskerar att översvämmas vid höga flöden och nivåer redovisas i karta som visar vattennivån i huvudfåran vid ett hundraårsflöde samt beräknat högsta flöde (BHF). Områden som riskerar att översvämmas vid skyfall redovisas i karta som maximala vattendjup som kan förväntas vid ett hundraårsregn. Underlagen baseras på modeller som tagits fram för Mörrumsån och Aggaån av MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) från 2022, respektive en skyfallskartering för hela kommunen från 2024. Kartorna är scenarier med flera osäkerheter men ger ändå en indikation på riskområden.

Hänsyn och åtgärder kan även behöva tas utanför översvämmade områden, särskilt där vatten avrinner till de värst drabbade riskområdena.

Generella riktlinjer för översvämning

- Kommunen ska bedriva en vattenreglering som utnyttjar sjöarnas magasinering funktion genom klimatanpassad regleringsstrategi. Särskilt viktiga är de större sjöarna som kan magasinera stora mängder vatten. Det magasinerade vattnet kan utgöra viktig resurs under torrare perioder.
- Undvik ny bebyggelse i område med översvämningssrisk. Ny bebyggelse planeras så att den inte tar skada eller orsakar skada vid en översvämning från minst ett hundraårsregn. Framkomlighet ska säkerställas.
- Såväl ny som befintlig samhällsviktig verksamhet har ytterligare säkerhetsnivå och planeras så att funktionen kan upprätthållas vid en översvämning.
- Om prövning av bebyggelse ändå sker ska utredning göras för att säkerställa att byggnation är möjligt. Kompensationsåtgärder ska utföras för att minska

negativa konsekvenser kopplat till översvämningssrisker. Detta kan ske inom eller utanför området som bebyggs.

- Växjö kommuns vattentjänstplan ska tillämpas vid planering och byggande.

Resurs för dagvattenhantering

Dagvatten är vatten som tillfälligt rinner av från byggnader, infrastruktur och andra markytor där vattnet inte kan tränga ner. Oftast är det regn- eller smältvatten men ibland kan det vara grundvatten som tränger upp. I bebyggda miljöer behöver dagvattnet tas omhand.

Översiktsplanen redovisar identifierade lågstråk och områden som bör reserveras för skyfall och dagvattenhantering. Denna kartläggning är inte heltäckande och det kan finnas fler områden än de som översiktsplanen redovisar.

Generella riktlinjer för resurs för dagvattenhantering

- Åtgärder för att minska föroreningar i dagvatten ska eftersträvas innan utsläpp till recipient.
- Områden för dagvattenhantering ska utformas så att de kan kombineras med behovet av rekreation, tillföra upplevelsevärden samt berika den biologiska mångfalden.

[Växjö kommuns vattentjänstplan \(extern länk\).](#)

Ras, skred och erosion

Växjö kommun ligger inte i ett geografiskt område med påtaglig risk för ras, skred och erosion. I kommunen finns dock aktsamhetsområden för skred och ras där vi har finkorniga jordarter så som lera och silt. Det finns även områden med förutsättningar för erosion längs med Helige å från Räppe till Salen där vi har jordarter så som sand och svämsediment.

Generella riktlinjer för ras, skred och erosion

- I samband med detaljplanering och byggande ska alltid bedömning av risk för ras, skred och erosion utföras. Ändamål och livslängd hos bebyggelse och

anläggningar ska vara utgångspunkten och förväntade effekter av ett förändrat klimat behöver beaktas.

Vattenkvalitet

Miljökvalitetsnormer

Kommunen ska enligt 5 kap. miljöbalken redovisa hur man avser att följa gällande miljökvalitetsnormer (MKN). Miljökvalitetsnormer för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten. Syftet med normerna är att säkra Sveriges vattenkvalitet.

En miljökvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster minst ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. En norm anger en lägsta nivå. En vattenförekomst får alltså inte påverkas av en verksamhet på så sätt att kvaliteten blir sämre än den status som anges i normen. Det är vattendelegationen vid Vattenmyndigheten i respektive distrikt som beslutar om miljökvalitetsnormerna för en vattenförekomst. Genom normerna ställer delegationerna krav på ekologisk och kemisk kvalitet i ytvatten, och krav på kemisk kvalitet och vattentillgång för grundvatten.

Vatteninformationssystem Sverige (VISS) är ett verktyg för information om alla vattenförekomster i Sverige, här finns bland annat uppdaterad information om vattenförekomsternas status och förslag på åtgärder. Information och åtgärder ska beaktas i vidare planering och byggnation. Läs mer om [VISS \(extern länk\)](#).

Växjö kommun ingår i två vattendistrikt. Till största del Södra Östersjön och några få vattenförekomster i Västerhavet (sjösystemet Lammen, Lången och del av Allgunnen med tillhörande bäckar).

Växjö kommuns arbete med sjöar och vattendrag ska följa gällande förvaltningsplan och åtgärdsprogram för vattenförvaltningen. Växjö kommun arbetar dessutom med lokala åtgärdsprogram.

I översiktsplanen redovisas alla vattenförekomster som inte uppnår MKN för ekologisk status där riktade åtgärder behövs. Kemisk status redovisas inte på grund av vissa överallt överskridande ämnen.

Generella riktlinjer för vattenkvalitet

- I Vattenmyndighetens åtgärdsprogram riktas sex åtgärder till kommunen för att följa MKN. Åtgärd 1 och 4 kopplas specifikt till förvaltningsövergripande arbete och fysisk planering.
- För dagvatten till sjöarna är utgångspunkten att åtgärder ska vidtas för att minska spridningen av näringsämnen, tungmetaller och miljögifter.
- Växjö kommuns vattentjänstplan ska tillämpas vid planering och byggande. Vid behov ska åtgärder vidtas inom sjöarnas avrinningsområden som ska leda till att vattenkvaliteten förbättras.

[Växjö kommuns vattentjänstplan \(extern länk\).](#)

[Förvaltningsplan för Södra Östersjöns vattendistrikt \(extern länk\).](#)

[Åtgärdsprogram för Södra Östersjöns vattendistrikt \(extern länk\).](#)

[Delåtgärdsprogram mot torka och vattenbrist 2022-2027 Södra Östersjön \(extern länk\).](#)

Miljöfarlig verksamhet

Miljöfarlig verksamhet är all användning av mark, byggnader eller anläggningar som kan medföra störningar för människors hälsa eller miljön. Regler för miljöfarlig verksamhet finns i 9 kap. miljöbalken. I översiktsplanen redovisas A- och B-anläggningar samt de C-anläggningar som är lantbruk. Vissa utav anläggningarna är även Sevesoverksamhet.

Den störningszon som redovisas i översiktsplanen är generell och för att belysa att det finns en verksamhet i närområdet och utgår inte ifrån verksamhetens faktiska störning. Påverkansområdet kan vara både mindre och större. Det är därför viktigt att vid detaljplanering eller lovgivning studera verksamhetens påverkan i detalj. I översiktsplanen redovisas en generell störningszon på 500 meter.

A-anläggningar är verksamheter med omfattande miljöpåverkan, såsom pappersindustrier, stora energianläggningar och oljeraffinaderier. Dessa anläggningar tillståndsprövas av mark- och miljödomstolen. I kommunen finns tre A-anläggningar.

B-anläggningar inkluderar avloppsreningsverk, täkter, vindkraftsanläggningar, stora lantbruk och många industrianläggningar. Dessa tillståndsprövas av Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation. I kommunen finns 32 B-anläggningar. För bergtäkter redovisas en störningszon på 500 meter från anläggningens gräns.

C-anläggningar är verksamheter med relativt liten miljöpåverkan, exempelvis lantbruk, bensinstationer och sjukhus. Dessa anläggningar ska anmälas till kommunen. I översiktsplanen redovisas enbart C-anläggningar för lantbruk.

I [miljöprövningsförfordningen \(extern länk\)](#) definieras A, B- och C-anläggningar.

Sevesolagen

Verksamheter som hanterar eller lagrar stora mängder av kemikalier kan omfattas av Sevesolagen, som syftar till att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. I Växjö kommun är samtliga sevesoanläggningar bergtäkter.

Lantbruk

Lantbruk kan utgöra miljöfarlig verksamhet med krav på tillstånd eller anmälan. I redovisningen ingår en B-anläggning inom kommunen, liksom alla C-anläggningar, för att belysa lantbrukets betydelse. Det är viktigt att notera att de angivna zonerna är generella och vägledande, och således inte juridiskt bindande. Varje enskilt ärende måste därför prövas separat vid planering eller enligt rådande lagstiftning. Hänsyn ska även tas till sådana lantbruk som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt.

Generella riktlinjer för miljöfarlig verksamhet

- Ingen ny bostadsbebyggelse eller annan känslig bebyggelse ska tillåtas i direkt anslutning till miljöfarlig verksamhet.

- Vid detaljplanering eller lovgivning av ny bebyggelse i närheten av befintlig miljöfarlig verksamhet ska hänsyn tas till verksamheternas framtida möjligheter att utvecklas.
- Nya miljöfarliga verksamheter ska lokaliseras så att de inte orsakar störningar för befintliga bostäder och så att framtida utvecklingsmöjligheter för både verksamheter och bostäder säkras.

Luftkvalitet

Miljökvalitetsnormer

Kommunen ska enligt 5 kap. miljöbalken redovisa hur man avser att följa gällande miljökvalitetsnormer (MKN). Miljökvalitetsnormerna för luft omfattar utomhusluft. I luftkvalitetsförordningen preciseras krav på högsta tillåtna föroreningsnivåer för ett antal olika luftföroreningar. Den fysiska planeringen får inte leda till att dessa gränsvärden överskrids.

I Växjö kommun är det partiklar, främst PM10, som vissa år riskerar att överskridas, detta till stor del på grund av trafiken. I översiktsplanen redovisas de gatusträckningar där risk för överskridande finns. Åtgärder för att minska luftföroreningarna är primärt kopplade till reglering och styrning av fordon och trafik.

Lukt

Betydande olägenhet av olika karaktär och varaktighet i form av lukt, allergener och buller kan uppkomma kring avloppsreningsverk och dess recipient samt större jordbruksanläggningar.

Generella riktlinjer för luftkvalitet

- Medveten utformning av bebyggelse så att inte helt slutna gaturum bildas kan förebygga höga halter av luftföroreningar.
- Grönska och träd intill vägar är i vissa fall gynnsamt för att förbättra luftkvaliteten men kan också leda till minskad luftomblandning och därmed sämre luft.

Buller

I dagens samhälle är buller ett stort miljö- och hälsoproblem. Med buller menas oönskat ljud som är störande och i vissa fall skadligt för hälsan. Buller kan komma från biltrafik, järnväg, flyg, industrier och andra verksamheter. Buller påverkar människors hälsa, välbefinnande och livskvalitet.

Regler om buller finns i såväl plan- och bygglagen som miljöbalken och förordningar. För olika kategorier av buller finns också riktvärden för bullernivåer vid bostadsbyggnader.

Buller redovisas för de tre miljöfarliga A-anläggningarna som finns inom kommunen samt för vägar med fler än 3 miljoner fordon per år och järnvägar med fler än 30 000 tåg per år.

Generella riktlinjer för buller

- Riktvärden för bullernivåer vid bostadsbebyggelse ska följas.

Influensområde för flygbuller runt Växjö flygplats

För flygbuller finns två värden att förhålla sig till. Vid bostadsbyggnads fasad bör den ekvivalenta ljudnivån inte överskrida 55 dBA och den maximala ljudnivån inte överskrida 70 dBA. Då det är kurvan för 70 dBA maximal ljudnivå vid tre överskridanden från Växjö flygplats som är den yttre av dessa två, så är det denna kurva som redovisas i översiktsplanen och som vidare planering och byggnation bör förhålla sig till.

Elektromagnetiska fält

Elektromagnetiska fält uppstår runt alla apparater och anläggningar som drivs av elektrisk ström, exempelvis kraftledningar och hushållsapparater. Fältets styrka beror på spänning och strömstyrka, och avtar snabbt med avståndet från källan.

Eftersom långsiktiga hälsoeffekter från magnetfält inte kan uteslutas rekommenderar ansvariga myndigheter en viss försiktighet. Kommunens generella riktlinjer för elektromagnetiska fält utgår från myndigheternas rekommendationer vid samhällsplanering och byggande.

I kartan redovisas kraftledning som ingår i transmissionsnätet och dess påverkansområde för magnetfältsutbredning. Utbredningen är baserad på en utredningsnivå om 0,4 mikrottesla enligt underlag från MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap).

Generella riktlinjer för elektromagnetiska fält

- Sträva efter att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.
- Undvik att placera nya bostäder, skolor och förskolor nära elanläggningar som ger förhöjda magnetfält.
- Sträva efter att begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer.

[Mer information om magnetfält och hälsorisker \(PDF\).](#)

Teckenförklaring

- Översvämningsrisk
- Resurs för dagvattenhantering

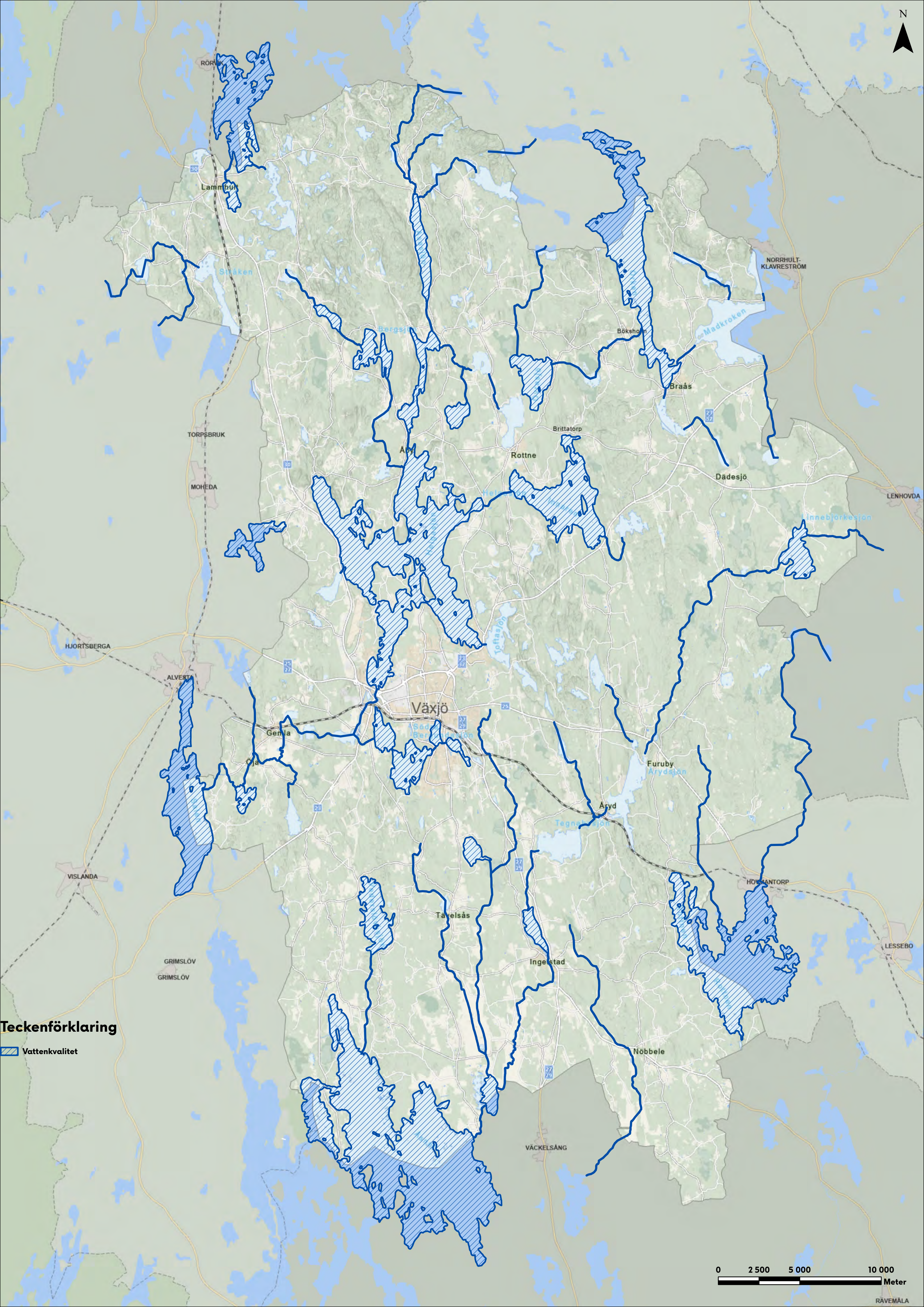
0 2 500 10 000
Meter

Teckenförklaring

- Erosion
- Ras och skred

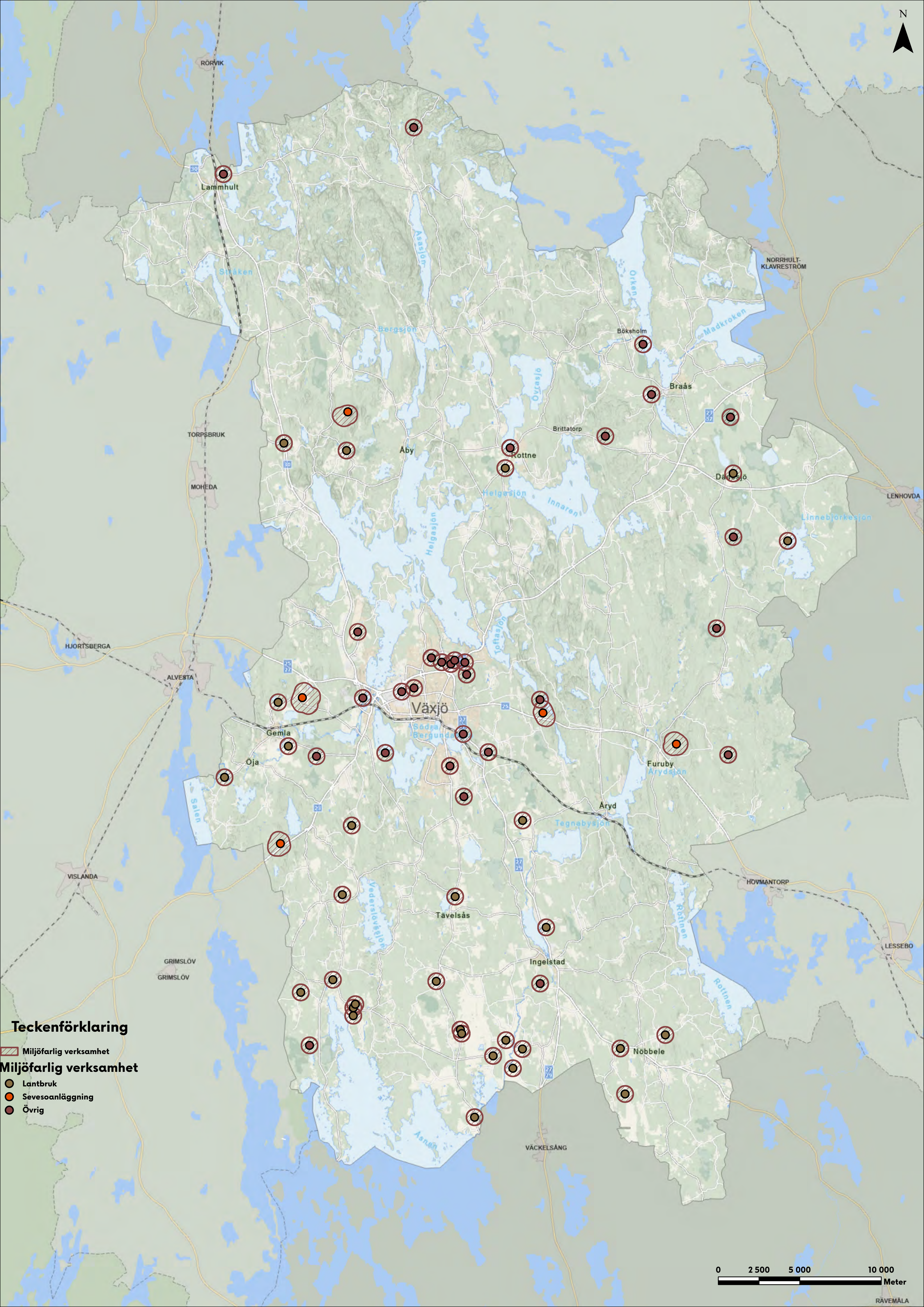
0 2 500 10 000
Meter

Teckenförklaring

 Vattenkvalitet

0 2 500 10 000
Meter

Teckenförklaring

- Miljöfarlig verksamhet
- Lantbruk
- Sevesoanläggning
- Övrig

Teckenförklaring

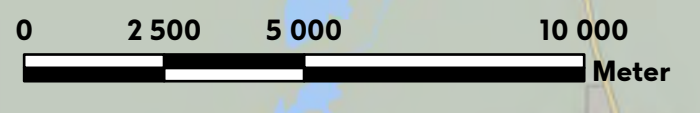
Luftkvalitet

0 2 500 10 000
Meter

Teckenförklaring

 Buller

Teckenförklaring

 Elektromagnetiska fält

0 2 500 10 000
Meter

7. Hållbarhetsbedömning

- Hur påverkar översiktsplanen miljön, människors hälsa och samhällets utveckling?

7.1 Inledning

I detta kapitel presenteras Växjö kommuns hållbarhetsbedömning av översiktsplanen. Bedömningen visar hur planen påverkar miljön, människors hälsa och samhällets långsiktiga utveckling. Kommunen har valt att sammanställa översiktsplanens miljökonsekvensbeskrivning och hållbarhetsbedömning i ett gemensamt dokument. Här får du en kort presentation av bedömningen. Om du vill ta del av hela bedömningen finns den sammanställd som ett PDF-dokument.

[Hållbarhetsbedömning inklusive miljökonsekvensbeskrivning \(PDF\).](#)

7.2 Bedömningens innehåll och syfte

Miljöbedömning

En översiktsplan kan normalt antas medföra en betydande miljöpåverkan vilket innebär att en strategisk miljöbedömning ska göras när en översiktsplan tas fram eller ändras. Syftet med en strategisk miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. Dessa bedömningar och konsekvenser sammanställs i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

Hållbarhetsbedömning

Växjö kommun har valt att utöka miljöbedömningen till att omfatta samtliga dimensioner av en hållbar utveckling och att sammanställa detta i en hållbarhetsbedömning. Bedömningen ska uppfylla såväl plan- och bygglagens krav på tydlighet i redovisningen av planens innebörd och konsekvenser som miljöbalkens krav på innehåll i en miljöbedömning enligt 6 kap. 11 och 12 § miljöbalken. Syftet med hållbarhetsbedömningen är att säkerställa att översiktsplanen leder oss mot en hållbar utveckling.

Hållbarhetsbedömningen utgår från en framtagna definition av hållbart samhällsbyggande och de tre hållbarhetsaspekterna.

Växjö kommuns hållbarhetsbedömning inklusive MKB

Hållbarhetsbedömning inklusive MKB är en uppdatering som bygger på den hållbarhetsbedömning som tillhör Växjö kommuns översiktsplan från 2021.

Det som tillkommit är konsekvenser för stadskärnan och särskilt utvecklingsförslagets konsekvenser, inklusive kumulativa effekter på riksintresset för kulturmiljö.

Sjukhus och station i Råppe har utgått ur konsekvensbeskrivningen då denna markanvändning har prövats genom en detaljplaneprocess.

7.3 Utvecklingsinriktning

För att bedöma hur väl olika strategier leder mot hållbarhet började kommunen med att definiera vad som är hållbart samhällsbyggande, ett så kallat börläge. Kommunen beskrev också nuläget i förhållande till framtidens utmaningar och möjligheter.

Skillnaden mellan nuläge och börläge definierades för att veta vad som skulle utgöra de viktigaste strategierna i utvecklingsinriktningen för översiktsplanen. Olika strategier har diskuterats och konsekvensbeskrivits för att kunna bedöma vilka som bäst leder till en attraktiv och hållbar kommun. Den valda utvecklingsinriktningen innehåller de strategier som bedömts som mest betydelsefulla för en hållbarutveckling.

Utvecklingsinriktningens konsekvenser sammanfattas i kartan.

7.4 Mark- och vattenanvändning

Den valda utvecklingsinriktningen är utgångspunkten för förslag till mark- och vattenanvändning. Konsekvensbedömningen för mark- och vattenanvändningen utgår ifrån den avgränsning som tagits fram tillsammans med Länsstyrelsen i samband med avgränsningssamrådet för gällande översiktsplan. Konsekvensbedömningen utgår från de förslag till mark- och vattenanvändning som bedöms kunna ge stora konsekvenser.

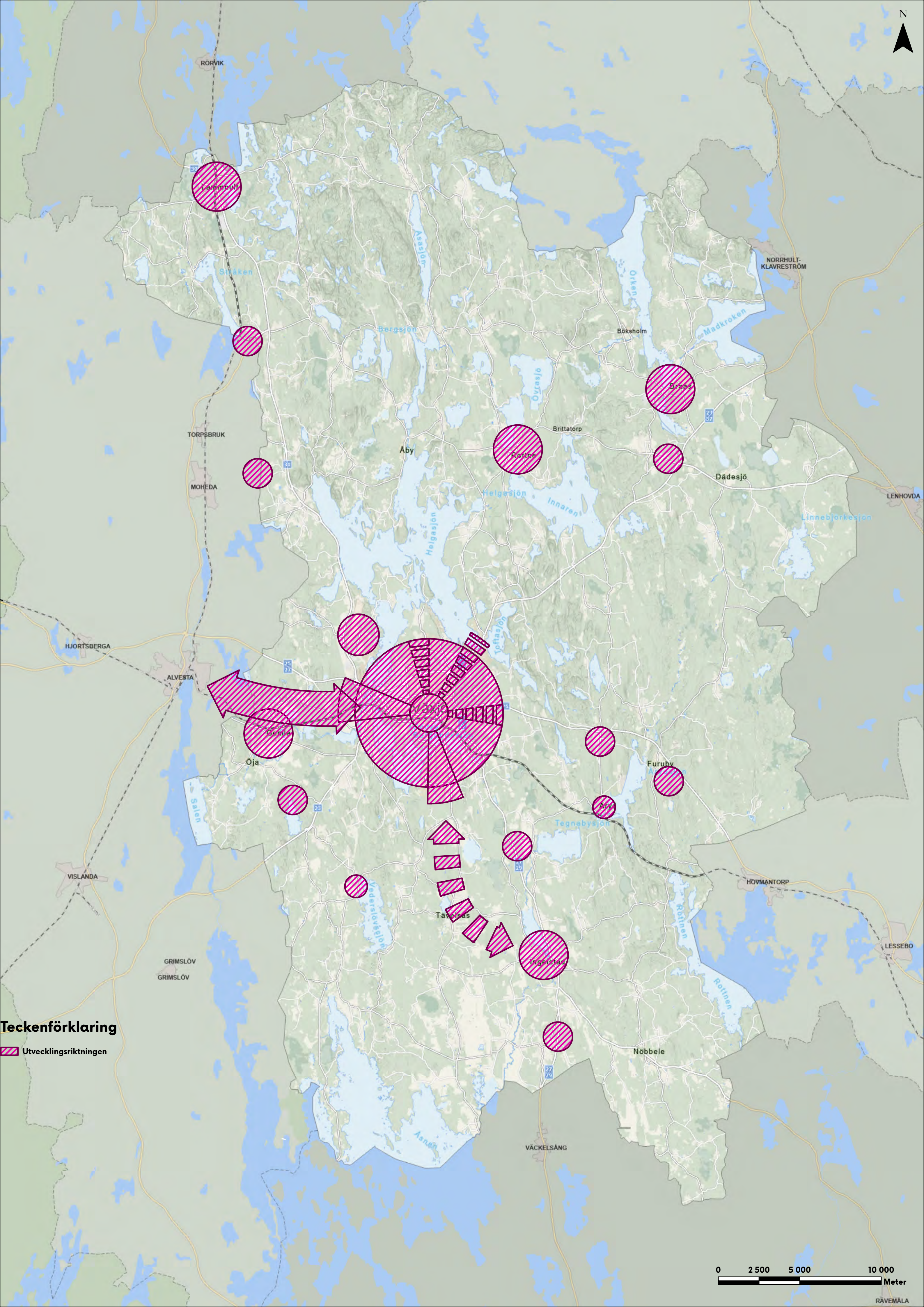
Konsekvensbedömningen är utformad så att sociala, ekologiska och ekonomiska bedömningar görs för de avgränsade förslagen. I konsekvensbedömningen jämförs planförslaget med ett nollalternativ och ibland andra alternativ.

Konsekvensbedömningens omfattning och detaljeringsgrad görs på en generell och

övergripande nivå eftersom bedömningen görs på översiktsplanen för hela Växjö kommun. Mer detaljerade konsekvensbedömningar och undersökningar kommer göras i efterkommande planering. Konsekvenser av mark- och vattenanvändningen sammanfattas i kartan.

7.5 Riksintressen

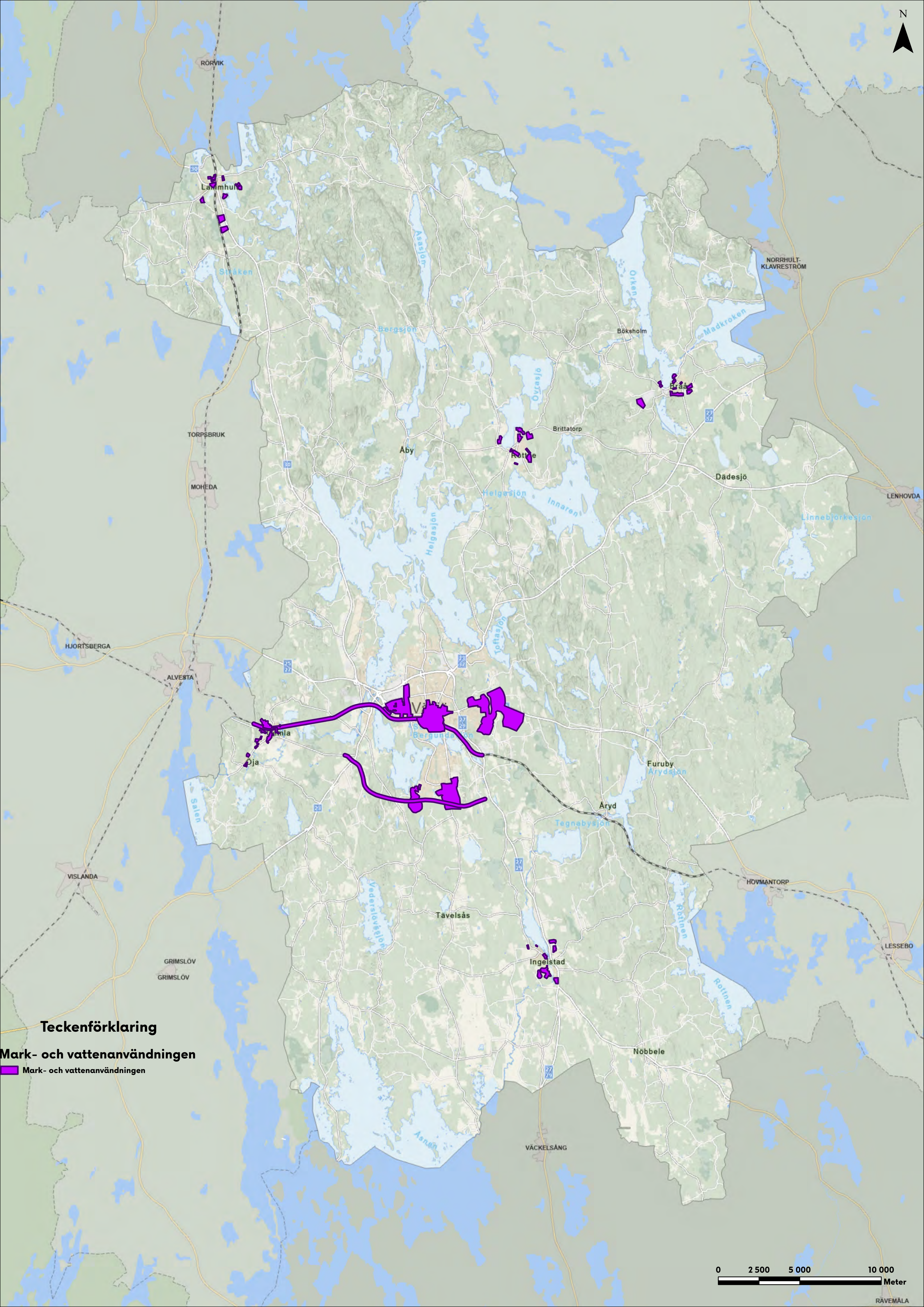
I översiktsplanen ska kommunen redovisa hur riksintressenas värden ska tillgodoses. Konsekvenserna för riksintressena för kulturmiljö som riskerar att påverkas av mark- och vattenanvändning som innebär utbyggnad av något slag redovisas särskilt i hållbarhetsbedömningen. De kumulativa effekterna från utredning gjord för Bergkvara och stadskärnan beskrivs också. Konsekvenser för riksintressen sammanfattas i kartan.

Teckenförklaring

 Utvecklingsriktningen

0 2 500 10 000
Meter

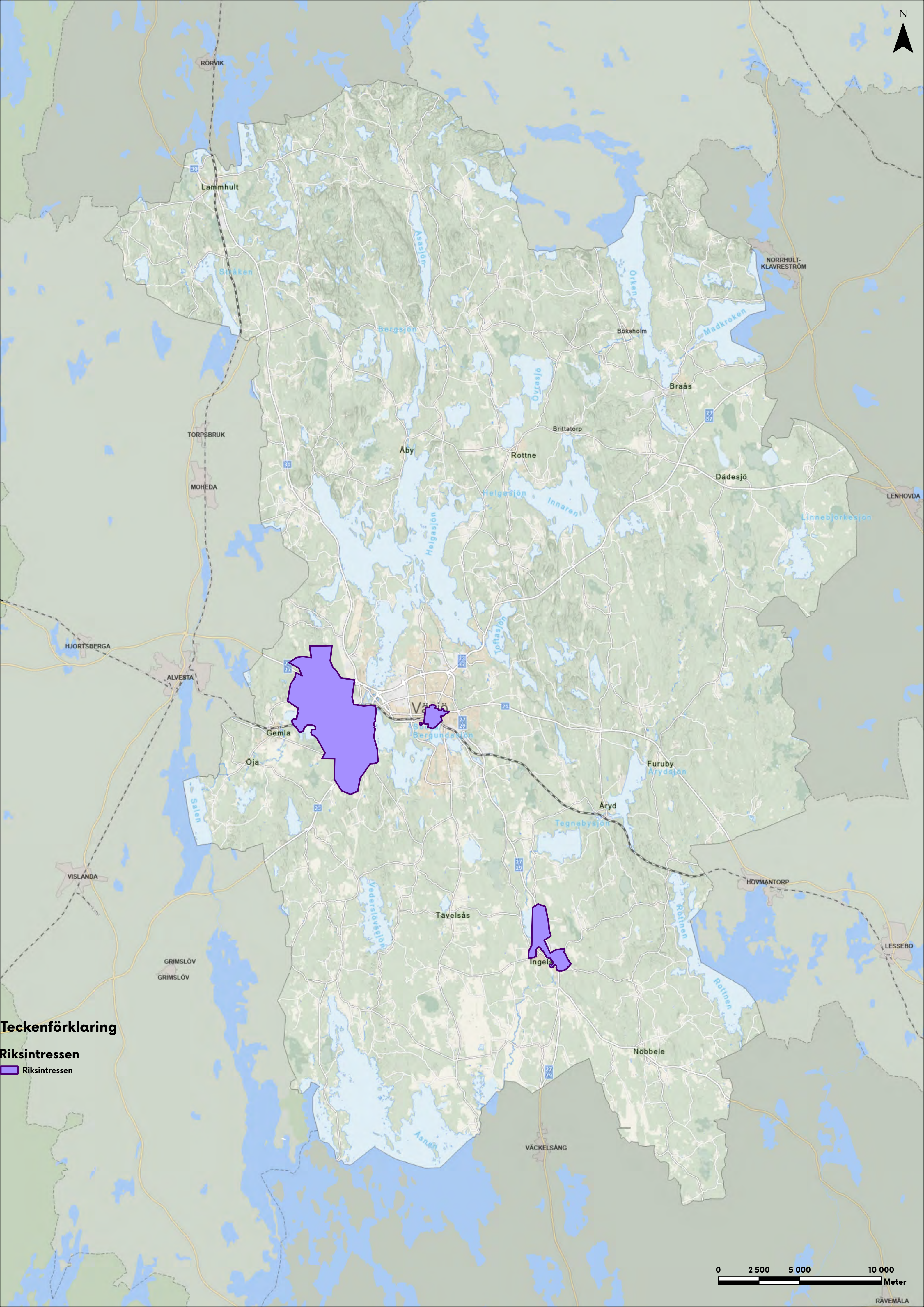

Teckenförklaring

Mark- och vattenanvändningen

Mark- och vattenanvändningen

Teckenförklaring

Riksintressen

Riksintressen

0 2 500 10 000
Meter

RÄVEMÅLA

8. Granskningsutlåtande

- Hur har vi hanterat synpunkterna som kommit in under granskningen?

8.1 Inledning

I detta kapitel presenteras Växjö kommuns granskningsutlåtande för översiktsplanen. I utlåtandet redovisar vi de synpunkter som kommit in under granskningstiden, kommunens ställningstagande till dessa samt vilka ändringar vi har gjort i översiktsplanen sedan samrådet. Du får också veta hur granskningen har gått till och kan följa hänvisningar till tidigare samrådsredogörelse.

Enligt plan- och bygglagen ska kommunen ta fram ett granskningsutlåtande efter att ett förslag till ny översiktsplan har varit ute på granskning. Utlåtandet är en bilaga till beslutet att anta planen och visar hur synpunkterna har hanterats och vilka justeringar de har medfört.

[Granskningsutlåtandet för Växjö kommuns översiktsplan 2025 \(PDF\).](#)

9. Bilagor

I bilagorna finns alla översiktsplanens områden och tillhörande riktlinjer samlade.

[Bilaga 1 – Utvecklingsinriktning](#)

[Bilaga 2 – Mark- och vattenanvändning](#)

[Bilaga 3 – Riksintressen](#)

[Bilaga 4 – Hänsyn](#)

[Bilaga 5 – Hållbarhetsbedömning](#)